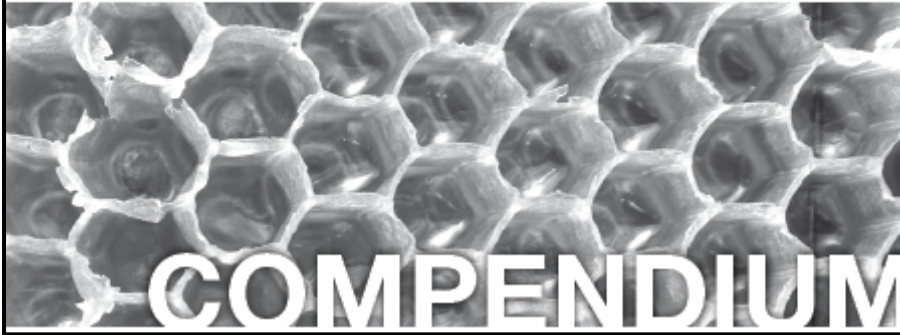

Η ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ SAGE

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΤΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ SAGE " COMPENDIUM "

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Regina Egger, Elisabeth Huber, Christina Kunter
Kinga Melinda Mikle, Maria Costa Pau, Gerd Zimmer**

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση (ανακοίνωση) δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΛΕΙΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ	20
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΨΥΧΩΣΗ	48
ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	77
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	106

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους. Η συμμετοχή των ηλικιωμένων είναι προς όφελος αυτής της μεγάλης τάξης του πληθυσμού γιατί θα μπορούν να επηρεάζουν αποφάσεις αλλά και γιατί η συμμετοχή τους θα βοηθήσει τις κοινότητες να κάνουν χρήση των πιστώσεων για την τρίτη ηλικία με πιο ορθολογιστικό τρόπο.

Ο διευκολυντής μάθησης είναι το πρόσωπο που θα κινητοποιήσει τα άτομα να συμμετάσχουν στη διαδικασία συμμετοχής στην κοινωνία. Αυτό οδηγεί σε δημοκρατικές αποφάσεις με επίκεντρο τις συνεργασίες κάθε είδους για κοινωνικό προγραμματισμό στις κοινότητες.

Ο διευκολυντής είναι δεξιοτέχνης στην διεύθυνση ομάδων και εργαστηρίων, χρησιμοποιεί αποδοτικές τεχνικές διεύθυνσης προγραμμάτων.

Ο διευκολυντής είναι επίσης καλά ενημερωμένος για θέματα τρίτης ηλικίας όπως επίσης και τα ψυχολογικά προβλήματα της τρίτης ηλικίας.

Το πρόγραμμα SAGE δίνει στους συμμετέχοντες χρήσιμες τεχνικές για κινητοποίηση των ηλικιωμένων ώστε να σχεδιάσουν και να διαμορφώσουν το μέλλον τους.

Το βιβλίο SAGE επομένως μας δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα της σειράς μαθημάτων SAGE, πληροφορίες, υλικό, στατιστικά δεδομένα κ.τ.λ. για τους εκπαιδευτές που επιθυμούν να διδάξουν το πρόγραμμα SAGE, στους διευκολυντές της μάθησης.

Το βιβλίο αποτελείται από 5 μέρη:

- Το εγχειρίδιο για τους εκπαιδευτές
- Το module για την Γεροντολογία
- Το module για την επικοινωνία
- Μέθοδοι συμμετοχής
- Διεύθυνση προγραμμάτων

Το εγχειρίδιο του εκπαιδευτή

Συγγραφή: Christina Kunter

Εισαγωγή

Η παρούσα έκδοση προσφέρει ένα συμπλήρωμα των υλικών για επιμόρφωση / κατάρτιση που αναπτύχθηκαν στο πρόγραμμα SAGE και απευθύνονται σε οργανισμούς και εκπαιδευτές που προγραμματίζουν να υλοποιήσουν είτε μέρος είτε ως σύνολο τις επιμορφωτικές έννοιες του προγράμματος SAGE. Δίνει τόσο πρακτική υποστήριξη, όσο και εισηγήσεις και ασκήσεις όπως και οργανωτικά κεντρίσματα στη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής της σειράς.

Ύστερα από μια μικρή εισαγωγή για τη φιλοσοφία του προγράμματος θα βρεις μια περιγραφή για τις διδακτικές και μαθησιακές αρχές που χαρακτηρίζουν την παιδαγωγική έννοια του προγράμματος εκπαίδευσης. Η κύρια έμφαση, δόθηκε στην συμμετοχική μάθηση και λύση προβλημάτων που τονίζουν την ατομικότητα και την πρωτοβουλία του συμμετέχοντα όπως επίσης την αναφορά σε πραγματικές καταστάσεις ζωής.

Μέσα από την περιγραφή των διαφόρων modules, η μεθοδολογία και η δομή επεξηγείται σε κάθε module. Σαν αποτέλεσμα μερικές ασκήσεις /δραστηριότητες να παρουσιάζονται ξανά.

Για να μπορέσουμε να διευκρινίσουμε ανοικτές ερωτήσεις που αναφέρονται στην εφαρμογή της εκπαίδευσης /κατάρτισης, θα ήταν φρόνιμο να οργανωθεί ένα εργαστήριο πριν την έναρξη της σειράς. Αυτό θα βοηθήσει και υποστηρίξει αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εκπαιδευτών, θα διευκολύνει τον συντονισμό και θα δώσει ακόμη την ευκαιρία για συζήτηση, τόσο για το περιεχόμενο, όσο και οργανωτικές ερωτήσεις.

Μια κοινή συνάντηση για έκφραση εντυπώσεων και εμπειριών στο τέλος της σειράς, θα είναι επίσης χρήσιμη για να συζητηθούν κυρίως τα θετικά και τα αρνητικά σημεία.

SAGE Το Πρόγραμμα

SAGE – Τα άτομα τρίτης ηλικίας συμμετέχουν στην δημιουργία του μέλλοντος τους, είναι ένα Leonardo Da Vinci ευρωπαϊκό πρόγραμμα που έχει στόχο να δημιουργήσει ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης / κατάρτισης για άτομα 50+ που θα εργαστούν μαζί ή για άτομα τρίτης ηλικίας σε διάφορους τομείς και υπηρεσίες που θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν και εφαρμόσουν προγράμματα συμμετοχής για άτομα τρίτης ηλικίας. Συμμετοχή σημαίνει ότι τα άτομα που επηρεάζονται από ενέργειες και δραστηριότητες που εκτελούνται, παίρνουν μέρος στον πολιτικό και κοινωνικό σχεδιασμό και στη λήψη αποφάσεων που έχουν σχέση με τις δραστηριότητες που τον αφορούν.

Ο ρόλος του διευκολυντή¹ είναι σημαντικός. Προσπαθεί από την μια να δώσει δομές και ευκαιρίες στα άτομα τρίτης ηλικίας για συμμετοχή στο σχεδιασμό και στη διαδικασία αποφάσεων για υπηρεσίες προς αυτούς και από την άλλη να μεσολαβήσει μεταξύ των διαφόρων ομάδων που έχουν διαφορετικά ενδιαφέροντα.

Ενώ είναι γνωστό ότι αρκετοί οργανισμοί – σύνδεσμοι συνηγορούν για τα συμφέροντα των ατόμων τρίτης ηλικίας και εργάζονται προς αυτό το σκοπό, η κατάρτιση μέσα από το πρόγραμμα SAGE θα δώσει σε αυτούς τους οργανισμούς περαιτέρω δεξιότητες και επαγγελματοποίηση των προσπαθειών τους.

SAGE – Η κατάρτιση

Για να αντεπεξέλθουμε με επιτυχία στις διάφορες προκλήσεις και ευθύνες και καταστάσεις που θα βρεθούν μπροστά στους διευκολυντές, το SAGE προσφέρει μια ολοκληρωμένη κατάρτιση με 5 module που καλύπτουν τους πιο κάτω τομείς:

- ❖ Γεροντολογία

¹ Ο **διευκολυντής** είναι το άτομο που με δεξιότητες βοηθά τα άτομα να αντιληφθούν τους κοινούς στόχους και σχεδιάζει να πετύχει χωρίς προσωπικά να παίρνει θέση. Ο διευκολυντής βοηθά την ομάδα να πετύχει ομοφωνία ώστε με γερή βάση να προχωρήσει. Ο ρόλος του είναι όπως η μαμμή που βοηθά την διαδικασία αλλά δεν έχει σχέση με το τελικό προϊόν (<http://en.wikipedia.org/wiki/Facilitator>).

- ❖ Επικοινωνία και εμπύχωση
- ❖ Δραστήρια πολιτότητα και μέθοδοι συμμετοχής
- ❖ Διεύθυνση προγραμμάτων
- ❖ Πρακτική κατάρτιση

SAGE – Διδακτικές και μαθησιακές αρχές

Η παιδαγωγική προσέγγιση στο πρόγραμμα κατάρτισης βασίζεται πάνω στην κατανόηση της διδασκαλίας της μάθησης και στοχεύει στη διασφάλιση μια επιμόρφωσης ανάπτυξης δεξιοτήτων. Είναι για αυτό που δίνεται στο πρόγραμμα SAGE έμφαση στο μαθησιακό ρυθμό κάθε ατόμου και στις νέες μεθόδους μάθησης και διδασκαλίας. Σε αντιδιαστολή με τις παραδοσιακές μεθόδους (πίνακας 1) οι νέες χαρακτηρίζονται από αλλαγή στον τρόπο αντίληψης από διδασκαλία σε μάθηση, από οδηγίες σε συμμετοχή και μακριά από μεταφορά γνώσεων. Το περιβάλλον μάθησης είναι σύγχρονο με χρήση νέων μορφών και νέων τεχνολογιών όπως ηλεκτρονική μάθηση.

Πίνακας1 - Παραδοσιακές διδακτικές μέθοδοι και μέθοδοι με επίκεντρο τον μαθητή

Διδασκαλία/Μάθηση	Παραδοσιακές μέθοδοι	Διδασκαλία με επίκεντρο τον μαθητή
Περιεχόμενο	Σύστημα οδηγιών και δομών διαμορφωμένο από την εξουσία	Σύστημα έκφρασης
Μαθησιακή θεωρεία	Ανάπτυξη συνηθειών. Δεξιότητες μεταδίδονται προφορικά	Δραστήρια επικοινωνίας. Σημαντικά καθήκοντα, η γλώσσα αναπτύσσει τη μάθηση
Δραστηριότητες	Η συζήτηση καθοδηγείται από τον εκπαιδευτή στη βάση επανάληψης και απομνημόνευσης	Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν σε αλληλεπίδραση με άλλους. Πρόοδος στη βάση της ανακάλυψης
Ο ρόλος του μαθητή	Καθοδήγηση για σωστή συμπεριφορά μέσω καλά οργανωμένων μέσω εκπαίδευσης	Οι μαθητευόμενοι είναι άτομα που αλληλοβοηθούνται, αλληλομαθαίνουν. Δίνουν και παίρνουν
Ο ρόλος του εκπαιδευτή	Στο κέντρο κάθε ενέργειας. Διδασκαλία βασισμένη στην αυθεντία του. Καθοδηγούμενη πρόοδος, ταχύτητα μάθησης	Κίνητρα και υποστήριξη. Δίνει συμβουλές και βοηθά στην μαθησιακή διαδικασία

Υλικά μάθησης	Βασικά προσαρμοσμένα στον εκπαιδευτή	Γνήσια, προωθούν την μάθηση και τις δραστηριότητες του συμμετέχοντα
----------------------	--------------------------------------	---

Μάθηση γύρω από τη λύση προβλήματος

Δεν αποτελεί ειδική μαθησιακή μέθοδο αλλά περιγράφει μια προσέγγιση που ενισχύει αυτοδιοικούμενη μάθηση και τα συνοδεύει με ρεαλιστικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε.

Με αυτό από την μια η ικανότητα για λύση προβλημάτων και κριτική σκέψη θα ενισχυθούν και από την άλλη οι συμμετέχοντες έχουν την ικανότητα να γνωρίσουν τις προσκλήσεις των μελλοντικών καθηκόντων που θα έχουν κατά την διδασκαλία.

Κατά την ανάπτυξη του προγράμματος SAGE, έγινε προσπάθεια να συνδεθεί με πολλές πρακτικές εργασίες όπου οι συμμετέχοντες θα εισηγηθούν λύσεις και μέτρα για ρεαλιστικά προβλήματα και ερωτήματα σχετικά με την ομάδα στόχο των ατόμων τρίτης ηλικίας π.χ. το πρόγραμμα Ταξί ηλικιωμένων

Συμμετοχική μάθηση

Η χρήση διαφόρων γνώσεων και διαφορετικών εμπειριών των συμμετεχόντων είναι το κεντρικό σημείο της συμμετοχικής μάθησης (ομαδική εργασία, ομάδες μελέτης κ.λ.π.). Μερικοί συμμετέχοντες εργάζονται μαζί ενώ ο εκπαιδευτής δίνει μόνο συμβουλές.

Τα Modules SAGE: Δραστηριότητες – Μέθοδοι – Υλικά

Γενικά

Οι προδιαγραφές των modules, στηρίζονται στην ανάπτυξη της πρώτης παιδαγωγικής έννοιας που βασίζεται στα αποτελέσματα της ανάλυσης αναγκών των συμμετεχόντων. Η ανάλυση αναγκών έγινε με βάση ερωτηματολόγιο στην αρχή του προγράμματος σε κάθε χώρα και μεταξύ οργανισμών και ατόμων τρίτης ηλικίας. Η ανάλυση αναγκών ήταν αποφασιστικός παράγοντας για την ανάπτυξη καταλόγου δεξιοτήτων και ικανοτήτων, απαραίτητων για την εργασία του διευκολυντή στον τομέα της κοινοτικής εργασίας.

Υλικά κατάρτισης

Τα υλικά για όλα τα modules αναπτύχθηκαν από τους οργανισμούς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Δεν ήταν δυνατό να βρεθούν όλα τα στοιχεία και για όλα τα θέματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, μια συμπλήρωση των στοιχείων μέσω στατιστικής και άλλων πληροφοριών στην κάθε χώρα θα είναι χρήσιμη. Για κάθε module (εκτός αυτού για την πρακτική εξάσκηση) αναπτύχθηκε ένα έγγραφο με τα ακόλουθα σημεία:

- Εισαγωγή
- Περιγραφή στόχου
- Ικανότητες
- Περιεχόμενο
- Συνοπτικός πίνακας δραστηριοτήτων
- Βιβλιογραφία
- Συμπληρωματικές πηγές (άρθρα, φυλλάδια)

Το έγγραφο προσφέρει στερεή βάση για την εφαρμογή των modules από τους εκπαιδευτές. Η απόφαση πότε και πως και ποιο μέρος των υλικών θα διανεμηθούν, αφήνεται στους εκπαιδευτές.

Για την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος η μάθηση μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με την αποστολή κειμένων, φυλλαδίων, βίντεο κ.λ.π. στους συμμετέχοντες.

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Για να επιτευχθεί η συνεργασία και η επικοινωνία στο πρόγραμμα (μεταξύ συμμετεχόντων, εκπαιδευτών και άλλων), η χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας μπορεί να αποβεί χρήσιμη αν βέβαια υπάρχουν οι προϋποθέσεις.

Σήμερα μια τέτοια πλατφόρμα λειτουργεί σε πολλά μέρη του πλανήτη και ονομάζεται MOODLE. Δίνει χρήσιμες πληροφορίες με κοινές συναντήσεις στο διαδίκτυο και ανταλλαγή μαθησιακού υλικού (κείμενα, βίντεο, παρουσιάσεις, συνδέσεις, ζωντανές συνομιλίες κ.λ.π.). Ειδική αίθουσα μπορεί να διαμορφωθεί για τις ανάγκες της επικοινωνίας και να είναι κέντρο μάθησης, ανταλλαγής ιδεών και πληροφοριών κ.τ.λ.)

Graph 1: Moodle - in use within the Austrian pilot course

Ακριβώς όπως ο εκπαιδευτής διακοσμεί την αίθουσα για τα σεμινάρια του ανάλογα με τις ανάγκες του, το δωμάτιο Moodle μπορεί να διαμορφωθεί ανάλογα με τις μαθησιακές ανάγκες.

Η πλατφόρμα Moodle για κάθε πρόγραμμα έχει πρόσβαση μέσω διαδικτύου. Για να μπορεί κάποιος να έχει πρόσβαση στο δωμάτιο Moodle θα πρέπει να έχει τους κωδικούς πρόσβασης.

Μια πλατφόρμα διαδικτυακή όπως το Moodle δίνει στον εκπαιδευτή του SAGE την ευκαιρία να προμηθεύει τους συμμετέχοντες με φυλλάδια, κείμενα, άρθρα, βίντεο τα οποία μπορούν να ακουστούν ή να εκτυπωθούν και να χρησιμοποιηθούν ως κατ' οίκον εργασία. Η επικοινωνία μπορεί να έχει την μορφή συζήτησης, διάλογο στο διαδίκτυο που δίνει την ευκαιρία να ανταλλάξουν εμπειρίες και ιδέες.

Συνεργασία εκπαιδευτών

Τα modules θα διδαχθούν με βάση τις γνώσεις και ειδικότητα του εκπαιδευτή. Θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτών ώστε να μην υπάρχουν επικαλύψεις. Απαραίτητη η ανταλλαγή πληροφοριών για την ανάγκες των μελών, τις εμπειρίες τους, την πρόοδο και το ενδιαφέρον τους. Ο κάθε εκπαιδευτής θα δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες στον επόμενο ώστε να μην υπάρχουν κενά ή επαναλήψεις.

Το module για την γεροντολογία

Περιεχόμενα

Στο module για τη γεροντολογία αναπτύσσεται η κατάσταση ζωής των ηλικιωμένων και οι διάφορες φάσεις και όψεις της ζωής τους. Επίσης παρουσιάζονται δημογραφικά στοιχεία, αλλαγές, κοινωνική ιστορία της γεροντολογίας. Μεγάλη σημασία δίνεται στην παρουσίαση εμπειριών ζωής. Μόνο με την παρουσίαση της βιογραφίας κάποιος με τις προσωπικές καταστάσεις τις δυσκολίες-προβλήματα και την υπερπήδηση τους με τις στάσεις, συμπεριφορές, τρόπο ζωής, μπορούμε να μάθουμε με ποιους θα εργαστούμε, θα συνεργαστούμε στο πρόγραμμα.

Δομή και μέθοδοι

Για το module για τη γεροντολογία, έχουν αναπτυχθεί μαθησιακά υλικά για 15 ώρες διδασκαλίας. Ανάλογα με τα επίπεδα, ενδιαφέροντα ανάγκες κτλ. των συμμετεχόντων οι εκπαιδευτές επιλέγουν το κατάλληλο περιεχόμενο και τις δραστηριότητες.

Γίνονται οι πιο κάτω εισηγήσεις

Μέρος 1. Κοινωνιολογία. Δημιουργικές αλλαγές, κοινωνιολογική όψη της ηλικίας

Μέρος 2. Ιστορία. Η γήρανση, ιστορικά και διαπολιτισμικά πλαίσια.

Μέρος 3. Έννοια της γήρανσης με διαγενεακή αναφορά

Μέρος 4 Η σημασία της συμμετοχής των ηλικιωμένων στην κοινωνία

Το module επικοινωνίας και διαμεσολάβησης

Περιεχόμενο

Σ' αυτό το module οι συμμετέχοντες συζητούν για τις αναγκαίες δεξιότητες και ικανότητες για να επικοινωνούν και συνεργάζονται ,ιδιαίτερα με ομάδες ηλικιωμένων. Μέσα από ασκήσεις που παρουσιάζονται και κυρίως αναφέρονται σε μελέτες περίπτωσης όπως π.χ. η οργάνωση ενός σεμιναρίου, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να κάμνουν πρακτική χρήση του περιεχομένου που τους δίνεται με στόχο να ενδυναμώσουν τον βαθμό λήψης αποφάσεων τους και το αίσθημα ευθύνης.

Το έγγραφο κατάρτισης αποτελείται από 2 μέρη:

1. Βασικές αρχές επικοινωνίας. Η φιλική επικοινωνία ηλικιωμένων και τρόποι επικοινωνίας, βρίσκονται στο επίκεντρο
2. Βασικά για την διαχείρισης συγκρούσεων και διαμεσολάβηση. Τρόποι διαχείρισης διενέξεων αναπτύσσονται με στόχο την μείωση συγκρούσεων και ενδυνάμωσης της μεσολαβήσεων.

Δομή και μέθοδοι.

Η σειρά περιλαμβάνει πρακτικές ασκήσεις που περιέχουν συζητήσεις και αυτοέκφραση ώστε να δίνουν ευκαιρίες για ανάλυση του επικοινωνιακού χαρακτήρα τους όπως επίσης και των άλλων συμμετεχόντων. Η δομή του εισηγείται ανάπτυξη τους όπως πιο κάτω:

1. Επικοινωνία
2. Διαμεσολάβηση και διαχείριση διενέξεων.

Αυτό φαίνεται λογικό αφού η διαμεσολάβηση βασίζεται σε επικοινωνιακές δεξιότητες.

Πολλά φυλλάδια που δίνονται στους συμμετέχοντες δίνουν τροφή για συζήτηση. Η επιλογή των ασκήσεων και εργασιών αφήνεται στον εκπαιδευτή ανάλογα με τους συμμετέχοντες που έχει στην διάθεση του.

Η μερική χρήση του διαδικτύου δίνει πολλές ευκαιρίες για επικοινωνία, ανταλλαγές, συζητήσεις. Οι νέες μορφές επικοινωνίας φαίνεται ότι αυξάνουν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων.

Το module Μέθοδοι συμμετοχής

Περιεχόμενο

Αυτό το module αποτελεί την καρδιά του SAGE. Εισάγονται οι κατάλληλες μέθοδοι που μπορούν να εφαρμοστούν κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Το περιεχόμενο των εγγράφων έχει ως πιο κάτω:

- Τι είναι συμμετοχή;
- Βαθμός συμμετοχής
- Γιατί η συμμετοχή
- Το κλειδί για τη συμμετοχή
- Παιδικά κριτήρια συμμετοχής
- Εισαγωγή στις συμμετοχικές μεθόδους
 - Εργαστήρια
 - Έρευνα
 - Ανοικτοί χώροι

Οι στόχοι του module είναι η γνωριμία με τους βασικούς όρους που θα επιστρέψουν την συμμετοχική διαδικασία όπως επίσης και η γνωριμία με διάφορες τεχνικές και την εφαρμογή τους.

Δομή και Μέθοδοι

Μετά από μια θεωρητική εισαγωγή στο θέμα συμμετοχή, εισάγονται 5 διαφορετικές δραστηριότητες που σχετίζονται με μελέτες περίπτωσης και ερωτήσεις. Αυτό το μέρος κυρίως ασχολείται με τον έλεγχο διαφορετικών τεχνικών. Οι συμμετέχοντες θα εξηγήσουν πως οι τεχνικές που παρουσιάζονται μπορούν να τύχουν εφαρμογής σε κάποιες καταστάσεις.

Η δραστηριότητα 5 είναι σχετικά ασυνήθιστη. Η εφαρμογή και εργασία με διαδίκτυο σε ανοικτό χώρο που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την εφαρμογή ειδικά διαμορφωμένων εργαλείων και αντικειμένων που μπορούν να εφαρμοστούν όταν οι κανονικές συναντήσεις είναι ανέφικτες. Αυτή η άσκηση εξαρτάται βέβαια από το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων.

To module Διεύθυνση προγράμματος

Το module αυτό ασχολείται κυρίως με τον σχεδιασμό και εφαρμογή απλών προγραμμάτων και οδηγίες διεύθυνσης και επικοινωνίας.

Παρουσιάζονται οι 4 φάσεις, τα προβλήματα και τα ερωτήματα κάθε φάσης αναπτύσσονται και επεξηγούνται, στο πρώτο μέρος θεωρητικά, στο δεύτερο και σταδιακά με τη βοήθεια μελετών περίπτωσης.

Τα πιο κάτω θέματα απασχολούν το module:

- Τι είναι πρόγραμμα;
- Ποιες φάσεις ακολουθούνται;
- Οδηγίες για το πρόγραμμα
- Καθορισμός ομάδας στόχου
- Έρευνα αναγκών
- Συνεργάτης στο πρόγραμμα
- Δομή του προγράμματος
- Χρονοδιάγραμμα
- Οικονομική διάσταση
- Εφαρμογή του.
- Συμπλήρωση του προγράμματός

Πρόγραμμα και μέθοδοι

Στη σειρά περιλαμβάνονται μελέτη περίπτωσης που αναλύει τις μεθόδους που θα χρησιμοποιηθούν.

Οι συμμετέχοντες μπορούν μετά να εφαρμοστούν στο module πρακτική κατάρτιση ή μετά το τέλος του SAGE.

Το module διεύθυνση προγράμματος δίνει πολλές ευκαιρίες για διαδικτυακή επικοινωνία ώστε να υλοποιηθεί το περιεχόμενο. Οι εκπαιδευτές μπορούν μέσω σχεδιαγραμμάτων και άλλων τρόπων να δίνουν υλικό στους συμμετέχοντες που να είναι ανάλογο με τις ανάγκες τους / στόχους τους.

Βέβαια η διαδικτυακή συνεργασία εξαρτάται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα τους.

To module Πρακτική εξάσκηση

Η πρακτική εξάσκηση ακολουθεί τα τέσσερα modules και δίνει την ευκαιρία για εμπέδωση, για πρακτική εφαρμογή των όσων έμαθαν και για σχεδιασμό όλων όσων έμαθαν για κατανόηση της συμμετοχικής διαδικασίας.

Η οργάνωση της πρακτικής εξάσκησης δίνουν διάφορες υπαλλακτικές ευκαιρίες: Οι συμμετέχοντες μπορούν να αναλάβουν εκ μέρους της κοινότητας τον σχεδιασμό και εκτέλεση ενός προγράμματος μαζί / για τους ηλικιωμένους ή μπορεί να υλοποιήσουν σε μικρές ομάδες ή σε δυάδες ή ακόμη και ατομικά, μικρά προγράμματα συμμετοχής.

Η διάρκεια της πρακτικής εξάσκησης συνδέεται με τον σχεδιασμό του προγράμματος.

Αν οι συμμετέχοντες εφαρμόσουν τις ιδέες τους κατά τη διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής της σειράς θα πρέπει να προνοήσουν για 40 ώρες – κατανεμημένες σε μεγάλο χρονικό διάστημα. Κατά την διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής δεν γίνονται κοινές συναντήσεις (αν και οι συναντήσεις είναι αναγκαίες στην αρχή και στο τέλος της πρακτικής εφαρμογής).

Γενικά, ο βαθμός και ο τρόπος συμμετοχής στην πρακτική σειρά θα πρέπει να αποφασιστούν στην αρχή της πρακτικής εξάσκησης.

Η επικοινωνία είναι σημαντική διεργασία και μέσω επικοινωνιακού forum ή μέσω στη πλατφόρμας module ή τους skype μπορεί να υπάρχουν συναντήσεις όταν βέβαια

πληρούνται οι προϋποθέσεις (τεχνική υποδομή, γνωριμία συμμετεχόντων με τον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή).

Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να παρουσιάσουν εκθέσεις για την πρόοδο στην πρακτική εξάσκηση για να διασφαλίζονται τα επίπεδα μάθησης.

Κατά την συμπλήρωση της πρακτικής εξάσκησης μια κοινή παρουσίαση θα πρέπει να οργανωθεί ώστε να δοθεί η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν τα προγράμματα τους. Επίσης θα δοθεί η ευκαιρία για συζήτηση για τις εμπειρίες και για το πρόγραμμα.

Οι συμμετέχοντες και οι εκπαιδευτές θα έχουν αμοιβαία επανατροφοδότηση με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος.

Bibliography

Website relating to adult education:

<http://www.erwachsenenbildung.at/>

Overview of learning styles:

<http://www.erwachsenenbildung.at/fachthemen/lernformen/ueberblick.php>

Problembased Learning

http://www.erwachsenenbildung.at/fachthemen/lernformen/weitere_lernformen.php#problemorientiertes_lernen

Cooperative Learning

http://www.erwachsenenbildung.at/fachthemen/lernformen/weitere_lernformen.php#kooperatives_lernen

Konrad, K. & Traub, S. (2005) Kooperatives Lernen. Baltmannsweiler: Schneider

MODULE 1

ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΗ: ELISABETH HUBER

MODULE 1: ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1. Κοινωνιολογία, δημοσιογραφικά δεδομένα κοινωνιολογικά δεδομένα της γήρανσης

Με την γνωριμία με τα πιο πάνω οι συμμετέχοντες μπορούν να κατανοήσουν τις επιπτώσεις που θα έχει στην κοινωνία η γήρανση του πληθυσμού. Αυτό θα τους βοηθήσει να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Η τρίτη ηλικία σε ιστορικό και διαπολιτισμικό πλαίσιο.

Με την αναφορά σε ιστορικά στοιχεία και πολιτιστικές διαστάσεις της τρίτης ηλικίας, οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα θα μπορούν να αντιληφθούν τη σημερινή κατάσταση στην Ευρώπη. Με την κατανόηση της κατάστασης σχέσης της ατομικής της ζωής με την κοινωνική ιστορία και την πολιτική διάσταση θα μπορούν να αντιληφθούν τη σημασία της συμμετοχής της τρίτης ηλικίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3.

Διατηρηματική θεώρηση της γήρανσης κοινωνικής και οικολογικών θεμάτων οι συμμετέχοντες θα γίνουν κήρυκες της σημασίας της μελέτης της γήρανσης. Με την έρευνα και βιογραφική μελέτη θα αντιληφθούν την επίδραση των προσωπικής κατάστασης τους στη διαμόρφωση της τρίτης ηλικίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4. Η σημασία της κοινωνική συμμετοχής της τρίτης ηλικίας

Οι συμμετέχοντες θα έχουν βασικές γνώσεις και μια γενική θεώρηση της κοινωνικής συμμετοχής με μια ενσυνείδητη γνωριμία με τα στάδια της ανάπτυξης της.

B. ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Στο τέλος της σειράς οι συμμετέχοντες θα

- Εξηγούν γενικά στοιχεία δημογραφικών αλλαγών
- Έχουν κοινωνιολογικές βασικές γνώσεις για την γήρανση
- Εξηγούν αναμενόμενες μελλοντικές αλλαγές
- Εξηγούν τις συνέπειες της οργάνωσης της καθημερινής ζωής των ηλικιωμένων

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Στο τέλος της σειράς οι συμμετέχοντες θα:

- Περιγράφουν την κοινωνική ιστορία της γήρανσης
- Εξηγούν γιατί και πως η θέση των ηλικιωμένων έχει αλλάξει με τον καιρό

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Στο τέλος της σειράς οι συμμετέχοντες θα

- Εξηγούν τις βιολογικές, ψυχολογικές, κοινωνικές και οικολογικές όψεις της γήρανσης

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Στο τέλος της σειράς οι συμμετέχοντες θα

- Περιγράφουν παραδείγματα συμμετοχής της τρίτης ηλικίας
- Συζητούν την ποικιλία των θεμάτων που αποτελούν την διαδικασία συμμετοχής

Γ. ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

Επίδειξη βασικών γνώσεων γεροντολογίας που περιλαμβάνουν βιολογικές, ψυχολογικές, κοινωνικές και οικολογικές όψεις της γήρανσης.

- Ικανότητα όχι μόνο να επικεντρώνονται στις αδυναμίες της τρίτης ηλικίας αλλά να εντοπίζουν τις δυνατότητες της
- Ικανότητα να αντιλαμβάνονται την ανομοιογένεια της γήρανσης
- Γνωριμία της θέσης των ηλικιωμένων με της πάροδο του χρόνου
- Γνωρίζουν τις δημογραφικές αλλαγές και τις επιπτώσεις της.

Δ. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Δραστηριότητα 1 – Ας γνωριστούμε

Στην έδρα έχουμε κάρτες με διαφορετικές ερωτήσεις για την έννοια της γήρανσης και της ηλικίας. Επέλεξε μια κάρτα που σε εκφράζει. Μετά από αυτό ο κάθε ένας εισαγάγει τον εαυτό του (όνομα, ιδιότητα, και τον λόγο που επέλεξε αυτή την κάρτα).

Δ1: Ηλικία, Γήρανση

Ο όρος ηλικία σημαίνει πρώτα την κοινωνική κατηγορία της ηλικίας. Από τον 20ο αιώνα αρχίζει να αποκτά μεγάλη σημασία γιατί σταδιακή διάρκεια ζωής αυξάνεται και το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την γήρανση.

Ο όρος ενηλικίωση περιγράφει την διαδικασία της ενηλικίωσης. Είναι μια δια βίου διαδικασία.

Ο όρος το Ηλικιωμένο άτομο παρουσιάζει τις προσπάθειες της γεροντολογίας να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής.

Πολλοί ορισμοί περιγράφουν το όρο ηλικία. Στους ορισμούς περιλαμβάνονται θετικά και αρνητικά στοιχεία της γήρανσης. Η γήρανση είναι ατομική διαδικασία. Κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί την επίδραση του κοινωνικού παράγοντα στη φύση και στην διαδικασία της γήρανσης.

Δ1.2. Οι δημογραφικές αλλαγές: Γεγονότα

Δραστηριότητα 2: Σταμάτα και σκέψου.

Όλοι γερνούμε. Από μέρα σε μέρα, από εβδομάδα σε εβδομάδα, από χρόνο σε χρόνο. Το γεγονός ότι γινόμαστε μεγαλύτεροι, δεν μπορούμε να το αρνηθούμε ή να το αλλάξουμε. Αλλά το πώς γερνούμε, βρίσκεται στα χέρια μου σε μεγάλο βαθμό. Το πώς γερνούμε και όχι το πόσο γερνούμε είναι σημαντικό. Το σημαντικό είναι όχι μόνο να δώσουμε περισσότερα χρόνια στη ζωή αλλά η ζωή στα χρόνια.

Ας σκεφτούμε τους γύρω μας (οικογένεια, φίλους, γείτονες). Αν δούμε τους πιο κάτω όρους (διάρκεια ζωής, παιδιά, γονείς, εγγόνια, οικογένεια, ποσοστό γεννήσεων κ.λ.π) και γράψε τις παρατηρήσεις σου.

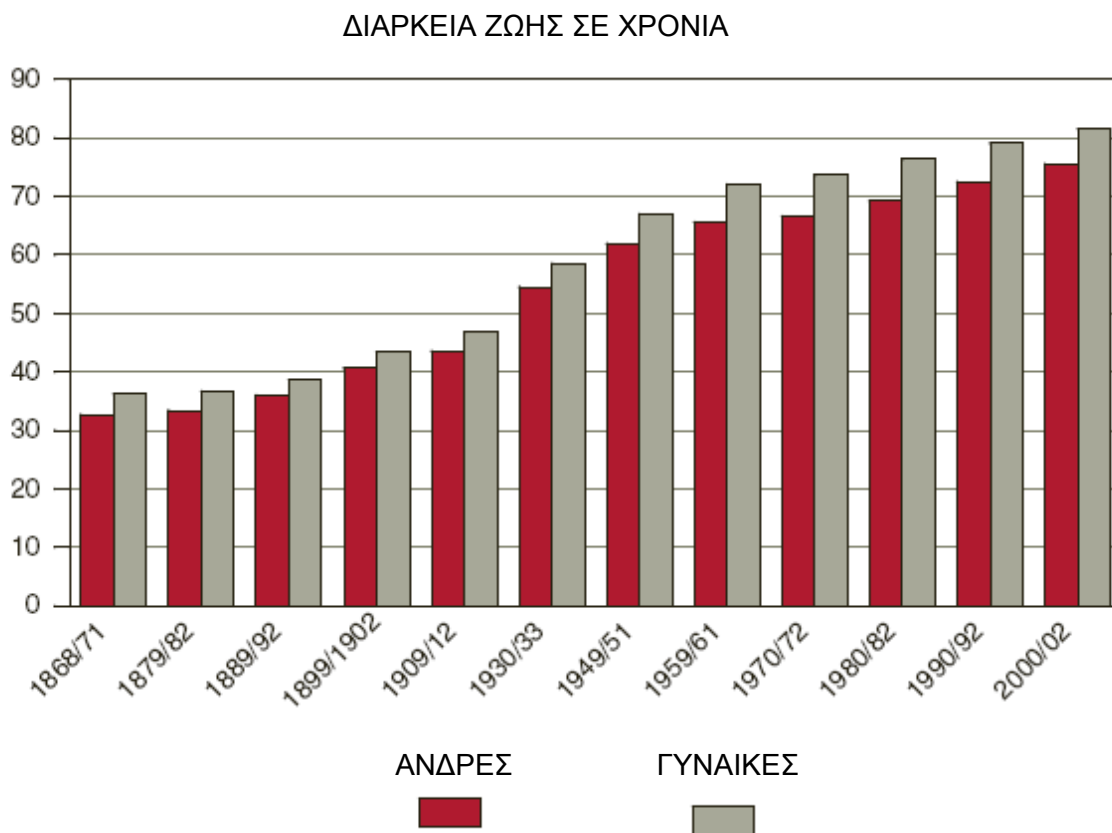
Η δημογραφική αλλαγή είναι γεγονός, Ποιες προκλήσεις δημιουργούνται για τα άτομα τις κοινωνίες της χώρας;

1. Η αύξηση του ορίου ζωής: Η γήρανση του ατόμου

Το 1900 το όριο ηλικίας ήταν 45 χρόνια. Σήμερα είναι 76 έτη, ένα παιδί που γεννιέται θα ζήσει 82 χρόνια. Κάθε χρόνο η ζωή μεγαλώνει κατά 3 μήνες. Σήμερα αφυπηρετήσει να έχει ακόμη 25 χρόνια μπροστά σου.

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ (ΑΥΣΤΡΙΑ)

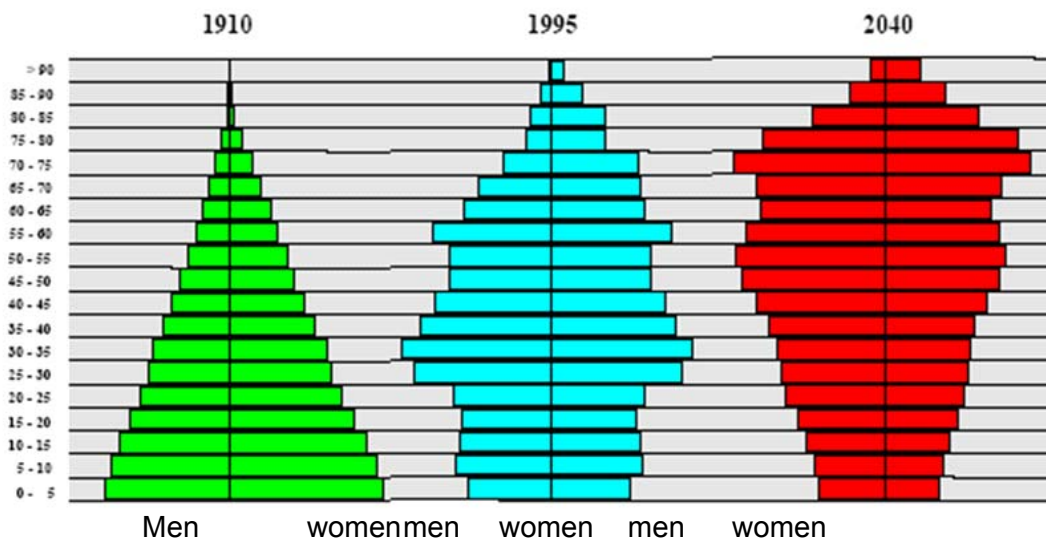
Source: Statistik Austria

2. Ζούμε σε ένα γηρασμένο κόσμο.

Το μέρος του πληθυσμού άνω των 60 ετών στην Αυστρία ήταν 5% στο τέλος του αιώνα. Σήμερα είναι 25% και το 2030 θα είναι 35-38%. Το μέρος του πληθυσμού κάτω των 20 ετών είναι 21% και θα κατέλθει στο 16%.

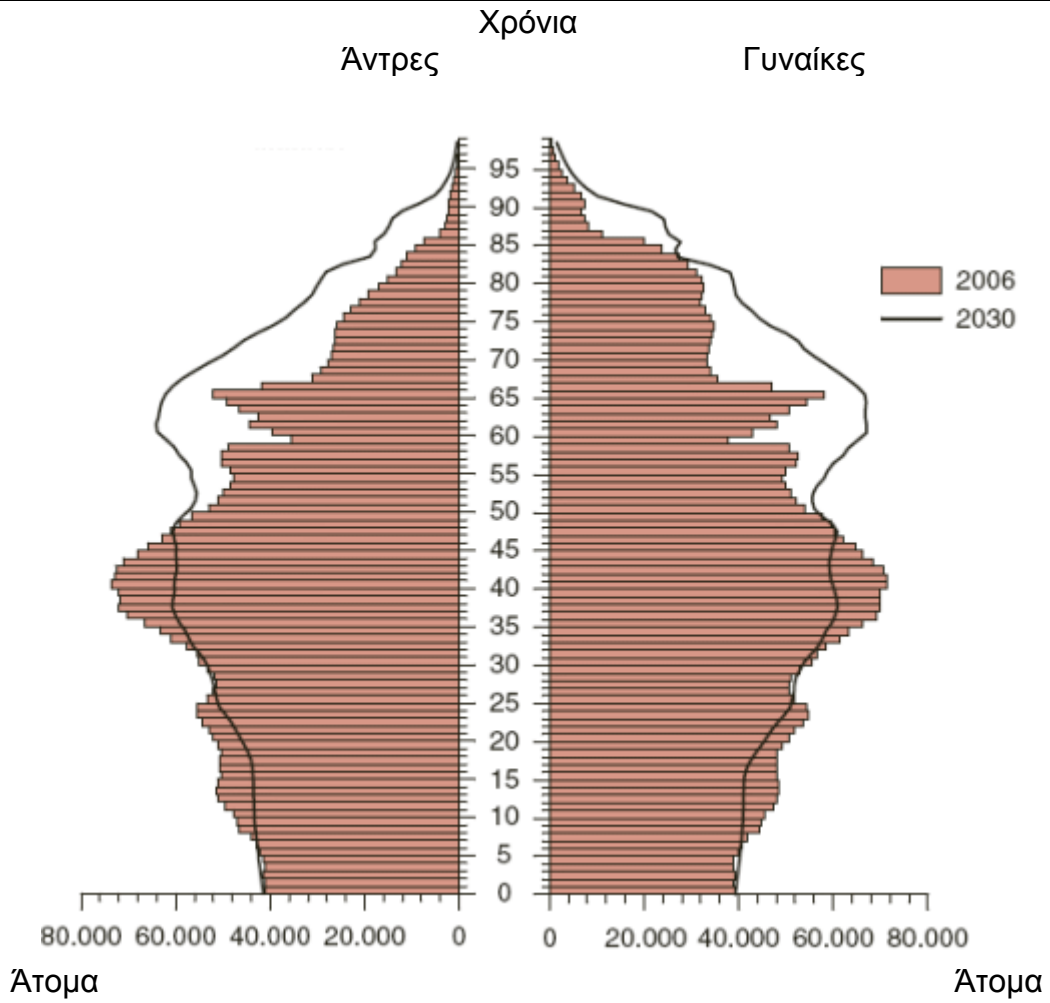
Αλλαγή δομής του πληθυσμού {Γερμανία}

Source: Statistisches Bundesamt

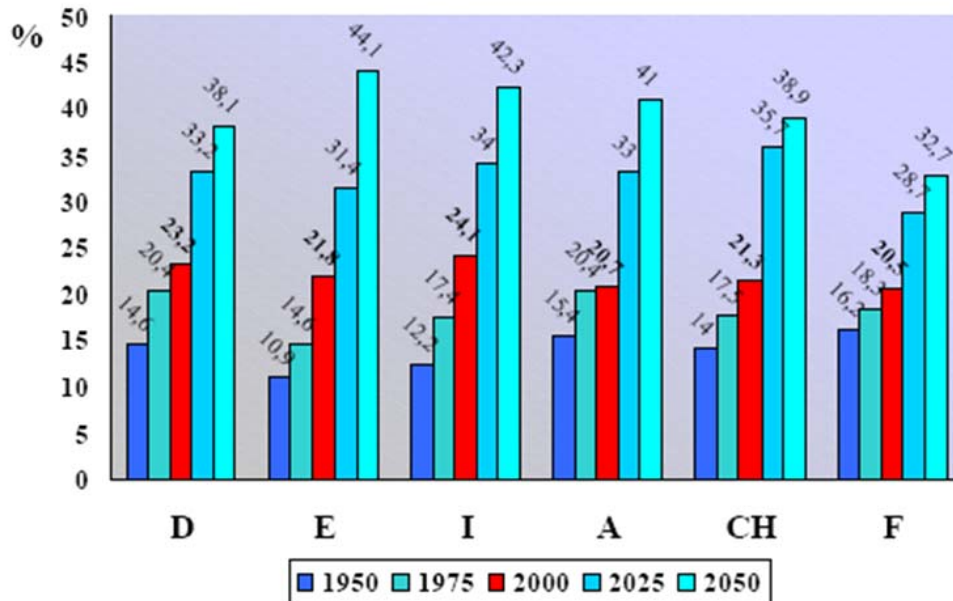
ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (Αυστρία 2006 και 2030)

Source: Statistik Austria

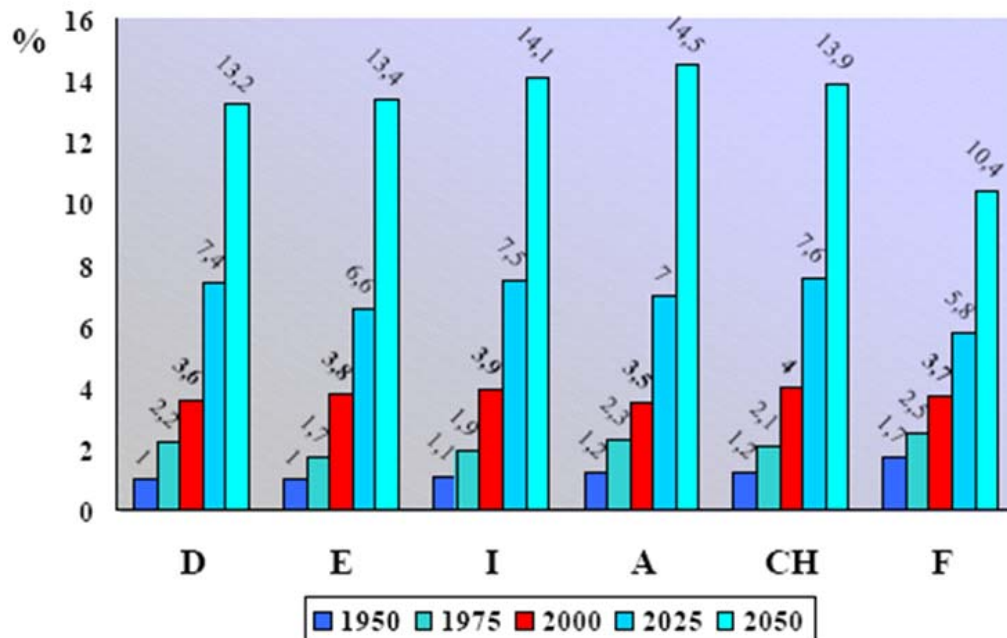

Ποσοστό ατόμων άνω των 60 σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες

Source: UN (2002), World population ageing 1950-2050

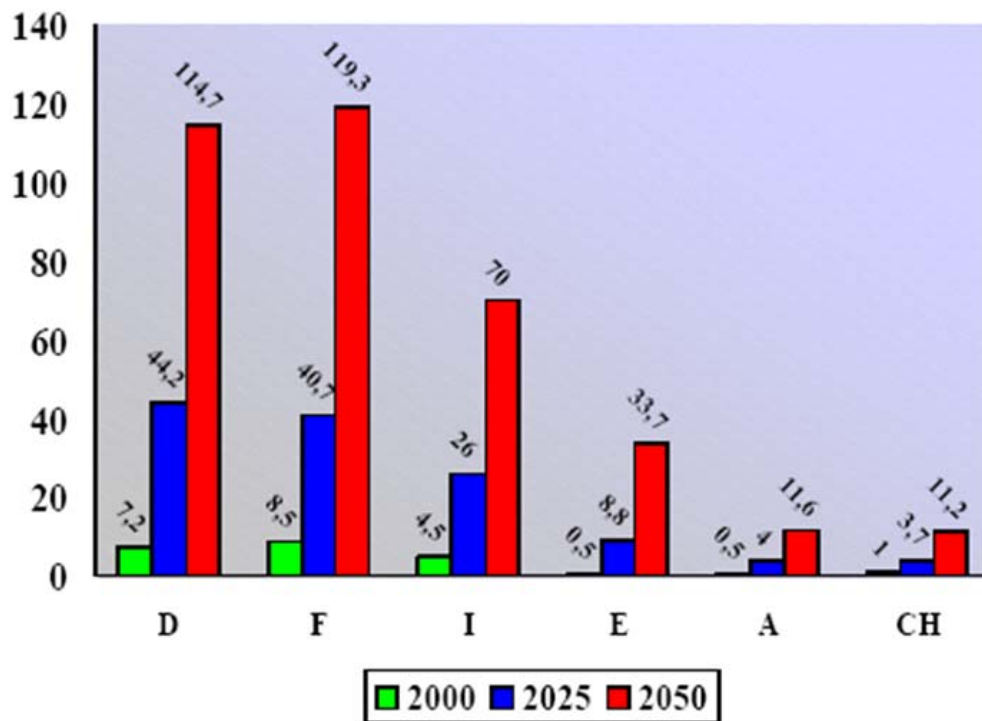
Ποσοστό ατόμων 80 ετών και άνω σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες

Source: UN (2002), World population ageing 1950-2050

Ποσοστό ατόμων άνω των 100 σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες

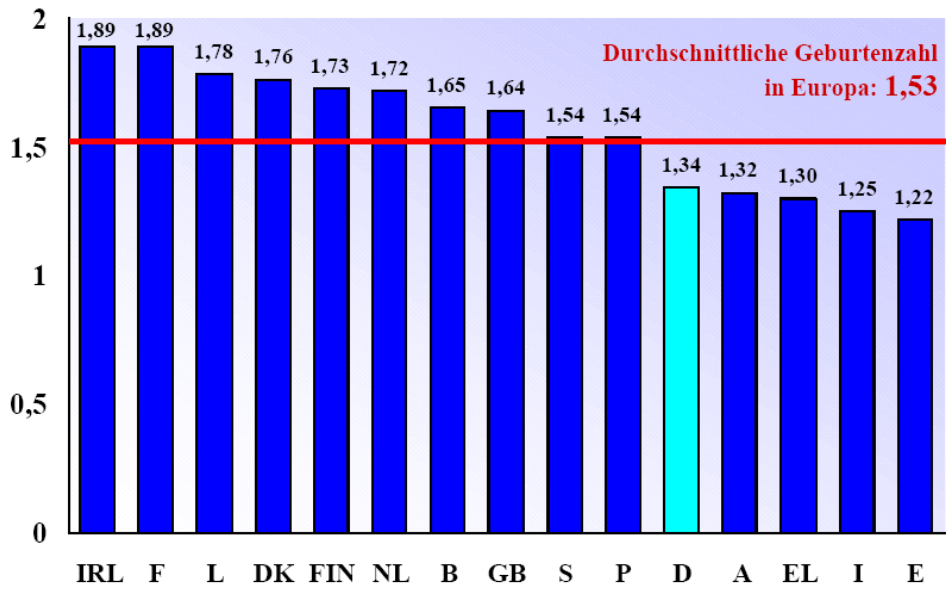
Source: UN (2002), World population ageing 1950-2050

Η μελέτη έδειξε ότι το 33% των ατόμων άνω των 100 μπορεί να φροντίσει τον εαυτό του. Το άλλο 33% χρειάζεται βοήθεια αλλά μπορεί να επιβιώσει. Το υπόλοιπο χρειάζεται φροντίδα.

Η γήρανση της κοινωνίας φαίνεται από το ποσοστό γεννήσεων. Ακόμα και φιλικές προς τα παιδιά χώρες, όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία παρουσιάζουν χαμηλά ποσοστά γεννήσεων.

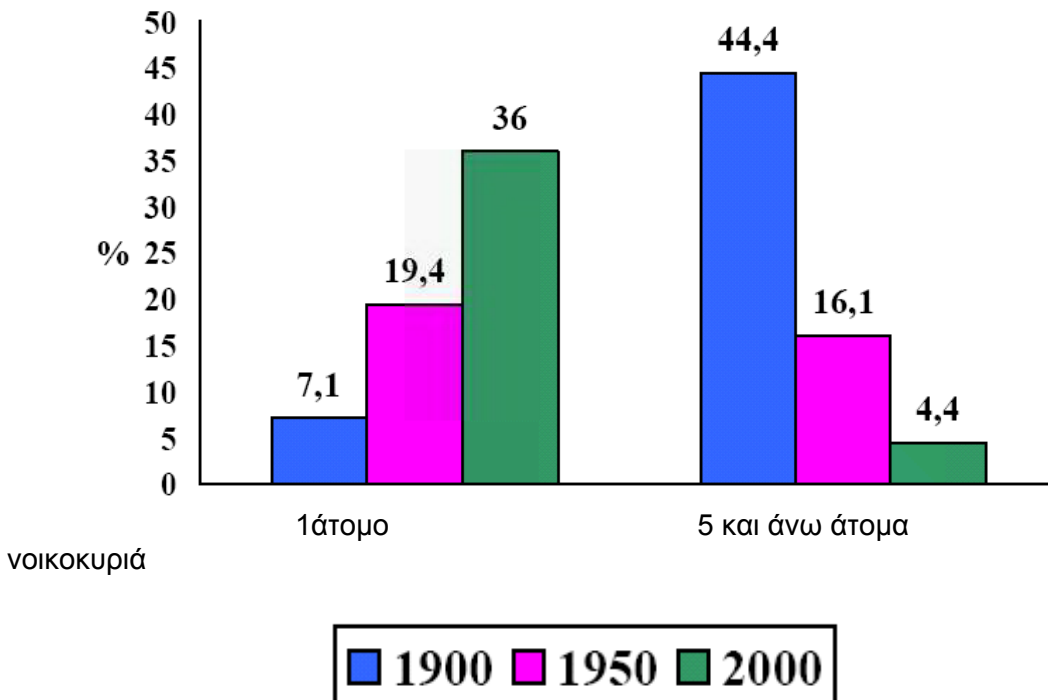

Μείωση του ποσοστού γεννήσεων σε επιλεγμένες Ευρωπαϊκές χώρες

Source: Eurostat Jahrbuch 2002

Μέγεθος νοικοκυριών (1900, 1950, 2000) σε ποσοστό νοικοκυριών (Γερμανία)

Source: Bundeszentrale für Politische Bildung: Datenreport (2002)

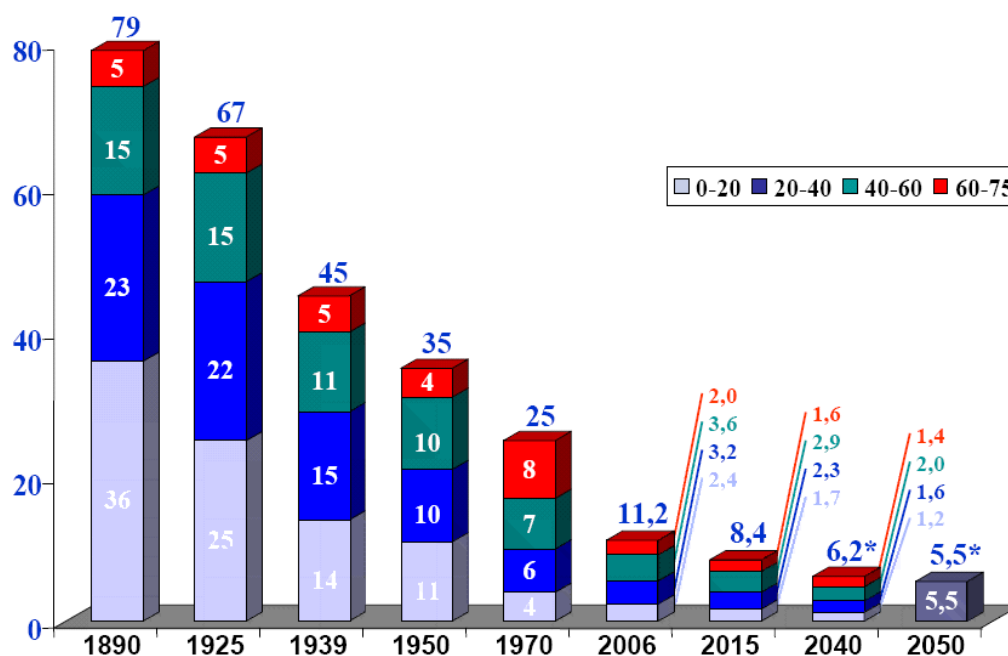

Η αλλαγή αναλογίας των γενεών

Ποσοτική πλευρά: πριν 100 χρόνια υπήρχε ένα άτομο άνω των 25 χρονών για 79 νέους, σήμερα είναι για 11,2 και σε οκτώ χρόνια θα είναι 8,4 άτομα που θα είναι νεότερα από ένα 75χρονο. Αυτό σημαίνει ότι όταν οι Αυστριακοί που είναι σήμερα 42 χρονών γίνουν 75, θα υπάρχουν τόσα άτομα 75 χρονών όσα είναι και κάτω των 20 ετών.

Για κάθε άτομο 75 + στη Γερμανία

Source: Statistisches Jahrbuch 2006

Δραστηριότητα 3 – Σταμάτα και σκέψου

Πριν οι διενέξεις και οι συγκρούσεις μεταξύ των γενεών στην οικογένεια ήταν συχνό φαινόμενο. Σήμερα κοινωνικές συγκρούσεις γενεών αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία.

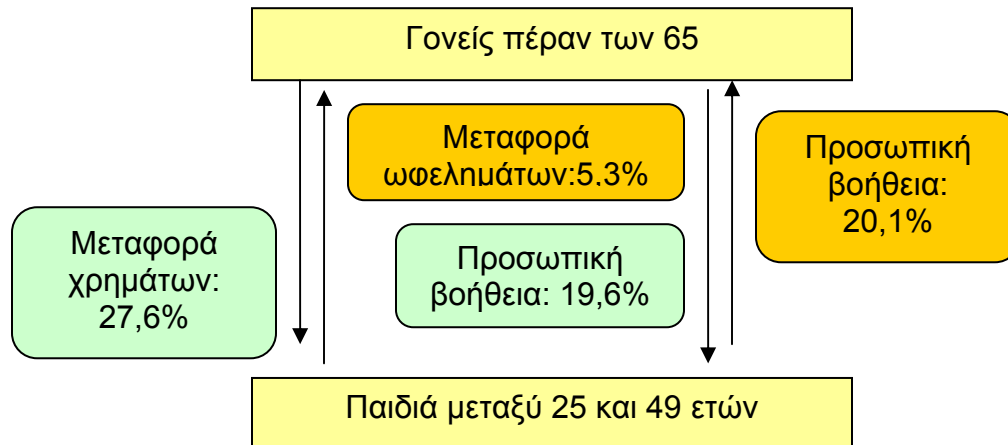
Οι ηλικιωμένοι καλούνται «οι μελλοντικοί κλέφτες» γιατί έχουν μια καλή ζωή και σύνταξη και ζουν σε βάρος των νέων. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας υποδεικνύουν τον πόλεμο των γενεών». Διάβασε το άρθρο «Η συνομωσία εναντίων των ηλικιωμένων» και απάντησε στις πιο κάτω ερωτήσεις : (Το άρθρο στο φυλλάδιο 3)

- Ποια προβλήματα θίγει το άρθρο;
- Ποια έκκληση απευθύνει;
- Σε ποια προγράμματα απευθύνεται;
- Συμφωνείς με το κείμενο;

Σε δημόσιες συζητήσεις η τρίτη ηλικία συχνά παρουσιάζεται μονόπλευρα ως οικονομικά ανενεργός» μια δήλωση που δημιουργεί γενεακές συγκρούσεις. Υπάρχει επίσης μεταφορά ωφελημάτων μεταξύ των γενεών προς την άλλη κατεύθυνση, από τους ηλικιωμένους προς τους νέους (όπως δείχνει το σχεδιάγραμμα πιο κάτω). Έρευνες δείχνουν ότι οι ηλικιωμένοι ενδιαφέρονται για την καλύτερη διαβίωση των παιδιών τους και των εγγονών τους.

Μεταφορά ωφελημάτων

Source: www.gerostat.de

Δ. 1.3 Η αλλαγή και οι επιπτώσεις

Αλλαγές στην ηλικία συμβαίνουν σε κάθε όψη.

1. **Περιοχές ζωής** όπως η οικογένεια, επάγγελμα, ελεύθερος χρόνος, διαμονή
2. **Περιστατικά της ζωής** όπως ασθένειες, ανάγκη βοήθειας και φροντίδας.

Υπάρχουν 5 φαινόμενα αλλαγής

1. Ξανάνιωμα

- Θετικό ξανάνιωμα (ηλικιωμένοι είναι οι άλλοι)
- Αρνητικό ξανάνιωμα (όταν άνεργοι συνταξιούχοι δεν εργοδοτούνται λόγω ηλικίας)
- Ουδέτερο ξανάνιωμα (πρώρη συμπλήρωση της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα των γυναικών)

2. Υποαπασχόληση

- διαδικασία παραίτησης – η ατομική διαδικασία για αυτήν, οι συνέπειες της οδυνηρής αφυπηρέτησης, τι θα κάνω μετά την αφυπηρέτηση.

3. Θηλυκοποίηση

- Η ηλικία είναι θηλυκού γένους
- Στα 85+ η αναλογία είναι 1:4 προς όφελος των γυναικών
- Η αναλογία γένους είναι προς όφελος των γυναικών λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας ζωής και των αποτελεσμάτων του πολέμου

Τρία επίπεδα όπου η γυναίκα επηρεάζεται με την γήρανση

(α) Συμμετοχή – Οι γυναίκες αναλαμβάνουν τη φροντίδα ηλικιωμένων περισσότερο από τους άνδρες

- (β) Θηλυκοποίηση της φτώχειας στη γήρανση το μεγαλύτερο μερίδιο φτώχειας επηρεάζει τις γυναίκες
(γ) Εξάρτηση – Οι γυναίκες είναι περισσότερο εξαρτώμενες σε φροντίδα και βοήθεια

4. Μοναξιά: Με την αύξηση της ηλικίας

- Ο αριθμός μονήριδων αυξάνεται
- ένας στους 4 άνδρες είναι μόνος στα 85
- Στα 65 χρόνια οι μισές γυναίκες είναι μονήρης

5. Γήρανση

- Σήμερα μόνο οι 80 ετών και άνω θεωρούνται ηλικιωμένοι.
- Η τρίτη ηλικία συνήθως θεωρείται ότι μαστίζεται από
- Απομόνωση και μείωση των επαφών
- Ασθένειες ιδιαίτερα χρόνιες που σχετίζονται με την κίνηση
- Φυσικές ασθένειες και διανοητική μείωση
- Ανάγκη για φροντίδα

Δ1.4. Ο ρόλος της ηλικίας / Η εικόνα της ηλικίας

«Μετά ο θεός έδωσε στους ανθρώπους ζωή 30 ετών. Οι άνθρωποι δεν ήταν ικανοποιημένοι και παραπονούνταν. Έτσι ο Θεός πήρε μερικά χρόνια από τον γάιδαρο τον σκύλο και τον πίθηκο. Σήμερα οι άνθρωποι ζουν τα πρώτα 30 χρόνια από μόνοι τους. Μετά τα 30 χρόνια θα βασανίζονται όπως ο γάιδαρος, μετά ξεδοντιάζουν όπως ο γέρικος σκύλος. Γίνονται 70 χρόνων και μετά τρελαίνονται όπως ο πίθηκος.»

Δραστηριότητα 4 – σταμάτα και σκέψου

Σκέψου για τους ρόλους που έχετε στην ζωή σου ιδιαίτερα στην οικογενειακή ζωή, στην εργασία και στην ψυχαγωγία.

- Ποιο ρόλο έχεις αναλάβει ως τώρα στη ζωή σου;
- Ποιοι ρόλοι ήταν σημαντικοί και άσχετοι με τον εαυτό σου;
- Ποιοι ρόλοι σε ικανοποίησαν και ποιοι όχι;
- Σε ποιους ρόλους αισθάνεται άνετα και σε ποιους όχι;

Ο όρος ρόλος συνδέεται με μερικές κοινωνικές απαιτήσεις και συμπεριφορές. Υπάρχουν μερικές υποχρεώσεις που θα πρέπει να υλοποιηθούν από τους γονείς για την εκπαίδευση των παιδιών τους, από τα παιδιά για να παρακολουθήσουν το σχολείο. Για τους ηλικιωμένους δεν υπάρχουν τέτοιες προσδοκίες. Η Rosermayr μιλά για ανυπαρξία ρόλων. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κοινωνικοί ρόλοι για τους ηλικιωμένους στις κοινωνίες μας και δεν υπάρχουν προσδοκίες από την κοινωνία για την τρίτη ηλικία.

Υπάρχουν 3 μοντέλα που επηρεάζουν την εικόνα της τρίτης ηλικίας

1) Μοντέλο ανεπάρκειας

- Γήρανση σημαίνει συνεχής αποσύνθεση

- Η γήρανση είναι ορατή ιδιαίτερα η διανοητική αποσύνθεση
- Μοναξιά, εξάρτηση, απουσία αυτονομίας

2) Μοντέλο δραστηριότητας

Η ευτυχία και ικανοποίηση ενός ατόμου στηρίζεται:

- Στην δραστήρια ενέργεια του ατόμου στο περιβάλλον του.
- Η διαβεβαίωση ότι χρειάζονται στην κοινωνία.

Αυτό σημαίνει ότι

- Αυτοί που είναι δραστήριοι είναι ευτυχισμένοι
- Οι άνθρωποι είναι ευτυχισμένοι όταν έχουν ευθύνες και καθήκοντα και όταν νιώθουν ότι είναι απαραίτητοι.

3) Μοντέλο ικανοτήτων

Η δεξιότητα ενός ανθρώπου περιγράφει τις ικανότητες του να χρησιμοποιήσει όλες τις δυνατότητες του όπως επίσης αυτές της κοινωνίας και γενικά του **περιβάλλοντος** του για να κυβερνά τη ζωή του.

Δ.1.5. Η γήρανση σε μια ιστορική θεώρηση

Δραστηριότητα 5 – σταμάτα και σκέψου

Σήμερα η γήρανση είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από παλιά. Για να αντιληφθείς τη σημερινή κατάσταση διάβασε τη συνέντευξη «Με αυτό τον τρόπο ξεπέρασα το πρόβλημα / δεν θέλω να γίνω μνημείο (φυλλάδιο 4) και απάντησε στις ερωτήσεις:

- Περιέγραψε το πρόσωπο που έδωσε την συνέντευξη
- Ποιες πληροφορίες πήρες για
 - Την οικογένεια
 - Τα παιδιά / νέους
 - Για την εκπαίδευση / εργασία
 - Γάμο / σχέσεις
- Ποια περίοδο περιγράφει η συνέντευξη;
 - Ποιος εντυπωσιάστηκε και σε τι
 - Ποιες δύσκολες καταστάσεις ή αρνητικές εμπειρίες παρουσιάζει η συνέντευξη

Η γήρανση κατά την προϊστορική εποχή

Οι ηλικιωμένοι ρίχνονταν στα ζώα ή εγκαταλείπονταν

- Οι άνθρωποι ζούσαν σε πυρηνικές οικογένειες (άνδρας, γυναίκα, παιδιά, παππούς – γιαγιά)
- Στην ηλικία των 30 θεωρούνταν ηλικιωμένοι

Εποχή της Πέτρας

Συμβούλια ηλικιωμένων οδήγησαν σε οικονομικές βελτιώσεις

- Αρχή της αρχαιότητας – οι νέοι εκτελούν οι ηλικιωμένοι συμβουλευούν
- Η εμπειρία λαμβάνεται υπόψη.

Η γήρανση στους Έλληνες / Ρωμαίους

Σεβασμός στους ηλικιωμένους

- Οι νέοι υποχρεώνονται να υποστηρίζουν τους ηλικιωμένους κάτι που ήταν βαθιά ριζωμένο στον πολιτισμό.

Μεσαίωνας

Μείωση σημασίας των αξιών

- Δομή ηλικιών: Πολλοί νέοι, πολλοί θάνατοι παιδιών, χαμηλή διάρκεια ζωής.
- Κενά μεταξύ των τάξεων και του κοινωνικού περιβάλλοντος οδηγεί σε διαφορετικές προσδοκίες της ζωής (διατροφή, υγιεινή, στέγαση π.χ. οι ναύτες χρειάζονταν φυσικές δυνάμεις για να πολεμούν.

Διαφωτισμός 17 και 18ος αιώνας

Γίνεται κοινωνικά αποδεκτός ο σεβασμός των ηλικιωμένων

- Η γνώση και η εμπειρία αποκτούν κοινωνική αναγνώριση
- Οι ηλικιωμένοι συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή (θέατρο, εκπαίδευση)

Βιομηχανοποίηση 19ος και ο 20ος αιώνας

Για πρώτη φορά οι άνθρωποι ζουν περισσότερο

- Βελτίωση υγιεινής, διατροφής, φαρμακευτικής.
- Ασφάλεια για την τρίτη ηλικία, το κράτος αναλαμβάνει ευθύνες
- Αφυπνέτηση σε τακτό χρόνο.

20ος αιώνας – Μεταβιομηχανική περίοδος

- Απόλαυση της ζωής από τους ηλικιωμένους
- Οι ηλικιωμένοι δεν είναι παθητικοί πολίτες αλλά ενεργοί, ανεξάρτητοι και απολαμβάνουν τη ζωή, ψυχαγωγούνται.

Δραστηριότητα 6 – Σταμάτα και Σκέψου

Το προηγούμενο κεφάλαιο δείχνει ότι η γήρανση δημιουργείται ατομικά. Ας αναπολήσουμε τις δικές τους εμπειρίες, μνήμες. Αν θυμηθούμε την παιδική ηλικία, την εποχή της νεότητας σου, όταν παντρεύτηκες, όταν έκανες οικογένεια. Ποιες αναμνήσεις / εμπειρίες έχεις.

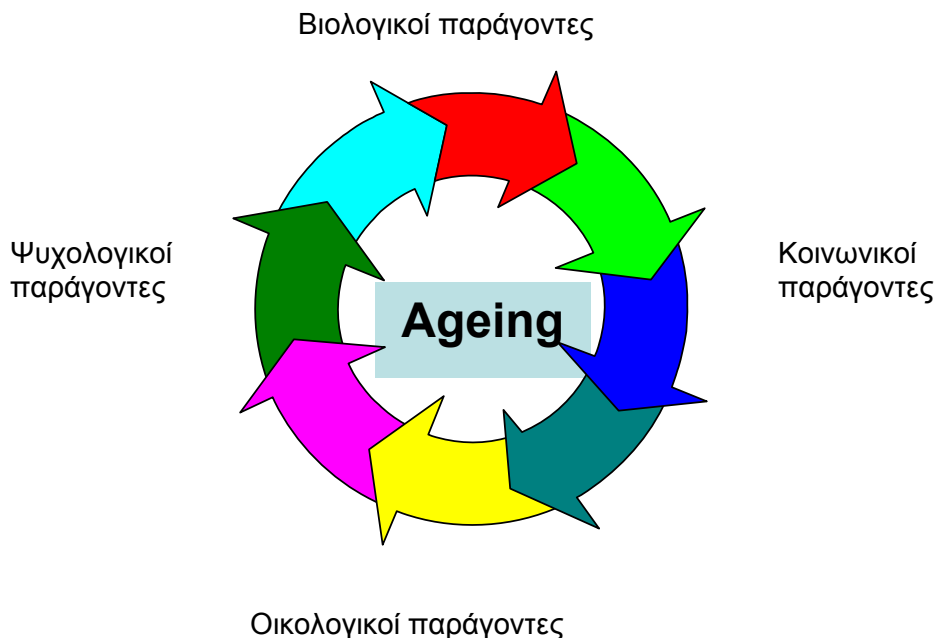
Δ 1.6. Διαθεματική θεώρηση της ηλικίας

Δραστηριότητα 7 – Σταμάτα και Σκέψου

Παρακαλώ σκέψου για τους φόβους σου και τις ελπίδες σου σε σχέση με την ηλικία σου. Φοβάσαι κάποιες αλλαγές; Αναμένεις κάποιες αλλαγές χαράς;

1. Η χρονολογική ηλικία είναι διαφορετική και άσχετη με τις πραγματικές πτυχές της ηλικίας.
2. Βιολογική όψη (η ηλικία των οργάνων και του σώματος)
3. Ψυχολογική όψη: Οι ψυχολογικές αλλαγές συμβαίνουν και συνδέονται με κοινωνικούς λόγους και όχι στην ηλικία
4. Κοινωνική όψη (θέση στην κοινωνία) Οι κοινωνικές διαστάσεις επηρεάζουν τις κοινωνικές δραστηριότητες των ηλικιωμένων. Εικόνες των ηλικιωμένων έχουν εισαχθεί από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Επομένως το να είσαι ηλικιωμένο άτομο είναι μια κοινωνική θέση όλες τις προσδοκίες

Dürer's mother (born 1453)
portrait from Albrecht Dürer
at the age of 63 years

Anna Kaessler (born 1869)
portrait 1970
at the age of 100

Η βιολογική θεώρηση

Η γήρανση είναι μια φυσική αλλαγή που χαρακτηρίζεται από απώλειες. Αυτές οι αλλαγές αφορούν ειδικά τα όργανα, τους οργανισμούς, τα κύτταρα και το νευρικό σύστημα. Το τελευταίο επηρεάζει την ψυχολογική αστάθεια στους ηλικιωμένους.

Τα πιο κάτω είναι αποτέλεσμα έρευνας για τη βιολογική συμπεριφορά ηλικιωμένων με βάση την θεώρηση ότι η γήρανση είναι ελλειμματική και επηρεάζει:

17.2% μυοσκελετικό σύστημα (δόντια, κόκαλα, μυς)

15.7% νευρικό σύστημα (μνήμη, ύπνος)

14.6% όργανα αισθήσεων (μάτια, αυτιά)

14.4% δέρμα (μαλλιά, νύχια)

10.5% κούραση

9.2% σεξουαλικά όργανα

7.1% κυκλοφορία

5.0% μεταβολισμός

3.2% πέψη (στομάχι)

1.7% ουροποιητικό (νεφροί)

Η κοινωνική διάσταση

Νέες προκλήσεις και προβλήματα όπως είναι η φυσική θλίψη με την αποχώρηση των παιδιών, με την αφυπηρέτηση, με τη μείωση των κοινωνικών συναναστροφών παρουσιάζονται. Η ικανότητα να κάνει χρήση όλων των διαθέσιμων δυνατοτήτων του ατόμου αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία.

Η ψυχολογική διάσταση

Η γήρανση είναι μια διαδικασία με μεγάλο ποσοστό σταθερότητας

1. Ταχύτατη λειτουργία
2. Πολλά μπορούν να αφομοιωθούν αν τα δούμε με πρακτικούς τρόπους
3. Η μνήμη στην ηλικία. Αυτή μειώνεται με τη γήρανση.
4. Η υγεία εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Η γήρανση δεν εξαρτάται μόνο από βιολογικούς λόγους, αλλά επίσης από τη συμπεριφορά μας. Μαθαίνω να ζω σημαίνει επίσης μαθαίνω να γερνώ. Επίσης σημαντικό είναι να μάθουμε να προσαρμοζόμαστε με το νέο περιβάλλον.

Δραστηριότητα 8 – Σταμάτα και σκέψου

Στο μέσο του δωματίου θα δεις ένα κάδρο. Περιγράψε τι βλέπεις. Τι σου έρχεται στο μυαλό; Τι δείχνει το κάδρο; Γιατί φαίνεται έτσι;

...είναι ο τρόπος που βλέπεις τα πράγματα

Δ. 1.7 Η έννοια της κοινωνικής πλευράς που οι ηλικιωμένοι διαδραματίζουν στη ζωή.

Δραστηριότητα 9 – Σταμάτα και σκέψου

Η παρουσίαση των ηλικιωμένων στα μέσα μαζικής επικοινωνίας επηρεάζει τη φαντασία μας, τις στάσεις μας, τη γνώμη μας, για το ηλικιωμένο άτομο. Κοιτάξτε τις εφημερίδες, τηλεόραση. Πως παρουσιάζεται η γήρανση στα ΜΜΕ. Πως δημιουργούνται αυτές οι εικόνες. Σε ποιο βαθμό αυτές οι εικόνες βρίσκονται στην πραγματικότητα; Πιστεύεις ότι οι ηλικιωμένοι παρουσιάζονται με διαφορετικό τρόπο; Ποιου είδους θετικές εικόνες συναντάς για τους ηλικιωμένους; Ποιες αρνητικές εικόνες συναντάς στην καθημερινή σου ζωή;

Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των διάφορων πλευρών της γήρανσης δείχνει ότι οι σημερινές υπηρεσίες προς την τρίτη ηλικία σύντομα θα είναι ανεπαρκείς για ικανοποίηση των επιθυμιών και αναγκών τους. Η συμμετοχή των ηλικιωμένων στην προγραμματισμένη ανάπτυξη και εφαρμογή των προγραμμάτων είναι απαραίτητη για να είναι τα προγράμματα κοντά στις ανάγκες τους.

«πρέπει να έχουμε στη σκέψη μας την κοινωνική ανάπτυξη»

Η κοινωνία, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, η οικονομία, η βιομηχανία να κινητοποιηθούν.

Έννοιες όπως η αστική ανάπτυξη πρέπει να επαναπροσδιοριστούν. Ας αρχίσουμε από τη βελτίωση του οδικού δικτύου, τις ευκαιρίες για άθληση και ψυχαγωγία των ηλικιωμένων (πισίνες).

Πόσο εύκολο είναι για άτομα τρίτης ηλικίας να επισκέπτονται τις πισίνες ή να επισκέπτονται το γιατρό ή να ψωνίζουν στις υπεραγορές; Οι ηλικιωμένοι χρειάζονται χώρους στάθμευσης, χρειάζονται φιλικά προς τους ηλικιωμένους μέσα συγκοινωνίας.

Η οικονομία και η βιομηχανία πρέπει να προσαρμοστούν με τις ραγδαίες αλλαγές. Πολλές υπηρεσίες πρέπει να προσαρμοστούν και άλλες να ιδρυθούν για τους ηλικιωμένους. Το φιλικό περιβάλλον γήρανσης, η γεροντολογία, δηλαδή τεχνικές για βοήθεια στους ηλικιωμένους λόγω της νέας τεχνολογίας και των αλλαγών είναι απαραίτητες π.χ. ειδικά κουμπιά τηλεφώνων, μηχανές εισιτηρίων, δισκέτες φωτός κ.λ.π.. Το ερώτημα είναι αν μπορούμε να σχεδιάσουμε το περιβάλλον μας ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες των ηλικιωμένων. Είναι πράγματα ενός νέου τομέα έρευνας. Γιατί άραγε ο τομέας της οικολογίας της γεροντολογίας είναι σημαντική περιοχή έρευνας; Ας σκεφτούμε ένα μουσείο με πολύ μικρές επιγραφές να περιγράφουν τους πίνακες ή στα τρένα οι κρατήσεις θέσεων δεν φαίνονται με πολύ μικρούς αριθμούς που δεν εξυπηρετούν τους ηλικιωμένους ή τα άτομα με χαμηλή όραση.

Επίσης η φαρμακευτική βιομηχανία πρέπει να επαναπροσδιορίσει και εξετάσει τις υπηρεσίες που προσφέρει. Τα πολύ μικροσκοπικά χάπια που θα πρέπει να μοιραστούν αποτελούν πρόβλημα. Ακόμη, τα διαφημιστικά φυλλάδια με εκτυπωμένα σε γκριζο χαρτί με πολλά μικροσκοπικά γράμματα και πολλές ξένες γλώσσες δεν εξυπηρετούν τους ηλικιωμένους.

Χρειάζεται ένα περιβάλλον που να λειτουργεί φιλικά προς τους ηλικιωμένους.

Δραστηριότητα 10- Ας σκεφτούμε τι έχουμε μάθει.

Μετά την έντονη θεωρητική προσφορά πολλών γνώσεων ας επικεντρωθούμε στα θέματα που προσφέρθηκαν και ας δοκιμάσουμε μια επανατροφοδότηση. Παρακαλώ συμπλήρωσε και συζήτησε:
 Συμπλήρωσε τις προτάσεις

Ε. Πίνακας Γεροντολογίας

Αριθμός	Δραστηριότητα	Μαθησιακοί Στόχοι	Φυλλάδιο
A	Εισαγωγή	Ενημέρωση για το θέμα	
B	Στόχοι της ενότητας	Αξιολόγηση των μαθησιακών στόχων	
C	Ικανότητες	Ενημέρωση για τις ικανότητες	
D	Γεροντολογία	Γενικές γνώσεις για την γεροντολογία	
D1.1	Ηλικία, γήρανση, το ηλικιωμένο άτομο		Δραστηριότητα 1: "Η γήρανση είναι ...", φυλλάδιο 1
D1.2	Η δημογραφική αλλαγή: στοιχεία		Δραστηριότητα 2: "Ανταλλαγή εμπειριών", Φυλλάδιο 2 Δραστηριότητα 3: Η συνωμοσία ενάντια της τρίτης ηλικίας, Φυλλάδιο 3
D1.3	Η δημογραφική αλλαγή και οι συνέπειες		
D1.4	Εικόνες και ρόλοι της ηλικίας		Δραστηριότητα 4: Ο ρόλος της ζωής μου
D1.5	Η γήρανση από ιστορική θεώρηση		Δραστηριότητα 5 : Μπορεί να είμαι ένα θαύμα, Φυλλάδιο 4 Δραστηριότητα 6: Οι αναμνήσεις μου
D1.6	Διαθεματική θεώρηση της γήρανσης		Δραστηριότητα 7: Η δική μου γήρανση Δραστηριότητα 8 : Η παλιά σάκα
D1.7	Η έννοια του κοινωνικού ρόλου που έχουν τα άτομα τρίτης ηλικίας		Δραστηριότητα 9: Η λειτουργία των ΜΜΕ, Φυλλάδιο 5
		Επικέντρωση σε επιλεγμένα θέματα	Δραστηριότητα 10: Συζήτηση στρογγύλης τράπεζας, φυλλάδιο 6
		Επικέντρωση σε επιλεγμένα θέματα	Δραστηριότητα 11: Ανθρώπινη φιγούρα, Φυλλάδιο 7

Δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1	Η γήρανση είναι
Στόχοι	Γνωριμία των συμμετεχόντων
Μέθοδος	Εισαγωγή στην ομάδα
Υλικά / Προετοιμασία	Κάρτες με σχόλια για την γήρανση Φυλλάδιο1
Ωρα	20 λεπτά ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας
Περιγραφή	Ένας ικανοποιητικά αριθμός καρτών με σχόλια για την γήρανση θα εκτεθούν. Κάθε μαθητευόμενος θα επιλέξει ένα που πιστεύει ότι βρίσκεται κοντά στον εαυτό του. Μετά ο κάθε ένας θα εισαγάγει τον εαυτό του <ul style="list-style-type: none"> - Πες το όνομα σου - Διάβασε το σχόλιο - Γιατί πήρες αυτό το σχόλιο;
Αξιολόγηση	Κάθε μαθητευόμενος θα εισαγάγει τον εαυτό του με το όνομα του. Θα διαβάσει το σχόλιο της καρτέλας. Ο εκπαιδευτής θα κάνει σχόλια γιατί ο μαθητευόμενος επέλεξε το συγκεκριμένο σχόλιο και θα γίνει συζήτηση με τις ομάδες.
Διαφοροποιήσεις	Αντί τις καρτέλες, μπορείς να επιλέξεις ταχυδρομικές κάρτες με φωτογραφίες
Δραστηριότητα 2	Είναι η δημογραφική αλλαγή αξιοσημείωτη
Στόχοι	Παρουσίαση των δημογραφικών αλλαγών βασισμένων σε προσωπικές εμπειρίες
Μέθοδοι	Ανταλλαγή εμπειριών
Υλικά – Παρουσίαση	Μεγάλα κυκλικά κουτιά, χωρισμένα σε τμήματα. Κάρτες διαφόρων χρωμάτων, μολύβια, φυλλάδιο 2
Ωρα	Μια ώρα περίπου
Περιγραφή	Οι συμμετέχοντες κάθονται σε κύκλο. Στο μέσο βρίσκεται το μεγάλο κυκλικό κουτί. Τα τμήματα του κουτιού δείχνουν φωτογραφίες που υποτίθεται ότι θα προκαλέσουν τα αισθήματα και θα ξυπνήσουν εμπειρίες. Δίπλα στο κάθε τμήμα βρίσκονται οι έγχρωμες κάρτες που συνδέονται με τις φωτογραφίες. Ο εκπαιδευτής θα ρωτήσει τους μαθητευόμενους να συνδέσουν τις φωτογραφίες με τα σχόλια των καρτών και να εκφραστούν. Μετά οι συμμετέχοντες θα γράψουν τα σχόλια στις κάρτες. Γίνεται περιγραφή του τι έχουν γράψει. Δείχνουν τις κάρτες και περιγράφουν χωρίς σειρά αλλά ελεύθερη αφήγηση.
Αξιολόγηση	Κατά την περιγραφή, ο εκπαιδευτής παίρνει μόνο σημειώσεις. Δεν επεμβαίνει. Όταν όλοι μιλήσουν και

	εκφραστούν, ο εκπαιδευτής μοιράζεται τις εντυπώσεις του με την ομάδα. Θα πρέπει να είναι μια ανάλυση των λόγων και των αιτίων των σχέσεων.
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 3	Η συνομωσία εναντίον των ηλικιωμένων
Στόχοι	Εξέταση του θέματος του χάσματος των γενεών
Μέθοδοι	Ατομική εργασία και συζήτηση στην ομάδα
Υλικά - Προετοιμασία	Κείμενο του Gutschmidt «Η συνομωσία εναντίον της τρίτης ηλικίας (φυλλάδιο 3)
Ώρα	Περίπου 1 ώρα
Περιγραφή	Οι συμμετέχοντες θα διαβάσουν το κείμενο. Όροι που δεν είναι γνωστοί σε αυτούς θα πρέπει να εξηγηθούν. Οι συμμετέχοντες θα επεξεργαστούν τις πιο κάτω ερωτήσεις <ul style="list-style-type: none"> - Ποια προβλήματα θίγει και σε ποια προβλήματα απαντά - Ποια έκκληση απευθύνει - Σε ποια θέματα αντιτίθεται και διαφωνεί; - Συμφωνείς με το κείμενο
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα / απαντήσεις συλλέγονται και γίνεται συζήτηση στη ομάδα
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 4	Ο ρόλος της ζωής μου
Στόχος	Ατομική αναφορά στο σκοπό της ζωής
Μέθοδος	Ατομική εργασία, συζήτηση στην ομάδα
Υλικά / Προετοιμασία	Πίνακας ανακοινώσεων, κάρτες διαφόρων χρωμάτων
Ωράριο	Περίπου 20 λεπτά
Περιγραφή	Ο εκπαιδευτής ετοιμάζει διαφορετικές κατηγορίες ρόλων για να κεντρίσει το ενδιαφέρον. Μετά παίρνει 3 μεγάλα φύλλα χαρτιού και γράφει στην μια «Οικογένεια» στην δεύτερη εργασία» και στην τρίτη «Ψυχαγωγία». Οι εκπαιδευόμενοι γράφουν ατομικά τους ρόλους που έζησαν την ζωή τους. Μετά κάθε ένας θα περιγράψει ρόλους που ανέλαβαν και θα απαντήσουν τις πιο κάτω ερωτήσεις: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ποιο ρόλο είχα στη ζωή μου μέχρι τώρα; ▪ Ποιοι ρόλοι ήταν σημαντικοί ή άσχετοι για μένα; ▪ Ποιοι ρόλοι με εκφράζουν και ποιοι όχι; ▪ Με ποιους ρόλους νιώθω άνετα και με ποιους

	όχι;
Αξιολόγηση	Οι απαντήσεις θα συζητηθούν στην ομάδα
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 5	Μπορεί να είμαι το θύμα
Στόχοι	Εξέταση της σύγχρονης ιστορίας των αιωνόβιων
Μέθοδοι	Ανάλυση κειμένου που βασίζεται σε ερωτήσεις
Υλικά / Παρουσιάσεις	Αποτελέσματα 2 συνεντεύξεων (Φυλλάδιο 4)
Ωρα	2 ώρες
Περιγραφή	<p>Οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η πρώτη διεξάγει την πρώτη συνέντευξη με θέμα «Με αυτό τον τρόπο προχωρείς με επιτυχία» και η δεύτερη ομάδα με θέμα «Δεν θέλω να γίνω μνημείο».</p> <p>Πρώτο βήμα: Οι συμμετέχοντες θα διαβάσουν οι ίδιοι τη συνέντευξη τους</p> <p>Δεύτερο βήμα: Κάθε ομάδα θα εργαστεί με τις ακόλουθες ερωτήσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> - Περιγράψε το πρόσωπο που έδωσε την συνέντευξη - Ποιες πληροφορίες πήρες για <ul style="list-style-type: none"> - Την οικογένεια - Παιδική / Νεανική ηλικία - Εκπαίδευση / Εργασία - Γάμος / Σχέσεις / Παιδιά / Εγγόνια - Ποια περίοδο χρόνοι περιγραφούν οι συνεντεύξεις - Ποια και τι εντυπώσιασε - Ποια δύσκολη κατάσταση έζησε; <p>Τρίτο βήμα: Συλλογή των απαιτήσεων στην ομάδα</p>
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα θα συζητηθούν στην ομάδα
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 6	Οι αναμνήσεις μου
Στόχος	Επανατροφοδότηση της ζωής μας
Μέθοδοι	World Café
Υλικά / Προετοιμασία	Φανελλογράφος, 3 τραπέζια καλυμμένα με χαρτιά στο μέσο κάθε τραπέζιού θα αναφέρεται το θέμα συζήτησης π.χ. παιδική ηλικία, νεανική, η πρώτη αγάπη, γάμος / οικογένεια
Ωρα	1 ώρα

Περιγραφή	Οι συμμετέχοντες θα εργάζονται σε ομάδες 3 ατόμων. Ένας στην κάθε ομάδα εκτελεί χρέη συντονιστή και παίρνει σημειώσεις για όσα συζητούνται. Μετά από 10 λεπτά οι 3 ομάδες αλλάζουν τραπέζι συζήτησης αλλά οι συντονιστές δεν μετακινούνται. Παραλαμβάνουν την νέα ομάδα και εξηγούν τι συζήτησε η προηγούμενη ομάδα. Ύστερα από 10 λεπτά ακολουθεί άλλη μετακίνηση και η εργασία συνεχίζεται μέχρι όλοι οι συμμετέχοντες επισκεφθούν όλα τα τραπέζια
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα κάθε συζήτησης θα συλλέγουν και παρουσιασθεί από τον κάθε συντονιστή
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 7	Η ηλικία μου
Στόχοι	Εξέταση των ελπίδων / φόβων που οφείλονται στην ηλικία
Μέθοδοι	World Café
Υλικά / Προετοιμασία	Μολύβια, φανελλογραφος, πίνακας ανακοινώσεων, 2 τραπέζια με μεγάλα φύλλα χάρτου. Στο μέσο κάθε τραπέζιου θα σημειώνεται το θέμα συζήτησης (ελπίδα – ηλικία, φόβοι – ηλικία)
Ώρα	45 λεπτά
Περιγραφή	Εργασία σε δύο ομάδες. Στο κάθε τραπέζι είναι ο συντονιστής ο οποίος παίρνει σημειώσεις και καθοδηγεί. Τα μέλη της ομάδας συζητούν για το θέμα που τους δίνεται. Μετά από 10 λεπτά τα μέλη της κάθε ομάδας μετακινούνται στην άλλη. Ο συντονιστής εξηγεί τι λέχθηκε στην προηγούμενη ομάδα. Η αλλαγή συνεχίζεται κάθε 10 λεπτά.
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα της συζήτησης ανακοινώνονται από τους συντονιστές.
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 8	Η παλιά τσάντα
Στόχοι	Σχόλια για την φωτογραφία σου
Μέθοδοι	Συζήτηση στην ομάδα
Υλικά / Προετοιμασία	Η παλιά τσάντα (περιέχει σπίρτα, κεριά, πορτοφόλι, ύφασμα)
Ώρα	15 λεπτά
Περιγραφή	Οι εκπαιδευόμενοι κάθονται σε κύκλο με τα παλιά τσάντα στο μέσο (σχετίζεται με την ηλικία). Η τσάντα θα βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να ξυπνήσουν

	<p>αναμνήσεις διαφόρων καταστάσεων της ζωής τους όπου η τσάντα είχε σημαντικό ρόλο. Τα σχόλια γίνονται με ταχύτητα. Ο εκπαιδευτής θα υποβάλει ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Περιγράψε και χαρακτήρισε τα είδη στην τσάντα - Τι έρχεται στο μυαλό - Πως φαίνεται η τσάντα; - Ποιας περιόδου είναι; - Ποιες μπορεί να την χρησιμοποιήσει
Αξιολόγηση	Ο εκπαιδευτής συλλέγει φωτογραφίες που εκπαιδευόμενοι έχουν
Διαφοροποιήσεις	Αντί της παλιά τσάντας, μπορεί να χρησιμοποιήσει κάθε αντικείμενο που εκφράζει τον όρο γήρανση όπως για παράδειγμα ένα μπαστούνι
Δραστηριότητα 9	Έλεγχος των Μέσων Μαζικής επικοινωνίας
Στόχοι	Παρατήρηση και αξιολόγηση της κάλυψης της γήρανσης από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (τηλεόραση, εφημερίδες)
Μέθοδοι	Ατομική εργασία
Υλικά / Προετοιμασία	Φυλλάδιο αριθμός 5
Ώρα	Εργασία στο σπίτι
Περιγραφή	<ul style="list-style-type: none"> - Πως τα ΜΜΕ παρουσιάζουν τη γήρανση - Πως αυτές οι εικόνες εξελίσσονται; - Σε ποιο βαθμό αυτές οι εικόνες για την τρίτη ηλικία εκφράζουν την πραγματικότητα - ποιες θετικές εικόνες για την τρίτη ηλικία παρατήρησες να εκφράζονται μέσα από τα ΜΜΕ
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα της ατομικής εργασίας συζητούνται στην εικόνα
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 10	Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας
Στόχοι	Επανατροφοδότηση για επιλεγμένα θέματα
Μέθοδοι	Συζήτηση Στρογγυλής τράπεζας
Υλικά / Προετοιμασία	Τα καθίσματα τοποθετούνται σε δύο κύκλους, ένα εσωτερικό και ένα εξωτερικό. Πίνακας ανακοινώσεων, φυλλάδια με τα επιλεγμένα θέματα, φυλλάδιο αριθμός 6.
Ώρα	30 λεπτά
Περιγραφή	Οι μαθητευόμενοι χωρίζονται σε 2 ομάδες και παίρνουν τις θέσεις στους κύκλους απέναντι ο ένας από τον άλλο. Οι συμμετέχοντες στον εσωτερικό κύκλο παίρνουν ένα θέμα και μιλούν με τον απέναντι τους για 3 λεπτά. Μετά

	αναλαμβάνει αυτός του εξωτερικού κύκλου και ύστερα αλλάζουν θέσεις. Μετά συζήτηση 3 λεπτών με το νέο συνεργάτη, δίνουν το φύλλο χάρτου στο άτομο του εσωτερικού κύκλου και αλλάζουν πάλι θέσεις. Ο εκπαιδευτής αποφασίζει πόσες φορές θα γίνουν οι αλλαγές με τον συνεργάτη που συνομιλούν
Αξιολόγηση	Η ομάδα θα κωδικοποιήσει τα ευρήματα με βάση: - Ποια θέματα επιλέγουν και συζητήθηκαν - Ποια θέματα δεν συζητήθηκαν - Τι με εντυπωσίασε περισσότερο - Ποιο θέμα συζητήθηκε περισσότερο
Διαφοροποιήσεις	
Δραστηριότητα 11	Ανθρώπινη μορφή
Στόχοι	Επανατροφοδότηση για επιλεγμένα θέματα
Μέθοδοι	Εργασία σε ζεύγη
Υλικά / Προετοιμασία	Φυλλάδιο 7, Μολύβια
Περιγραφή	Ο εκπαιδευτής δίνει ένα σκίτσο ανθρώπινης μορφής στα ζεύγη. Στο σκίτσο υπάρχουν προτάσεις που συνδέονται με μέρη του σώματος. Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν τις ακόλουθες φράσεις: «Θα ήθελα να πω ...», «Προσβλέπω να»
Διαφοροποιήσεις	

G. Αναφορές

Schmitz-Scherzer, R. (2003): *Das Altersbild der Gesellschaft und seine Auswirkungen auf die Altenarbeit*. Kongressbeitrag.

Lehr, U. (2006): *Generationenverhältnis im 21. Jhd.* Vortragsskriptum.

Niejahr, E. (2005): *Alt sind nur die anderen*. Frankfurt am Main.

Wahl, H.-W./Heyl, V. (2004): *Gerontologie – Einführung und Geschichte*. Stuttgart.

Bobbio, N.. *Vom Alter – De senectute*. Berlin

Likar et al (2005): *Lebensqualität im Alter*. Wien.

Amann, A. (1989): *Die vielen Gesichter des Alters*. Wien.

Gruss, P. (Hrsg.) (2007): *Die Zukunft des Alterns*. München.

Simon, G./Haring, S. (1999): *Altern als Herausforderung*. Graz.

Wahl, H.-W./Tesch-Römer, C. (2000): *Angewandte Gerontologie in Schlüsselbegriffen*. Stuttgart.

Baumeister, J./Heller, A./Stehr, I (2005): *Weiterbildung älterer Menschen für bürgerschaftliches Engagement als seniorTrainerinnen*. Leipzig.

Kolland, F. (2003): *Soziologie des Alterns*. Vortragsskriptum.

Rosenmayr, L. (1988): *Älterwerden als Erlebnis. Herausforderung und Erfüllung*. Wien. Diverse Mitschriften, Skripten im Rahmen des Universitätslehrgangs Interdisziplinäre Gerontologie. Graz (2003-2005).

Konrad, H. (Hrsg.) (1982): *Der alte Mensch in der Geschichte*. Wien.

Luh, A. (2003): *Das 'Goldene Zeitalter der Alten'? Alter in historischer Perspektive*. Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie (S. 304-316).

Winiewicz, L. (1986): *Späte Gegend. Protokoll eines Lebens*. Hamburg.

Haiden, C./Rainer, P. (2006): *Vielleicht bin ich ja ein Wunder. Gespräche mit über 100-Jährigen*. St. Pölten.

Rosenmayr, L. (1988): *Älterwerden als Erlebnis. Herausforderung und Erfüllung*. Wien.

Gatterer, G. (2006): *Präsentation Gerontopsychologie*. Universität Salzburg.

European Commission : Eurostat Jahrbuch (2002)

Ernst, H. (2000) : « Jeder sein eigener Massstab ». Betrachtungen zum Kompetenzmodell des Alters.

<http://www.learn-line.nrw.de/angebote/methodensammlung/liste.php>

Collection of methods - suggestions and examples for moderators

<http://arbeitsblaetter.stangl-taller.at/LERNEN/Gruppenlernen.shtml>

Learning within groups (advantages, requirements)

http://www.single-generation.de/themen/thema_langlebigkeit.htm

diverse articles referring to the demographic change and its consequences

http://www.bmags.gv.at/cms/site/attachments/2/3/3/CH0107/CMS1084959302371/senior_enbericht_langfassung1.pdf

Report about the living circumstances of elderly

http://www.statistik.at/web_de/statistiken/bevoelkerung/demographische_masszahlen/st_erbetafeln/020807.html

Population data (Austria)

<http://www.gerostat.de>

Information system with statistical data and information referring to "Ageing"

G1 Resources "Gerontology" can be found on the SAGE website training section!

www.sage-eu.com

Module 2

Επικοινωνία και Εμπύχωση

Συντάκτες: Maria Costa Pau, Gerd Zimmer

Ενότητα 2: Επικοινωνία και εμπύχωση

A. Εισαγωγή

Πριν μερικά χρόνια, είχαμε κάνει μια ανάλυση για τα κίνητρα των ατόμων τρίτης ηλικίας που παρευρίσκονται σε βραδινά μαθήματα. Το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό: Η μάθηση ήταν ένα σημαντικό κίνητρο- η μάθηση ξένων γλωσσών για ταξίδια, π.χ, αλλά ένα πολύ προεξέχοντα κίνητρο ήταν η γνωριμία και η ευκαιρία ομιλίας με άλλους ανθρώπους. «Αυτή, είναι η πρώτη δυνατότητα να μιλήσω σε ένα άλλο πρόσωπο σήμερα», είπε μία γυναίκα.

Η επικοινωνία είναι μια ΑΝΑΓΚΗ, επειδή είμαστε κοινωνικά οντα.

Όταν κάναμε την ανάλυση ικανότητας SAGE, ο διευθυντής υπηρεσιών μιας δημόσιας εταιρίας συγκοινωνιών μας είπε: «Έχουμε την ανάγκη και θέλουμε να ξέρουμε για τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων τρίτης ηλικίας, θέλουμε την ενεργό συμμετοχή τους στον προγραμματισμό προκειμένου να παρασχουμε μια καλή υπηρεσία. Αλλά επικοινωνία! Εάν υποβάλω μια απλή ερώτηση, μια ερώτηση ενός λεπτού, μερικά άτομα τρίτης ηλικίας αρχίζουν να εξηγούν από την εποχή των πρωτόπλαστων. Δείχνουν να έχουν όλο το χρόνο μπροστά τους, αλλά εγώ πρέπει να κάνω την δουλειά μου, έχω ένα περιορισμένο χρονικό πρόγραμμα. Εάν θα δημιουργήσετε κάτι στο SAGE, παρακαλώ δώστε σε μένα ή σε αυτούς ένα εγχειρίδιο προκειμένου να καταστήσετε την επικοινωνία αποδοτικότερη!»

Η επικοινωνία απαιτεί δεξιότητες και κοινωνική ικανότητα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εγχειρίδια και να μάθουμε πώς να επικοινωνήσουμε (περισσότερο) αποτελεσματικά.

Και θυμόμαστε μια συνεδρίαση της τοπικής επιτροπής ατόμων τρίτης ηλικίας: Ο πρόεδρος μιλούσε πολύ. Κατόπιν μια κυρία, που μετά βίας έκρυψε την συγκίνηση της, είπε: «Βρισκόμαστε εδώ, για να συζητήσουμε αυτό το ζήτημα και να λάβουμε μια απόφαση ως ομάδα. Δεν είναι εσύ που θα πει σε μας τι να κάνουμε, αλλά ΝΑ ΕΜΨΥΧΩΣΕΙΣ τη συζήτηση, να δώσεις σημασία στη γνώση, την πείρα και τις ιδέες των μελών. Δεν χρειαζόμαστε έναν «ηγέτη» που να μας λέει τι να κάνουμε και που υπαγορεύει τι είναι κατάλληλο ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΡΩΤΗΣΕΙ ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΧΕΣΗ».

Η εμπύχωση είναι μια σημαντική ικανότητα και μια τεχνική που μπορεί να βοηθήσει στο να παρακινήσουν άλλους να φέρουν τις ιδέες και τις προτάσεις τους, να δώσουν στους συμμετέχοντες το αίσθημα ότι γίνονται σεβαστοί και να τους παρακινήσει και να εξουσιοδοτήσει να φέρουν εμπειρία και να πάρουν ενεργό ρόλο. Η μετριοπάθεια βοηθά επίσης να βρεί λύσεις σε περίπτωση σύγκρουσης.

Ο διευκολυντής μάθησης δουλεύει συνήθως κατά ομάδες. Η λειτουργία του είναι αισθητή στις συνεδριάσεις με μια μεγαλύτερη ή μια μικρότερη ομάδα προσώπων. Οι συμμετέχοντες σε αυτές τις συνεδριάσεις εργάζονται ως ομάδα και υπάρχει μια προσδοκία αποτελέσματος, κάποιο συμπέρασμα, κατά το τέλος της συνάντησης.

Είναι απαραίτητο να δημιουργήσουμε ομάδες εργασίας και να δουλέψουμε με ομάδες και είναι σωστό, αν προσδοκούμε για μια επιτυχημένη δημοκρατική λειτουργία σε μια κοινότητα. Επομένως, χρειαζόμαστε μια καλή κατάρτιση προκειμένου να επωφεληθούμε από μια συνεδρίαση. Όταν δεν υπάρχει πόρισμα ή καλύτερα συμπέρασμα στο τέλος της συνεδρίασης, οι άνθρωποι που παρευρίσκονται σε αυτό, βγαίνουν με το αίσθημα απογοήτευσης και η επόμενη συνεδρίαση μπορεί να έχει μια δύσκολη αρχή ή ακόμα και να μην πραγματοποιηθεί ποτέ. Αυτό θα επέφερε τη διάλυση της ομάδας.

Για παράδειγμα, όταν σε μια συνηθισμένη κοινή γειτονιά επισημαίνονται οι ανησυχίες, αλλά δεν συζητείται η προθεση στο να γίνει κάτι, οι γείτονες φεύγουν με αρνητικά συναισθήματα που θα βλάψουν τη σχέση μεταξύ τους καθώς και επίσης την επόμενη συνεδρίασή τους. Εάν στην ίδια συνεδρίαση τεθούν δύο αντίθετες απόψεις για κάτι, και δεν υπάρχει καμία μεσολάβηση προκειμένου να επανεξεταστούν εκείνες οι απόψεις και να ληθεί η διαφορά, οι γείτονες φεύγουν οργισμένοι και με καμία επιθυμία να επιστρέψουν ξανά. Επίσης, εάν ένας γείτονας θέλει να συμμετέχει στη συζήτηση αλλά δεν μπορεί επειδή κάποιος άλλος γείτονας μιλά όλη την ώρα, αισθάνεται αποξενωμένος και δεν θα έρθει ξανά.

Ο διευκολυντής μάθησης διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στο εμπύχωση και την καθοδήγηση των συνεδριάσεων. Έχει στα χέρια του την επιβίωση της ομάδας.

B. Κύριοι Στόχοι

Η σειρά έχει ως στόχο:

- Να παρουσιάσει ποιες ειδικότητες εξετάζονται, απαιτούνται και πρέπει να αναπτυχθούν για επικοινωνία και εμπύχωση.
- Να δώσει (θεωρητική) πληροφορίες προκειμένου να γίνουν καλύτερα κατανοητά τα βασικά της επικοινωνίας και της μετριοπάθειας στα πλαίσια της εργασίας με άτομα τρίτης ηλικίας
- Να σχεδιάσει ένα εγχειρίδιο που να παρέχει οδηγίες και συμβουλές και να προσφέρει σενάρια για την ενεργό ανάπτυξη των ειδικοτήτων επικοινωνίας και μετριοπάθειας
- Να παρέχει χρήσιμες πρόσθετες πληροφορίες (φύλλα εργασίας, λογοτεχνία, συνδέσεις) για περαιτέρω μελέτες
- Οι συμμετέχοντες είναι ήδη διευκολυντές μάθησης στο επάγγελμά τους και διαδραματίζουν αυτόν τον ρόλο κατά την περίοδο αυτή. Εδώ απλά θέλουμε να βελτιώσουμε τις υπάρχουσες δεξιότητες των συμμετεχόντων.

- Στο τέλος της κατάρτισης θα είναι σε θέση να ηγηθούν μιας συνεδρίασης και να προσδιορίσουν την προέλευση των συγκρούσεων και να μεσολαβήσουν επιτυχώς μεταξύ συνεργατών σύγκρουσης.

Γ. Περιγραφή των ειδικοτήτων

Η επικοινωνία είναι θεμελιώδης για την επαφή με άλλους και είναι σχεδόν αδύνατο να διευκρινιστούν οι απαραίτητες ειδικότητες. Αν ρίξετε μια ματιά στους πίνακες στη σελίδα 17 στο εγχειρίδιο SAGE, θα βρείτε ακόμη και τον τίτλο του τρίτου πίνακα «κοινωνικές και επικοινωνιακές ειδικότητες». Αυτό ταιριάζει με τους άλλους πίνακες, ιδιαίτερα με τον πίνακα 1 όπου βρίσκουμε τις ειδικότητες όπως το χιούμορ, η φιλική διάθεση, η εμπάθεια ή η πειθαρχία, όλα απαραίτητα ή χρήσιμα για την επικοινωνία με τους άλλους. Εάν σκεφτούμε τον αυξανόμενον αριθμό μεταναστών στις κοινωνίες μας, οι διαπολιτισμικές ικανότητες και επίσης οι ικανότητες ξένης γλώσσας θα είναι ολοένα και περισσότερο σημαντικές για την επιτυχή επικοινωνία. Θα επανέλθουμε πίσω στα σημαντικά σημεία στο επόμενο κεφάλαιο.

Η επικοινωνία είναι δραστηριότητα σχετική, μπορούμε να μιλήσουμε και να γράψουμε τι είναι λεκτική επικοινωνία, αλλά ακόμα και όταν δεν μιλάμε επικοινωνούμε, η σιωπή δίνει απόσταση στην ερμηνεία, αλλά μας λέει κάτι όπως επίσης και οι χειρονομίες και οι εκφράσεις του προσώπου μιλάνε.

Ο διευκολυντής μάθησης, πρέπει να είναι σε θέση να ελέγξει εγκαίρως, να κρατήσει ένα ήρεμο περιβάλλον, να εγγυηθεί τη συμμετοχή, και επίσης να συλλέξει πληροφορίες και συμφωνίες σκοπεύοντας να μην τους βλάψει με την άποψή του/της. Είναι η επιχορήγηση για τη συνεδρίαση για να είναι ρευστός/ή, με μια σωστή έναρξη και ένα κατάλληλο συμπέρασμα, προκειμένου να δοθεί μακρά ζωή και επιτυχία στην ομάδα.

Επομένως ο κύριος στόχος σε αυτήν την ενότητα είναι να δώσει τη στρατηγική και τις δεξιότητες στο διευκολυντή μάθησης, προκειμένου να γίνει ικανός να οδηγήσει μια συνεδρίαση σωστά.. Ο διευκολυντής μάθησης πρέπει να ανακαλύψει αυτό που είναι κοινό στην ομάδα, όχι αυτό που είναι διαφορετικό (οι διαφορές, απομακρύνουν τους συμμετέχοντες μεταξύ τους). Πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χειρίζεται τις συγκρούσεις και να μετατρέπει τα γεγονότα από αρνητικά σε θετικά.

Οι ειδικότητες που ακολουθούνται από τον διευκολυντή μάθησης είναι:

- Ο σεβασμός και η εμπιστοσύνη «στον άλλο»
- Εμπάθεια
- Δημιουργικότητα
- Δυνατότητα σύνθεσης
- Αμεροληψία
- Αυτορύθμιση
- Ενεργή ακρόαση

Αυτός/ή χρειάζεται τις πιο πάνω ειδικότητες κατά την κατάρτιση στις θεωρίες επικοινωνίας, τις αρχές της εμπύχωσης, τον προγραμματισμό των σεναρίων

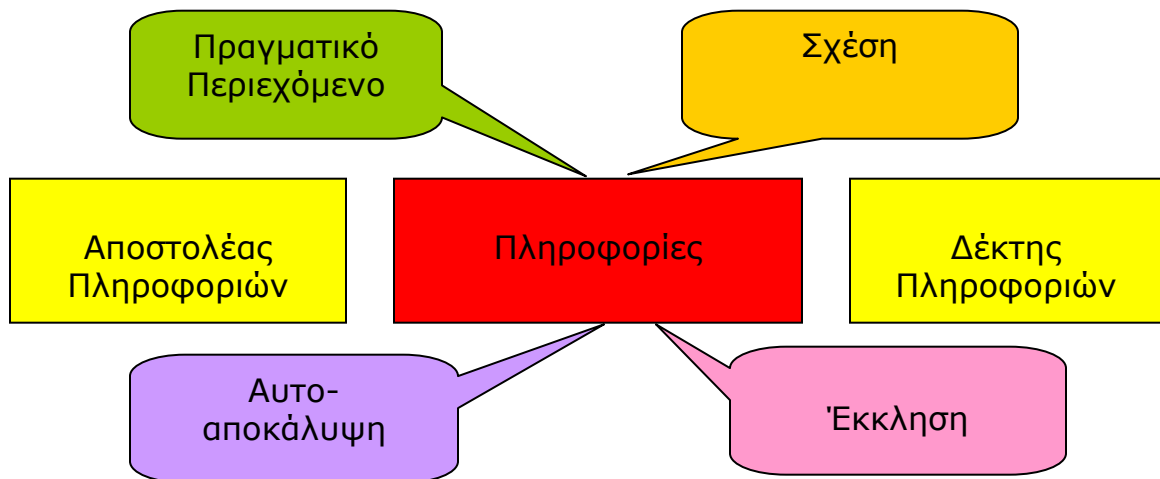
εμφύχωσης, την ψυχολογία των συγκρούσεων, την αυτοαντίληψη και την αντίληψη για τους άλλους, τον χειρισμό συγκινήσεων, και τα βασικά της μεσολάβησης.

Δ. Χαρακτηριστικά της εργασίας με άτομα τρίτης ηλικίας

Δ1 Βασικά της επικοινωνίας

Δ1.1 Υπάρχουν τέσσερα αυτιά για να ακούσουν...

Ας αρχίσουμε συζητώντας το ακόλουθο ερώτημα: Με πόσα αυτιά ακούτε ένα άλλο πρόσωπο; Ηλίθιο ερώτημα ίσως θα σκεφτείτε - εάν βιάζομαι ή δεν ενδιαφέρομαι πραγματικά για αυτό που έχει να πει ένα άλλο πρόσωπο, η απάντηση θα ήταν «με το ένα ή με το μισό αυτί» αλλά κανονικά, ακούω με τα δύο αυτιά μου. Αυτό δεν είναι αρκετό, θα ήταν η απάντηση του **Schulz von Thun**, ψυχολόγου ειδικευμένου στη διαπροσωπική επικοινωνία. Στο **Πρότυπο-Τεσσάρων-Αυτιών** μας παρουσιάζει τι εννοεί με αυτό. Είναι ιδιαίτερα, το τρίτομα βιβλίο του με τον τίτλο " Miteinander Reden" (Για να μιλήσει ο ένας με τον άλλον) (45th ed. 2007) το οποίο έχει γίνει ένα τυποποιημένο εγχειρίδιο για την κατάρτιση επικοινωνίας στη Γερμανία. Το Πρότυπο-Τεσσάρων-Αυτιών μπορεί να μας βοηθήσει να καταλάβουμε την επικοινωνία με έναν καλύτερο τρόπο:

Schulz von Thun, Φ. (2007) Miteinander Reden 1. 45η έκδοση. Bei Ambrügge Reinbeck: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 30.

Ας αναλύσουμε την ακόλουθη δήλωση έχοντας κατά νου τον παραπάνω πίνακα:

Gerd: «Μαρία, σκέφτομαι ότι ο ενεργός ρόλος του συμβουλίου των ατόμων τρίτης ηλικίας πρέπει να βελτιωθεί. Προσκαλούν ομιλητές για να πάρουν πληροφορίες, για τις συντάξεις, την κοινωνική παροχή και ούτω καθεξής. Αλλά πρέπει να διατυπώσουν τα ενδιαφέροντά τους, τις απόψεις και να βρουν έναν τρόπο να φέρουν σε αυτά πιό ενεργά στη δημόσια συζήτηση, τι πιστεύεις;»

- Πραγματικό περιεχόμενο: Το Συμβούλιο ατόμων τρίτης ηλικίας πρέπει να εισάξει ενδιαφέροντα πιό ενεργά
- Σχέση: Πιστεύω ότι ενδιαφέρεστε επίσης για το θέμα και μπορείτε να συνεργαστείτε
- Αυτο-αποκάλυψη: Είμαι προβληματισμένος και μη ικανοποιημένος με τη παρούσα κατάσταση
- Έκκληση: Μιλήστε για το πρόβλημα και προσπαθήστε να βρείτε τις πιθανές λύσεις για τη βελτίωση

Με βάση αυτό, ο Schulz von Thun δείχνει ότι ακούμε επίσης με ΤΕΣΣΕΡΑ αυτιά (Schulz von Thun, Φ. (2007) Miteinander Reden 1. 45η έκδοση. Reinbeck bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 44-60).

Αυτί - Πραγματικά ικανοποιημένος

Αυτί - Σχέση

Αυτί - Αυτο-αποκάλυψη

Αυτί - Έκκληση

Κατά την ανάλυση της καθημερινής επικοινωνίας όλοι μπορούμε να μιλήσουμε για εμπειρίες που πραγματικά ακούμε με τέσσερα αυτιά. Το μήνυμα μπορεί να είναι πολύ ξεκάθαρο και επίσης η έκκληση, π.χ. εάν ένας συνάδελφος έρχεται σε μας και μας ρωτά πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα. Συγκεκριμένα, το αυτί σχέσης θα αποφασίσει εάν είμαστε έτοιμοι να τις δώσουμε. Εάν ξέρουμε ότι πηγαίνει με αυτές τις πληροφορίες στον προϊστάμενο και τις παρουσιάζει ως δική του ιδέα ή σε μια κατάσταση ανταγωνισμού στον εργασιακό χώρο, θα διστάσουμε να δώσουμε τις πληροφορίες (ένα από τα δυσκολότερα προβλήματα για τη γνώση διαχείρισης σε μια επιχείρηση).

Η διαφήμιση συμβάλλει με το ελκυστικό μήνυμα και την έκκληση – αγοράστε το, είναι πολύ καλό για σας - και τείνουμε μερικές φορές να μην εξετάζουμε το πραγματικό περιεχόμενο.

Συχνά οι ηλικιωμένοι θεραπεύονται από τους γιατρούς, τις νοσοκόμες και τους θεραπευτές με υπεροπτικό τρόπο. Μερικές φορές, η επικοινωνία με τους ηλικιωμένους είναι πολύ παρόμοια με την επικοινωνία των δίχρονων παιδιών, παρόμοια με «την μωρό-συζήτηση». Χρησιμοποιούν τις λέξεις όπως το «παππούς» ή το «γιαγιά», μιλούν με ψηλή τονικότητα, κάνουν επιφανειακές μικρές συζητήσεις κ.λπ.

Συχνά, οι ηλικιωμένοι τείνουν να ανταποκρίνονται σε αυτές τις «προσδοκίες». Ανεξάρτητα από τις γνωστικές ικανότητές τους οι ηλικιωμένοι μιλούν αργά και με μειωμένο λεξιλόγιο.

Το παιχνίδι προσώπου και η γλώσσα του σώματος μπορούν να επιβάλουν την έλλειψη λεκτικού σεβασμού: χαμογελώντας με υπεροψία, γυρνώντας την πλάτη, και διπλώνοντας τα χέρια.

Geisler, Λ.: Το DEM DAS Gespräch mit Patienten - Reden mit Respekt (μιλώντας με σεβασμό). *physiopraxis* 2007 5 (6): Του S. 46-48.

Τέτοιος τύπος επικοινωνίας «αποκαλύπτει σχέσης και αυτο-αποκάλυψης: δεν είμαστε στο ίδιο επίπεδο και δεν σε σέβομαι πραγματικά».

Δραστηριότητα 1 - Σταματήστε και Σκεφτείτε!

Παρακαλώ σταματήστε εδώ για 30-40 λεπτά και προσπαθήστε να βρείτε παραδείγματα «καλής» ή «κακής» επικοινωνίας, έχοντας κατά νου τις τέσσερις πτυχές: Πραγματικό Περιεχόμενο, Σχέση, Αυτό-αποκάλυψη και Έκκληση. Παρουσιάστε και συζητήστε τα στην ομάδα ή στο φόρουμ.

Ένα αποτέλεσμα των συμπερασμάτων σας βεβαίως θα είναι ότι το μήνυμα μπορεί να ερμηνευθεί με διαφορετικούς τρόπους, δεν είναι πάντα σαφές τι θέλει να μας πει ο «αποστολέας» ο οποίος μπορεί να προκαλέσει παρερμηνεία.

«Ο Πρόεδρος του συμβουλίου των ηλικιωμένων χρησιμοποίησε μέγεθος 12 στην παρουσίαση Power Point του και το ακροατήριο δεν ήταν ικανό να ακολουθήσει...».

Τι μπορεί αυτό να σημαίνει για μένα;

Σχέση / Αυτό-αποκάλυψη: Είμαι οργισμένος μαζί σου επειδή στόχος σας ήταν να τον βοηθήσετε με την παρουσίαση, γιατί συνέβη αυτό;

Πραγματικό Περιεχόμενο / Σχέση: Ο Πρόεδρος δεν είναι ικανός να παρουσιάσει τα πράγματα κατάλληλα;

Έκκληση: Πρέπει να προσφέρουμε βοήθεια / οργάνωση μάθησης για τις παρουσιάσεις Power Point;

Έκκληση: Πρέπει να αντιγράψουμε την παρουσίαση και να την στείλουμε στους συμμετέχοντες;

κ.λπ.

Παρακαλώ να έχετε επίσης στο μυαλό ότι οι κουλτούρες επικοινωνίας (π.χ. τα προβλήματα δεν εξετάζονται το ίδιο σε μερικούς πολιτισμούς έτσι ώστε επιφανειακά τα

πράγματα φαίνονται να είναι εντάξει ακόμα κι αν δεν είναι), μπορούν να είναι όλο και περισσότερο σημαντικές στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες μας.

Δραστηριότητα 2 - Σταματήστε και Σκεφτείτε! Παρακαλούμε να σκεφτείτε αν μπορείτε να αναφέρετε παραδείγματα βασισμένα σε πολιτιστικές παρεξηγήσεις; Παρουσιάστε αυτά τα παραδείγματα και συζητήστε τα με τους συναδέλφους σας. Ποιες είναι οι συνέπειες; Πιστεύετε ότι η πολιτιστική κατάρτιση μπορεί να βοηθήσει; Εάν ναι, πώς μπορεί να οργανωθεί; (20 λεπτά).

Παρακαλώ θυμηθείτε: Κάθε μήνυμα έχει μια πτυχή πραγματικού περιεχομένου και μια πτυχή κοινωνική/σχέση. Κάθε μήνυμα επιτρέπει την ερμηνεία. Πρέπει να έχουμε κατά νου τις πτυχές περιεχομένου, σχέσης, αυτο-αποκάλυψης και έκκλησης ενός μηνύματος όταν μιλούμε και ακούμε τους άλλους.

Δ 1.2 Επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας

Στο Δ1 έχουμε μάθει ότι η επικοινωνία είναι ένα σύνθετο ζήτημα που δίνει το περιθώριο για παρεξήγηση και λανθασμένη ερμηνεία. Επίσης έχουμε δει ότι πρέπει να αποφύγουμε να συμπεραίνουμε από φυσική αδυναμία σε περιορισμένη διανοητική ικανότητα.

Επίσης έχουμε μάθει ότι ακόμα κι αν παρατηρούμε διανοητικά προβλήματα, δεν πρέπει ποτέ να χάνουμε το σεβασμό του ατόμου.

Πρέπει να έχουμε κατά νου, ότι τα άτομα τρίτης ηλικίας είχαν μια διαφορετική κοινωνικοποίηση (ιδιαίτερα όταν έχουν ένα υπόβαθρο μετανάστευσης). Αυτό σημαίνει ότι η γλώσσα τους, η αξίες τους, τα πιστεύω τους, οι απόψεις τους και τα σκαλιά επικοινωνίας μπορούν να διαφέρουν από τα δικά μας, που αποκτιούνται τώρα σε περιόδους μαζικής επικοινωνίας και διαδικτύου.

«Οι συνταξιούχοι δεν έχουν ποτέ το χρόνο» λέγεται στη Γερμανία αλλά στην πραγματικότητα, η πίεση χρόνου είναι διαφορετική από αυτό που δοκιμάζουμε στην καθημερινή εργασία μας. Οι κοινωνικές περιστάσεις επηρεάζουν τη συμπεριφορά και την επικοινωνία.

Θυμηθείτε: οι διαφορές στην κοινωνικοποίηση/τον πολιτισμό/την εκπαίδευση καθώς επίσης και την επιδείνωση φυσικών και διανοητικών λειτουργιών μπορούν να συμβάλουν σε περισσότερες δυσκολίες στην επικοινωνία.

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα εξετάσουμε λεπτομερώς τις διαφορές και τις προκλήσεις κατά την επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας.

Οι ακόλουθες δηλώσεις και οι κατάλογοι ελέγχου είναι βασισμένοι στην άριστη δημοσίευση: «Επικοινωνώντας με τα άτομα τρίτης ηλικίας - συμβουλές, τεχνικές και βοηθητικές εισηγήσεις» που δημοσιεύονται από τον Υπουργό των Δημόσιων Έργων και τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες, Καναδάς 1999.²

² http://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/pubs/communicating/comsen_e.htm

Αυτή η δημοσίευση συστήνεται ιδιαίτερα για περισσότερες πληροφορίες, προετοιμασία και εφαρμογή της ενότητας SAGE στην επικοινωνία.

Δραστηριότητα 3 - Έρευνα: πηγαίnete στην ιστοσελίδα

http://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/pubs/communicating/comsen_e.htm και πάρτε μια επισκόπηση στο περιεχόμενο της μελέτης. Είναι στα αγγλικά αλλά αν είστε σε θέση να διαβάσετε ή να πάρετε βοήθεια από κάποιον άλλο, να μελετήσετε τις παραγράφους συγκεκριμένου ενδιαφέροντος. Διανείμετε τα θέματα στους αρχάριους και προετοιμάστε σύντομες δηλώσεις. Συζητήστε τα επιλεγμένα θέματα στην ομάδα.

Δ1.2.1 Τι σημαίνει «φιλική επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας»; Τα άτομα τρίτης ηλικίας μπορούν μόνο να συμβάλουν ενεργά στην ανάπτυξη των κοινοτήτων και των κοινωνιών μας όταν ωφελούμαστε από τις ειδικότητες, την εμπειρία ζωής και το ελεύθερο χρόνο τους. Από την άλλη, πρέπει να ελέγξουμε εάν οι πληροφορίες για τα προγράμματα, τις υπηρεσίες, τα προϊόντα, τις πολιτικές και τις δυνατότητες για την ενεργό συμμετοχή προσεγγίζουν αυτήν την ομάδα και εάν όχι, πρέπει να κάνουμε τις προσαρμογές και να ανακαλύψουμε τους τρόπους για να βελτιώσουμε την κατάσταση. Όπως μπορούμε να δούμε, το όφελος και οι ανάγκες διανέμονται και στους δύο, σε εμάς και στα άτομα τρίτης ηλικίας. Κατά συνέπεια δεν είναι «κάνουμε κάτι για τα άτομα τρίτης ηλικίας» αλλά κάνουμε κάτι για μας και μια κοινωνικά υγιή κοινότητα.

«Στο τέλος, η φιλική επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας είναι πιθανό να είναι παγκόσμια φιλική.»³

Δραστηριότητα 4 - Αντανάκλαση εάν είναι πιθανό δουλέψετε ανά ζευγάρια. Σκεφτείτε για 5 λεπτά τι μπορεί να σημαίνει η παράπάνω δήλωση; Συμφωνείτε; Μπορείτε να βρείτε επιχειρήματα για να εξηγήσετε αν συμφωνήτε ή αν διαφωνείτε; Συζητήστε το αυτό με το συνεργάτη σας και την ομάδα.

«Δεν υπάρχει καμία σταθερή γραμμή μεταξύ ενός «νέου» ακροατηρίου και ενός «ηλικιωμένου ακροατηρίου» - και κανένα στερεό όριο μεταξύ επικοινωνίας «για τα άτομα τρίτης ηλικίας» και επικοινωνίας για τον κάθε ένα. Όταν οι πληροφορίες είναι εύκολο να θεαθούν, εύκολο να ακούσθούν και εύκολο να κατανοηθούν, ο καθένας ωφελείται.... Και όταν το προσωπικό εκπαιδεύεται για να ασχοληθεί με ευαισθησία και με σεβασμό με τους πελάτες, η υπηρεσία βελτιώνεται για τον καθένα».⁴

Ας πάμε πίσω στις τέσσερις πλευρές του μηνύματος μας - θυμάστε - Πραγματικό Περιεχόμενο, Έκκληση, Σχέση και Αυτό-Αποκάλυψη (δείτε Δ1.1). Κατά την ομιλία μας με τα άτομα τρίτης ηλικίας, αποκαλύπτουμε την δική μας τοποθέτηση.

³ «Επικοινωνώντας με άτομα τρίτης ηλικίας - συμβουλές, τεχνικές, που δημοσιεύονται από τον Υπουργό των δημόσιων έργων και τις κυβερνητικές υπηρεσίες, Καναδάς 1999, 4.

⁴ Ibid.

Δραστηριότητα 5 – ατομική ή ομαδική εργασία: επιλύστε μία λίστα ελέγχου με τα πρέπει και τα μη σχετικά με την τοποθέτησή σας κατά την επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας. Συνοψίστε τι έχετε μάθει μέχρι τώρα και προσπαθείστε να βρείτε καινούριες πτυχές. Μετά που θα τελειώσετε, συγκρίνετε με την παρεχόμενη λίστα ελέγχου «η τοποθέτησή σας παρουσιάζεται»⁵ και προσθέστε τα συμπεράσματά σας.

Δ1.2.2 Αλλαγές που έρχονται με τη γήρανση⁶

Ένα πρόσωπο 85 χρονών μπορεί να είναι σε καλύτερη φυσική κατάσταση από ένα άλλο των 70. Αλλά γενικά, υπάρχουν απώλειες που επηρεάζουν την πρόσβαση, την ικανότητα να παραληφθούν και να γίνουν κατανοητές οι πληροφορίες.

Αισθητήριες αλλαγές

Η επιδείνωση της οπτικής και ακουστικής οξύτητας έχει επιπτώσεις στην ικανότητα απορρόφησης πληροφοριών. Αυτό αναφέρεται στις δυσκολίες ακούοντας καθαρά αν ένας ήχος είναι πάνω ή κάτω από συγκεκριμένο κλειδί ή αν υπάρχει παρασιτικός θόρυβος. Επιδείνωση της οπτικής οξύτητας επιρεάζει την ανάγνωση των πληροφοριών.

Δραστηριότητα 6 - Σταματήστε και Σκεφτείτε: Πρέπει να οργανώσετε ένα σεμινάριο με άτομα τρίτης ηλικίας ή να συγκροτήσετε μια συνεδρίαση. Τι πρέπει να λάβετε υπόψη σας;

Φυσικές αλλαγές

Επιδείνωση ευελιξίας, ταχύτητα εκτέλεσης, λεπτός μηχανικός έλεγχος, συντονισμός χεριού-ματιών και ασθένειες όπως η αρθρίτιδα ή η οστεοπόρωση μπορεί να έχει επιπτώσεις στα διαχειριζόμενα μικρά αντικείμενα, π.χ. τηλέφωνα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές κ.λπ.

Δραστηριότητα 7 - Σταματήστε και Σκεφτείτε: Έχετε ζητήσει από ένα από τα μέλη του συμβουλίου των ατόμων τρίτης ηλικίας να ετοιμάσει μια παρουσίαση. Ξέρετε ότι την έχει προετοιμάσει στο σπίτι με την βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή και του υποσχεθήκατε να φέρετε το φορητό υπολογιστή σας για να γίνει η παρουσίαση. Τι θα πρέπει να συμφωνήσετε, πριν αρχίσετε την παρουσίαση, εξετάζοντας την παραπάνω παράγραφο;

Αλλαγές στη γνωστική λειτουργία

Αυτές οι αλλαγές περιλαμβάνουν τη μνήμη, το συλλογισμό και την αφηρημένη σκέψη. Η έρευνα δείχνει ότι οι γνωστικές διαδικασίες μπορούν να είναι χρονοβόρες αλλά ότι το αποτέλεσμα μπορεί να είναι ίσο ή ακόμα καλύτερο σε σύγκριση με τα πιο νεαρά άτομα.

Δραστηριότητα 8 - Σταματήστε και Σκεφτείτε:

⁵ Αυτόθι 6

⁶ Αυτόθι 7-11. Δείτε επίσης την ενότητα SAGE “Γεροντολογία”.

Έχετε προσκαλέσει έναν ομιλητή για την ακαδημία των ατόμων τρίτης ηλικίας. Τι θα πρέπει να συμφωνήσετε μαζί του; Σημειώστε τις ιδέες σας και έπειτα ρίξτε μια ματιά στην υποσημείωση κάτω.⁷

Κοινωνικές και συναισθηματικές αλλαγές

Αυτές περιλαμβάνουν αλλαγές στο εισόδημα, τις κοινωνικές σχέσεις, την απομόνωση και τη μοναξιά, τις περιορισμένες δυνατότητες να παρακολουθήσουν πολιτιστικές εκδηλώσεις (φόβος να βγούν στο σκοτάδι), ή την ανησυχία μήπως να γίνουν εξαρτώμενοι από άλλους.

Δραστηριότητα 9 - Επανάληψη των Σημείων κλειδιά: Παρακαλώ αναθεωρείστε και συζητείστε τι έχετε μάθει για τον αντίκτυπο των αλλαγών από τη γήρανση για την επικοινωνία. Προτείνουμε για αυτό, το φυλλάδιο «Γήρανση και Επικοινωνία», το οποίο επισυνάπτεται σε αυτήν την ενότητα.

Δ1.2.3 Το κατάλληλο μέσο επικοινωνίας

Ακόμα και οι νέοι συχνά διαπιστώνουν ότι οι τυπωμένες πληροφορίες για νέους κανονισμούς, προγράμματα κ.λπ. είναι δύσκολο να διαβαστούν και να κατανοηθούν. Δεν υπάρχει καμία πιθανότητα να ρωτηθούν αν σημαντικές πληροφορίες δεν γίνονται κατανοητές. Οι πληροφορίες στη τηλεόραση ή το ραδιόφωνο συχνά παρουσιάζονται με έναν πολύ γρήγορο τρόπο και πολύ δυσκολοκατανόητο.

Η εμπειρία από κοινότητες μεταναστών δείχνουν ότι οι σημαντικές πληροφορίες πολύ συχνά ανταλλάσσονται από κοινωνικά δίκτυα - γείτονες, οικογενειακά μέλη, φίλους, οργανώσεις αποδήμων. Αυτό φαίνεται επίσης να συμβαίνει και με τα άτομα τρίτης ηλικίας. Φαίνονται να προτιμούν την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, προκειμένου να ανταλλάξουν και να συγκεντρώσουν πληροφορίες.

Θυμάστε τη δήλωση από την αρχή αυτής της ενότητας;

Gerd: «Μαρία, σκέφτομαι ότι ο ενεργός ρόλος του συμβουλίου των ατόμων τρίτης ηλικίας πρέπει να βελτιωθεί. Προσκαλούν ομιλητές για να πάρουν πληροφορίες, για τις συντάξεις, την κοινωνική παροχή και ούτω καθεξής. Αλλά πρέπει να διατυπώσουν τα ενδιαφέροντά τους, τις απόψεις και να βρουν έναν τρόπο να τα εισάξουν πιο ενεργά στη δημόσια συζήτηση, τι πιστεύεις;»

Τώρα, μετά που έχετε μελετήσει και συζητήσει περισσότερες πληροφορίες για την επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας σε αυτήν την ενότητα, η απάντηση της Μαρίας στη δήλωση Gerd μπορεί να είναι διαφορετική από αυτή που έχει να δώσει στην έναρξη:

⁷ Ο ομιλητής πρέπει να προετοιμαστεί να επαναλάβει τα σημεία κλειδιά με διάφορους τρόπους, για να πάρει ανατροφοδότηση / κατανόηση ελέγχου, για να χρησιμοποιήσει διαφορετικά κανάλια πληροφοριών ιδιαίτερα την (αναπτύξτε ένα σχέδιο στον πίνακα, χρησιμοποιήστε το βίντεο, τις εικόνες) etc. Τι άλλο έχετε ανακαλύψει;

Μαρία: « Βασικά είστε σωστός Gerd, η παρουσίαση ενδιαφερόντων, οι ιδέες και οι ανάγκες πρέπει να επιβληθούν. Αλλά μην ξεχνάτε, πως το να πάρεις πληροφορίες από τους ειδικούς ομιλητές, είναι ο προτιμητέος τρόπος επικοινωνίας για τα περισσότερα άτομα τρίτης ηλικίας για να συγκεντρώσουν σημαντικές πληροφορίες, έτσι και οι δύο πλευρές είναι εξίσου σημαντικές. Βλέπω ότι πρέπει επίσης να ενημερώσουμε τους ομιλητές κατάλληλα, οι οποίοι θα επαναλαμβάνουν τα σημεία κλειδιά, να χρησιμοποιούν κατανοητές προτάσεις και κατάλληλα μέσα για απεικόνιση».

Συνοψίζοντας τα ευρήματα μας μπορούμε να πούμε ότι πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα στις μεθόδους που υπογραμμίζουν την προσωπική επαφή, την κοινωνική σύνδεση, και την προφορική μετάδοση πληροφοριών.

Η «διαπροσωπική επικοινωνία πρέπει επίσης να είναι δρόμος διπλής κατεύθυνσης όχι μόνο ένας τρόπος για μεταβίβαση πληροφοριών.... Οι ιατρικοί, νομικοί, συμβουλευτικοί και άλλοι επαγγελματίες ιδιαίτερα, πρέπει να είναι ειδικευμένοι στο να ανταποκρίνονται. Η επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας δεν είναι απλά ένα θέμα μεταφοράς των μηνύματων σας. Πρέπει να περιλάβει μια ανταλλαγή πληροφοριών, που επιτρέπουν... (στα άτομα τρίτης ηλικίας)... να εκφράσουν σκέψεις και συναισθήματα καθώς επίσης και να μεταβιβάσουν αντικειμενικές πληροφορίες για την κατάστασή τους. Ο ακροατής πρέπει να είναι ειδικευμένος στην ερμηνεία των χειρονομιών, των λέξεων και της συμπεριφοράς, παρατηρώντας λεκτικά και μη λεκτικά μηνυμάτα, δίνοντας αρκετό χρόνο στην επικοινωνία να εμφανιστεί και δίνοντας κατάλληλες απαντήσεις».⁸

Δ 1.2.3.1 Συνεδριάσεις

Έχουμε μάθει από το κεφάλαιο πιο πάνω ότι οι συνεδριάσεις μπορούν να είναι ένας κατάλληλος τρόπος να δώσουν πληροφορίες στα άτομα τρίτης ηλικίας και να συλλέξουν πληροφορίες από αυτούς για τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Οι συνεδριάσεις επιτρέπουν ανταλλαγές πληροφοριών σε μια κοινωνική ρύθμιση. Αυτό επίσης σημαίνει ότι τα άτομα τρίτης ηλικίας έχουν μια πιθανότητα να συνεχίσουν την ανταλλαγή μεμονωμένων πληροφοριών με άλλους που ήταν παρόντες στη συνεδρίαση προκειμένου να επιβεβαιωθούν και για να διευκρινιστούν σημαντικά σημεία.

Στο τέλος αυτής της ενότητας θα βρείτε έναν κατάλογο ελέγχου για τον προγραμματισμό μιας συνεδρίασης.

Δραστηριότητα 10 - Συζήτηση/ανταλλαγή των εμπειριών: Οργανώστε ανταλλαγή των εμπειριών με άλλους αρχάριους σχετικά με την οργάνωση συνεδρίασης με τα άτομα τρίτης ηλικίας (διάσκεψη στρογγυλής τραπέζης, πλατφόρμα). Ποια προβλήματα εμφανίστηκαν και πώς αυτά λύθηκαν; Είστε ελεύθεροι να χρησιμοποιήσετε το παρεχόμενο φυλλάδιο για εισαγωγή και ως αφηγήρια για τη συζήτηση.

⁸ «Επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας - συμβουλές, τεχνικές , που δημοσιεύονται από τον Υπουργό των δημόσιων έργων και τις κυβερνητικές υπηρεσίες, Καναδάς 1999, 15.

Δ 1.2.3.2 Τηλέφωνο

Το τηλέφωνο είναι σημαντικό για την διατήρηση επαφής με μέλη της οικογένειας και φίλους. Πολλά άτομα τρίτης ηλικίας, βρίσκουν το τηλεφώνημα λιγότερο ικανοποιητικό για τη λήψη πληροφοριών. Προτιμούν την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή και έχουν συχνά τα προβλήματα με αυτόματους τηλεφωνητές (που τους ζητούν για να αποφασίσουν ποιο πλήκτρο να πιάσουν κ.λπ.). Μερικά άτομα έχουν προβλήματα, λόγω βαρυκοχίας. Επομένως, κατά τη χρησιμοποίηση του τηλεφώνου,

- Μιλήστε καθαρά και αργά (αλλά όχι με έναν παιδαριώδη τρόπο). Να είστε υπομονετικοί.
- Σιγουρευτείτε ότι αυτό υσχύει και στην περίπτωση αυτόματου τηλεφωνητή και επιτρέψτε την επανάληψη των οδηγιών εάν αυτό είναι πιθανό.
- Μπορεί να είναι χρήσιμο να αρχίσετε το μήνυμα με το να ζητήσετε από αυτόν που σας καλεί να έχει πρόχειρα στυλό και χαρτί
- Σιγουρευτείτε ότι κάποιος θα καλέσει πίσω σε μια κατάλληλη χρονική περίοδο εάν χρησιμοποιήσετε αυτόματο τηλεφωνητή.
- Πάρτε ανατροφοδότηση εάν οι πληροφορίες γίνονται κατανοητές. Μπορείτε να ζητήσετε από αυτόν που τηλεφωνεί να συνοψίσει λέξεις κλειδιά των πληροφοριών που του έχουν δωθεί - π.χ. ρωτώντας «έτσι τι θα κάνεις τώρα... πώς νομίζεις ότι το πρόβλημά σου μπορεί να λυθεί;»

Για συμπληρωματικές και βαθύτερες πληροφορίες θα βρείτε το άρθρο «Επικοινωνώντας με τα άτομα τρίτης ηλικίας» του Barry Spiegelman στο τέλος αυτής της ενότητας.

Δ 1.2.3.3 Τυπωμένες πληροφορίες

Όπως έχουμε δει, οι τυπωμένες πληροφορίες δεν είναι πάντα η προτιμότερη πηγή πληροφοριών των ατόμων τρίτης ηλικίας. Όμως η τυπωμένη ύλη έχει επίσης μερικά πλεονεκτήματα. Ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει τις πληροφορίες όσο συχνά θέλει ή χρειάζεται και μπορεί να τις απορροφήσει στο δικό του ρυθμό.

Επομένως, προτού αναπτύξουμε και στείλουμε τυπωμένα έντυπα ύλης, πρέπει να εξετάσουμε εάν αυτός είναι ο καταλληλότερος τρόπος να φθάσει στην ομάδα στόχο. Αν αποφασίζουμε να χρησιμοποιήσουμε τυπωμένες πληροφορίες, ο πίνακας ελέγχου «οδηγίες γραψίματος» στο τέλος αυτής της ενότητας μπορεί να είναι χρήσιμος.

Δραστηριότητα 11 - Γράφοντας ένα μήνυμα για τα άτομα τρίτης ηλικίας: Γράψτε ένα μήνυμα σχετικό με τον τομέα δραστηριότητάς σας. Παρουσιάστε το σε άλλους αρχάριους και συζητήστε εάν είναι κατάλληλο για τον στόχο σας - το ακροατήριο ατόμων τρίτης ηλικίας.

Δ 1.2.3.4 Διαδίκτυο και ηλεκτρονικά ταχυδρομεία

Το διαδίκτυο έχει γίνει μια πολύ χρήσιμη πηγή για συγκέντρωση πληροφοριών, για να κάνεις διάφορες εργασίες (ταξίδι, ζητήματα τραπεζών, και ιατρικές πληροφορίες) και επικοινωνία με άλλα άτομα (φόρουμ, ηλεκτρονικά ταχυδρομεία). Ολοένα και περισσότερα άτομα τρίτης ηλικίας ενδιαφέρονται και είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν αυτά τα μέσα και η επόμενη γενεά θα εξοικειωθεί με αυτό το μέσο επικοινωνίας.

Επομένως, έχουμε εδώ έναν πολύ ικανό τρόπο να επικοινωνήσουμε και να οργανώσουμε την ανταλλαγή ιδεών. Αλλά ακόμα θυμάστε μια από τις αρχικές δηλώσεις στην εισαγωγή αυτής της ενότητας; Εδώ είναι πάλι:

Πριν μερικά χρόνια, είχαμε κάνει μια ανάλυση για τα κίνητρα των ατόμων τρίτης ηλικίας που παρευρίσκονταν στα βραδινά μαθήματα. Το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό: Η μάθηση ήταν ένα σημαντικό κίνητρο, η μάθηση ξένων γλωσσών για τα ταξίδια π.χ, αλλά ένα πολύ σημαντικό κίνητρο ήταν η συνάντηση με άλλους και να έχει μια πιθανότητα να μιλήσει σε άλλους. «Αυτή, είναι η πρώτη δυνατότητα να μιλήσω σε ένα άλλο πρόσωπο σήμερα», είπε μία γυναίκα.

Το διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία έχουν τη θέση τους και μπορούν να βοηθήσουν σε υπερνίκηση της απομόνωσης, αλλά δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την προσωπική κοινωνική επαφή.

Για το σχεδιασμό ιστοσελίδας και το γράψιμο των ηλεκτρονικών ταχυδρομείων, οι «οδηγίες γραψίματος» (δείτε τον πίνακα ελέγχου) ισχύουν εξίσου. Ο φιλικός σχεδιασμός για τα άτομα τρίτης ηλικίας, καθιστά την αναζήτηση στο διαδύκτιο πιο ευχάριστη για όλους, όχι μόνο για τα άτομα τρίτης ηλικίας.

Τελική δήλωση

Έχουμε έρθει στο τέλος αυτού του μέρους της ενότητας που αναφέρεται στα βασικά της επικοινωνίας και στην επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας. Γνωρίζουμε ότι αυτό είναι μόνο μια εισαγωγή. Σημαντικά ζητήματα όπως η λεκτική/μη λεκτική επικοινωνία, η επικοινωνία με πρόσωπα με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο, τεχνικές παρουσίασης κ.λπ. έχουν αναφερθεί μόνο αλλά δεν έχουν μελετηθεί λεπτομερώς. Εάν η αξιολόγηση πριν την έναρξη της σειράς μαθημάτων δείχνει ότι τέτοια θέματα είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, αυτό θα πρέπει να απεικονιστεί στην οργάνωση σειράς μαθημάτων.

Εντούτοις, ελπίζουμε ότι αυτή η ενότητα θα συμβάλει στο να προωθήσει την επικοινωνία με ακροατήριο ατόμων τρίτης ηλικίας.

Στο δεύτερο μέρος αυτής της ενότητας θα είμαστε σε θέση να μιλήσουμε για τη εμπύχωση, μια πολύ σημαντική ικανότητα και μια τεχνική που μπορεί να βοηθήσει στο να παρακινηθούν άλλοι, να εκφράσουν τις ιδέες και τις προτάσεις τους, να δώσει στους συμμετέχοντες ένα συναίσθημα ότι γίνονται σεβαστοί και να τους παρακινήσει και εμπυχώσει ώστε να εκδηλώσουν τις εμπειρίες τους και να έχουν ενεργό ρόλο. Η μετριοπάθεια βοηθά επίσης στην εξεύρεση λύσεων σε περίπτωση σύγκρουσης.

Δ2. Αντιμετώπιση συγκρούσεων και εμπύχωση

Δ2.1 Δυναμική ομάδας

Ο διευκολυντής διαπραγματεύεται μέσα στις ομάδες. Και μια ομάδα δεν είναι ένα σύνολο ανθρώπων αλλά ένα ζωντανό σώμα που κινείται με έναν χαρακτηριστικό τρόπο- παίρνει σάρκα και οστά μέσω των συνεδριάσεών του. Γι αυτό ο διευκολυντής χρειάζεται κάποια γνώση για τη δυναμική ομάδας. Καταλαβαίνουμε μια ομάδα ως «μονάδα που αποτελείται από δύο ή περισσότερους ανθρώπους σε επαφή ο ένας με τον άλλο, οι οποίοι έχουν έναν (κοινό) στόχο» (Mills, 1967, p.2). Ως ένας οργανισμός διαβίωσης, δεν είναι στατικός αλλά δυναμικός, συνεχιζόμενος και επιστρεφόμενος. Προκειμένου να τον κρατήσουμε ζωντανό και υγιές, πρέπει να τον φροντίσουμε και να τον γνωρίσουμε.

Όταν μια ομάδα οργανώνεται, δύο σημεία πρέπει να τέθουν καθαρά:

- Κύριοι στόχοι και πλαίσιο
- Να γνωρίζει ο ένας τον άλλον

Όμως δεν είναι αρκετό με την ημερήσια διάταξη και το πρόγραμμα. Το «Κρυφό πρόγραμμα» διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο που δεν μπορεί να αγνοηθεί: Κάποιος πρέπει να δώσει την δέουσα προσοχή και να αισθανθεί τι συμβαίνει με τις σχέσεις. Από αυτή την άποψη, η καθαρότητα και ο χρόνος να έκφρασης συναισθημάτων πρέπει να θεωρηθούν στα υπόψη. Όταν τα μέλη γνωρίσουν το ένα το άλλο καλύτερα και η εμπιστοσύνη αναπτύσσεται, οι συγκρούσεις επίσης εμφανίζονται. Θα ασχοληθούμε με «τις συγκρούσεις» πάλι στο Δ 2.2.

Εν τω μεταξύ, ας καθιερώσουμε τα κύρια σημεία για μια αποδοτική και ικανοποιητική συνεδρίαση:

1. Έναρξη: υποδοχή και σημεία συζήτησης. Στόχοι συνεδρίασης
2. Συμμετοχή και ευρείες απόψεις
3. Χρονικός έλεγχος σε μια συνεδρίαση: Αρκετός χρόνος συζήτησης.
4. Συμφωνίες
5. Συμπέρασμα: συλλογή κύριων σημείων.
6. Πρακτικά διαθέσιμα για όλα τα μέλη

Σε αυτό το σημείο είναι προφανές τι είπαμε στην αρχή της ενότητας: ο διευκολυντής διαδραματίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στο μετριασμό και την καθοδήγηση των συνεδριάσεων-έχει στα χέρια του την επιβίωση της ομάδας. Κατά συνέπεια, μεταμορφώνεται σε κάποιο είδος ηγέτη, ενός ηγέτη που πρέπει να αφήσει την ίδια την ομάδα να λαμβάνει τις αποφάσεις της ή, τουλάχιστον, πρέπει να περιλάβει τη γνώση των μελών της, τις ιδέες τους.. Δεν υπάρχει χώρος για έναν ηγέτη που αντιμετωπίζεται ως πρόσωπο που υπαγορεύει, χωρίς να ρωτά εκείνους που έχουν σχέση.

Η εμπύχωση περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη τοποθέτηση, και στοχεύει να βοηθήσει την ομάδα να εργαστεί υπεύθυνα. Είναι δουλειά του μεσολαβητή να βλέπει ότι η ομάδα βρίσκεται σε συνθήκες εργασίας και παραμένει εκείνος ο τρόπος- φέρει την ευθύνη για τη δυνατότητα ομάδας να επιλύσει αποτελέσματα, αλλά όχι για την ουσιαστική ποιότητα εκείνων των αποτελεσμάτων: ο μεσολαβητής είναι ειδικός στη μεθοδολογία αλλά όχι εμπειρογνώμονας στο περιεχόμενο. Εισάγει βήματα μεμονωμένης εργασίας, και οδηγεί

επίσης την ομάδα με τις ερωτήσεις καθώς η εργασία συνεχίζεται. Αυτό επίσης σημαίνει ότι καταβάλλει προσπάθεια να παραμείνει όσο το δυνατόν πιο ουδέτερος και απλά σκοπεύει να βοηθήσει τα άτομα να εμπλακούν στη διαδικασία.

Η επιτυχία της εμπύχωσης εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την προετοιμασία της:

- Εάν η αποδοχή είναι μικρή, πρέπει να σκεφτεί τι μπορεί να γίνει εκ των προτέρων για να εξασφαλίσει αποδοχή, ίσως αναπτύσσοντας συνομιλία με τους συμμετέχοντες
- Αν και ο μεσολαβητής δεν είναι απαραίτητο να είναι εμπειρογνώμονας στο περιεχόμενο, μπορεί να είναι χρήσιμο - ακόμα και απαραίτητο να ρίξει μια ματιά στα θέματα που εξετάζονται. Αυτό θα καταστήσει ευκολότερο τον προγραμματισμό και τον καθορισμό του γενικού θέματος και του γενικού στόχου.
- Το κεντρικό στοιχείο εμπύχωσης, είναι οι συμμετέχοντες, που ενώνονται για να χειρίζονται τα θέματα που έχουν επιπτώσεις σε αυτούς. Η προετοιμασία πρέπει να περιλάβει πληροφορίες για το πώς οργανώνεται η ομάδα, ποιός συμμετέχει, ποιες συγκρούσεις μπορούν να εμφανιστούν, τον βαθμό ενδιαφέροντος του κάθε άτομου..

Δ2.2 Αντιμετώπιση συγκρούσεων

Ο διευκολυντής δεν είναι ακριβώς ένας μεσολαβητής, αλλά η μεσολάβηση και η αντιμετώπιση συγκρούσεων απαιτούνται για να διαδραματίσουν το ρόλο του διευκολυντή.

Στη μεσολάβηση, ο μεσολαβητής επεμβαίνει μεταξύ δύο μερών που βρίσκονται σε σύγκρουση. Ο στόχος είναι να ασχοληθεί με τη σχέση μεταξύ των δύο μερών, προκειμένου να επιτευχθεί η θετική επικοινωνία και να βελτιωθεί αυτή η σχέση. Η τελική παραγωγή μπορεί να είναι η μείωση της σύγκρουσης.

Η μεσολάβηση δεν είναι διαπραγμάτευση, ούτε διαιτησία, ούτε δοκιμή

Όταν μιλάμε για τη διαπραγμάτευση, εννοούμε μόνο δύο μέρη που εξετάζουν μια σύγκρουση και προσποούνται μια ισορροπημένη συμφωνία μεταξύ των αντίθετων ενδιαφερόντων τους. Στη διαιτησία, ένα τρίτο πρόσωπο εισάγεται, ο διαιτητής, που αποφασίζει πώς να λύσει τη σύγκρουση.

Σε μια δοκιμή, υπάρχει επίσης ένα τρίτο πρόσωπο που αποφασίζει τη λύση, αυτή τη φορά μετά που θα ακούσει τα διάφορα μέρη.

Η μεσολάβηση στηρίζεται σε ένα τρίτο πρόσωπο, τον μεσολαβητή, όχι για να αποφασίσει μια λύση αλλά για να βοηθήσει και να βοηθήσει τα μέρη προκειμένου να επισημανθούν οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα. Αίσθημα φιλίας και αποδεκτικότητας αναμένεται να εμφανιστεί.

Ο μεσολαβητής στοχεύει σε ισορροπία στη διαδικασία και σε μια συμφωνία, χωρίς να συμμετέχει σε κανένα από τα μέρη, και χωρίς να εκφέρει γνώμη.

Η τεράστια αξία της μεσολάβησης βρίσκεται στην προσωπική ανάπτυξη και θετικές σχέσεις και επίσης στις δεξιότητες που αποκτούνται, πολύ χρήσιμες για τις επερχόμενες καταστάσεις σύγκρουσης.

Η βασική ιδέα θεωρεί τη σύγκρουση ως πρόκληση, ως ευκαιρία ευρύτερου οράματος και αναγνωρίζει άλλες απόψεις. Η σύγκρουση δεν μπορεί να σημαίνει αρνητικά προβλήματα, αλλά απαραίτητο συστατικό για να αναπτύξει και να βελτιώσει τη σχέση.

Τα εργαλεία του μεσολαβητή είναι μερικές χρήσιμες ερωτήσεις για να διευκρινιστεί η κατάσταση, επίσης να συνοψίσει τις θέσεις των μερών και οδηγήσει τη συζήτηση σε θετικά αποτελέσματα.

Ο ρόλος του μεσολαβητή στηρίζεται σε τρεις βάσεις:

1. Δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος με ενεργό επικοινωνία, ισορροπημένη χρονική διάρκεια, και εύκολη έκφραση
2. Υποστήριξη θετικών συνδέσεων και αποφυγή κατηγοριών και επιπληξέων.
3. Προσδιορισμός των ενδιαφερόντων, προκειμένου να ενισχυθούν τα δύο μέρη και να βρεθούν τα κοινά σημεία για συμφωνίες.

Είναι σημαντικό να έχετε κατά νου ότι η απόκλιση βρίσκεται σε διαφορετικές έννοιες στην ίδια κατάσταση. Οι άνθρωποι είναι σε θέση να συνυπάρξουν και να ζήσουν μαζί παρά την απόκλιση (απαραίτητο σε μια δυναμική κοινότητα).

D2.3 Αντιμετώπιση μετριοπάθειας και συγκρούσεων με τα άτομα τρίτης ηλικίας

Όσον αφορά την ομάδα-στόχο, είναι άτομα των 50 και άνω, το περιβάλλον και η συμπεριφορά του διευκολυντή θα ήταν κατάλληλα να φθάσουν στη βέλτιστη διαδικασία κατάρτισης.

Το σύστημα κατάρτισής μας αναμένει τους εκπαιδευόμενους να ανιχνεύσουν τις ελλείψεις τους και να αποφασίσουν τι και πώς να εκπαιδευτούν περαιτέρω - ο εκπαιδευόμενος είναι ένα ενεργό στοιχείο στη διαδικασία κατάρτισης, και πρέπει να ωθηθεί στη συμμετοχή και τη συνεργασία μέσα στην ομάδα. Γι αυτό προτείνεται να προσκληθούν οι εκπαιδευόμενοι να σχολιάσουν κάθε συνάντηση της σειράς μαθημάτων.

Τα άτομα τρίτης ηλικίας μπορεί να χρειαστούν ειδική προσοχή για ίση συμμετοχή, κίνητρο, έτσι, ο διευκολυντής πρέπει να δώσει ειδική προσοχή σε εκείνες τις πτυχές σχετικά με τις αλλαγές γήρανσης, ειδικά στα ευαίσθητα άτομα. Από αυτή την άποψη, έχετε κατά νου το Δ1.2 που έχετε διαβάσει παραπάνω.

Όταν ο εκπαιδευόμενος χρειάζεται περισσότερο χρόνο από τον αναμενόμενο, απλά παρέχετε του/της αρκετό χρόνο, και βοήθεια, ακόμα κι αν σημαίνει επανάληψη της συνόδου. Η αυτό-δραστηριότητα μπορεί να υποκινηθεί και η δυνατότητα για μια επιτάχυνση της εκμάθησης μπορεί να βεβαιωθεί.

Ε. Πίνακας Επικοινωνίας και εμφύχωσης

Αριθμός	Δραστηριότητα/σύνοδος	Στόχος εκμάθησης	Φύλλο εργασίας
A	Εισαγωγή	Συνειδητοποίηση για το θέμα Πρόκληση του ενδιαφέροντος	
B	Στόχοι της ενότητας	Αξιολόγηση/Συμφωνία για τους στόχους	
Γ	Ειδικότητες	Συνειδητοποίηση για τις ικανότητες που εξετάζονται σε αυτήν την ενότητα	
Δ	Βασικά της επικοινωνίας και της μετριοπάθειας - εστίαση σχετικά με τα χαρακτηριστικά της εργασίας με άτομα τρίτης ηλικίας	Παρέχεται βασική γνώση για το πώς λειτουργεί η επικοινωνία Εστίαση στην επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας	
Δ1.1	Υπάρχουν τέσσερα αυτιά για να ακούουμε...		
Δ1.2	Επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας		«Επικοινωνώντας με τους πρεσβυτέρους - συμβουλές, τεχνικές » που δημοσιεύονται από τον Υπουργό των δημόσιων έργων και τις κυβερνητικές υπηρεσίες, Καναδάς 1999. Αυτή η μελέτη είναι στα αγγλικά (36 σελίδες) αλλά είναι χρήσιμο να το τυπώσετε και να χρησιμοποιήσετε ως υλικό μελέτης για το τμήμα Δ2
Δ1.2.1	Τι σημαίνει «φιλική επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας»;		Φυλλάδιο: «Η τοποθέτησή σας παρουσιάζεται» Φυλλάδιο: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Δ1.2.2	Αλλαγές που έρχονται		«Γήρανση και επικοινωνία»

	με τη γήρανση		
Δ1.2.3	Το κατάλληλο μέσο επικοινωνίας		Φυλλάδιο: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Δ1.2.3.1	Συνεδριάσεις		«Προγραμματίζοντας μια συνεδρίαση»
Δ1.2.3.2	Τηλέφωνο		Άρθρο «Επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας» από το Barry Spiegelman (αγγλική, προαιρετική χρήση)
Δ1.2.3.3	Τυπωμένες πληροφορίες		Πίνακας ελέγχου «οδηγίες γραψίματος»
Δ1.2.3.4	Διαδίκτυο και ηλεκτρονικά ταχυδρομεία		
Δ2	Βασικά της εμπύχωσης και συγκρούσεων	Παρέχετε τη βασική γνώση για τη δυναμική ομάδας και απαραίτητο περιβάλλον για να κρατήσετε τις ομάδες ζωντανές	
Δ2.1	Δυναμική ομάδας		Δραστηριότητες 1, 2, 3 και 4 στο Z2
Δ2.2	Αντιμετώπιση συγκρούσεων		"Η ιστορία των τριών γιων" και "αντιμετώπιση μιας σύγκρουσης" H2, δραστηριότητες 5, 6, 7, 8 και 9, στο Z2
Δ2.3	Αντιμετώπιση συγκρούσεων με άτομο τρίτης ηλικίας		

Z. Δραστηριότητες

Z1. Δραστηριότητες για την κατάρτιση επικοινωνίας

Δραστηριότητα 1 Σταματήστε και σκεφτείτε!

Στόχος	Αντανάκλαση στα «καλά» ή «κακά» παραδείγματα της επικοινωνίας
Μέθοδος	Αντανάκλαση, Παρουσίαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Μη διαθέσιμο
Χρόνος	30-40 λ.
Περιγραφή	Βρείτε τα παραδείγματα της «καλής» ή «κακής» επικοινωνίας, έχοντας κατά νου τις τέσσερις πτυχές: πραγματικό περιεχόμενο, σχέση, αυτό-αποκάλυψη και έκκληση
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτής

Δραστηριότητα 2 Σταματήστε και σκεφτείτε!

Στόχος	Να είστε ενήμεροι για τις παρανοήσεις που βασίζονται σε διαφορετικούς πολιτισμούς
Μέθοδος	Αντανάκλαση, Παρουσίαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Μη διαθέσιμο
Χρόνος	20 λ.
Περιγραφή	Οι αρχάριοι απεικονίζουν εάν μπορούν να αναφέρουν παραδείγματα βασισμένα σε πολιτιστικές παρανοήσεις. Παρουσιάζουν εκείνα τα παραδείγματα και τα συζητούν με τους συναδέλφους τους. Ποιες είναι οι συνέπειες; Μπορεί η πολιτιστική κατάρτιση να βοηθήσει; Εάν ναι, πώς μπορεί να οργανωθεί;
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους

Δραστηριότητα 3 Έρευνα

Στόχος	Γνωρίστε τις σχετικές πηγές για βαθύτερες μελέτες, περαιτέρω αξιολόγηση ενδιαφερόντων των αρχάριων
Μέθοδος	Αντανάκλαση, Παρουσίαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Υλικό εκμάθησης, μεμονωμένοι υπολογιστές (εάν είναι διαθέσιμοι), φυλλάδιο σχετικών μελετών
Χρόνος	40 λ. ή και περισσότερο
Περιγραφή	Οι αρχάριοι να πάνε στο http://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/pubs/communicating/comsen_e.htm και να πάρουν μια επισκόπηση στο περιεχόμενο της μελέτης. (Εναλλακτικά φυλλάδιο ή άλλη σχετική πηγή στην εθνική γλώσσα)

	Διανείμετε τα θέματα στους αρχάριους και προετοιμάστε σύντομες δηλώσεις. Συζητήστε τα επιλεγμένα θέματα στην ομάδα.
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή

Δραστηριότητα 4 Επανατροφοδότηση στη δήλωση: «Στο τέλος, η φιλική επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας είναι πιθανό να είναι καθολικά φιλική»

Στόχος	Συνειδητοποίηση ότι η επικοινωνία με άτομα τρίτης ηλικίας μπορεί να έχει συγκεκριμένες απαιτήσεις αλλά ακολουθεί και συναντά τις πτυχές που είναι γενικές και βασικές για την καλή και επιτυχή επικοινωνία
Μέθοδος	Εργασία με ζευγάρια, ομαδική συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Φυλλάδιο: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Χρόνος	20 λ.
Περιγραφή	Εργαστείτε σε ζευγάρια. Οι αρχάριοι έχουν την υποχρέωση για να σκεφτούν για 5 λεπτά τι μπορεί να σημαίνει η δήλωση; Πρέπει να εξηγήσουν εάν συμφωνούν με και να βρουν επιχειρήματα για να εξηγήσουν τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους. Οι αρχάριοι πρέπει να συζητήσουν την άποψή τους με έναν συνεργάτη και την ομάδα.
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή

Δραστηριότητα 5 Εργασία με πίνακα ελέγχου σχετικά με τις στάσεις κατά την επικοινωνία με τους τα άτομα τρίτης ηλικίας

Στόχος	Επανάληψη/συνόπιση των βασικών της επικοινωνίας από τις δραστηριότητες τους, εισαγωγή δικών/νέων ιδεών, ευαισθητοποίηση Αντανάκλαση για/να γνωρίζει τα πρέπει και τα μη Όσον αφορά τις τοποθετήσεις κατά την επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας
Μέθοδος	Ατομική ή ομαδική εργασία
Υλικό/προετοιμασία	Φυλλάδιο: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Χρόνος	40 λ.
Περιγραφή	Οι αρχάριοι ασχολούνται με κατάλογο ελέγχου με τις στάσεις κατά την επικοινωνία με τα άτομα τρίτης ηλικίας Συνοψίζουν τι έχουν μάθει μέχρι τώρα και προσπαθούν να βρουν νέες πτυχές. Μετά που τελειώνουν, το συγκρίνουν με τον παρεχόμενο κατάλογο ελέγχου «η τοποθέτησή σας παρουσιάζεται»

	και προσθέτουν τα συμπεράσματά τους
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 6 - Σταματείστε και σκεφτείτε: Οργανώνοντας ένα σεμινάριο με άτομα τρίτης ηλικίας . Τι πρέπει να λάβουμε υπόψη.

Στόχος	Συνειδητοποίηση και καθοδήγηση για συγκεκριμένη απαίτηση κατά την οργάνωση των συνεδριάσεων για/με τα άτομα τρίτης ηλικίας, εφαρμογή του περιεχομένου εκμάθησης
Μέθοδος	Αντανάκλαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Το φυλλάδιο για την οργάνωση ενός σεμιναρίου πρέπει να δίνεται αργότερα αλλά οι ιδέες πρέπει να συλλεχθούν για την πιο πρόσφατη χρήση Πιθανή χρήση του φυλλαδίου: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Χρόνος	10 λ.
Περιγραφή	Σταματείστε και σκεφτείτε: Οργανώνοντας ένα σεμινάριο με άτομα τρίτης ηλικίας . Τι πρέπει να έχετε υπόψη σας
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχαριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 7 - Σταματείστε και σκεφτείτε: (φυσικές αλλαγές)

Στόχος	Εγρήγορηση και καθοδήγηση για τη συγκεκριμένη απαίτηση κατά την οργάνωση των συνεδριάσεων για/με τα άτομα τρίτης ηλικίας, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσική αδυναμία των συμμετεχόντων.. Εφαρμογή του περιεχομένου εκμάθησης
Μέθοδος	Αντανάκλαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Πληροφορίες που παρέχονται στο υλικό εκμάθησης
Χρόνος	10 λ.
Περιγραφή	«Έχετε ζητήσει σε ένα από τα μέλη του συμβουλίου των ατόμων τρίτης ηλικίας να προετοιμάσει μια παρουσίαση. Ξέρετε ότι το έχει προετοιμάσει στο σπίτι στον υπολογιστή και υποσχθήκατε να του φέρετε το φορητό υπολογιστή σας για να γίνει η παρουσίαση. Τι θα πρέπει να ελέξετε/να συμφωνήσετε πριν αρχίσει την παρουσίαση, εξετάζοντας την παράγραφο παραπάνω» (σε φυσική επιδείνωση).
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχαριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 8 - Σταματείστε και σκεφτείτε (γνωστικές αλλαγές)

Στόχος	Συνειδητοποίηση και καθοδήγηση για συγκεκριμένες ενέργειες κατά την οργάνωση των συνεδριάσεων για/με τα άτομα τρίτης ηλικίας, ιδιαίτερα για γνωστικές αλλαγές. Εφαρμογή του περιεχομένου εκμάθησης
Μέθοδος	Αυτό-αντανάκλαση, συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Πληροφορίες που παρέχονται στο υλικό εκμάθησης για τις γνωστικές αλλαγές
Χρόνος	10 λ.
Περιγραφή	«Έχετε προσκαλέσει έναν ομιλητή για την ακαδημία των ατόμων τρίτης ηλικίας. Τι θα πρέπει να συμφωνήσετε μαζί του; Σημειώστε τις ιδέες σας και μετά ρίξτε μια ματιά στην υποσημείωση παρακάτω».
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 9 - επανάληψη/σύνοψη του περιεχομένου εκμάθησης (γήρανση και επικοινωνία)

Στόχος	Επανάληψη σημείων κλειδιά Εφαρμογή του περιεχομένου εκμάθησης
Μέθοδος	Αυτό-αντανάκλαση, Συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Πληροφορίες που παρέχονται στο υλικό εκμάθησης, φυλλάδιο «γήρανση και επικοινωνία» Φυλλάδιο: «Εμπόδια επικοινωνίας και πιθανές λύσεις»
Χρόνος	20 λ.
Περιγραφή	«Παρακαλώ αναθεωρείστε και συζητείστε τι έχετε μάθει για τον αντίκτυπο των αλλαγών από τη γήρανση σε σχέση με την επικοινωνία. Προτείνουμε γι αυτό την χρήση του φυλλαδίου «γήρανση και επικοινωνία»,
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 10 - Συζήτηση/Ανταλλαγή των εμπειριών σχετικά με τη συνάντηση της οργάνωσης για/με τα άτομα τρίτης ηλικίας:

Στόχος	του περιεχομένου μάθησης, ανταλλαγή των εμπειριών με άλλους αρχάριους
Μέθοδος	Αυτό-αντανάκλαση, Συζήτηση, διάσκεψη στρογγυλής τραπέζης, πλατφόρμα
Υλικό/προετοιμασία	Πληροφορίες που παρέχονται στο υλικό μάθησης, φυλλάδιο «πίνακας ελέγχου για τον προγραμματισμό μιας συνεδρίασης»
Χρόνος	25-30 λ.
Περιγραφή	«Οργανώστε την ανταλλαγή των εμπειριών

	με άλλους αρχάριους σχετικά με την οργάνωση συνεδρίασης με τα άτομα τρίτης ηλικίας (διάσκεψη στρογγυλής τραπέζης, πλατφόρμα). Ποια προβλήματα εμφανίστηκαν και πώς αυτά λύθηκαν. Είστε ελεύθεροι να χρησιμοποιήσετε το παρεχόμενο φυλλάδιο για εισαγωγή και ως αφετηρία για τη συζήτηση».
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Δραστηριότητα 11 - Γράφοντας ένα μήνυμα για τα άτομα τρίτης ηλικίας

Στόχος	Εφαρμογή του περιεχομένου μάθησης, επανάληψη, συνοψίζοντας το περιεχόμενο μάθησης, ανταλλαγή εμπειριών με άλλους αρχάριους
Μέθοδος	Δραστηριότητα γραψίματος για την μάθηση ικανοποιημένης εφαρμογής, Αυτό-αντανάκλαση, συζήτηση "ιδεοθύελλα", διάσκεψη στρογγυλής τραπέζης, πλατφόρμα
Υλικό/προετοιμασία	Πληροφορίες που παρέχονται στο υλικό μάθησης, πίνακας ελέγχου «οδηγίες γραψίματος»
Χρόνος	40 λ.
Περιγραφή	«Γράψτε ένα μήνυμα σχετικό με τον τομέα δραστηριότητάς σας. Το παρουσιάζετε σε άλλους αρχάριους και συζητήστε εάν είναι κατάλληλο για το ακροατήριο ατόμων τρίτης ηλικίας »
Αξιολόγηση	Ανατροφοδότηση από τους αρχάριους/εκπαιδευτή, αυτό-αντανάκλαση

Z 2. Δραστηριότητες για εμπύχωση και διεύθυνση συγκρούσεων:

Δραστηριότητα 1: "Ιδεοθύελλα"

Στόχος	Επισημάνετε τη διαφορά και αναγνωρίστε την αξία της
Μέθοδος	Ολόκληρη η ομάδα εμπλέκεται στη δραστηριότητα
Υλικό/προετοιμασία	Πίνακας
Χρόνος	25 λ.
Περιγραφή	Ο καθένας έχει λάβει την επιστολή και την διαβάσει σε 3 λεπτά. Οι επιστολές επιστρέφονται στον εκπαιδευτή και ο πρώτος συνεργάτης αρχίζει να μαντεύει τι μπόρεσε να πει ένας συνεργάτης σε εκείνη την συνεδρίαση- χωρίς να έχει περισσότερο χρόνο να σκεφτεί. Ο επόμενος συνεργάτης λέει την δική του εκδοχή, και ούτω καθεξής. Ο εκπαιδευτής γράφει όλες τις απόψεις πάνω στον πίνακα.
Αξιολόγηση	Με τους εκπαιδευόμενους. Δείτε τη σειρά των διαφορών μεταξύ των συναισθημάτων σε μια επόμενη συνεδρίαση
Παραλλαγή	"Ιδεοθύελλα" για τις πιθανές συγκρούσεις στη συνεδρίαση, δραματοποίηση .

Δραστηριότητα 2: Παιχνίδι με μπάλα για σεβασμό της

Στόχος	Οι ανταλλαγές ομιλίας σεβασμού και συμμετοχές σε μια κοινή εργασία
Μέθοδος	Ολόκληρη η ομάδα εμπλεκόμενη, καθισμένη σε έναν κύκλο
Υλικό/προετοιμασία	Μαλακή μικρή μπάλα
Χρόνος	30 λ.
Περιγραφή	Η ομάδα θα διηγηθεί μια ιστορία και ο καθένας συμμετέχει με μικρές προτάσεις. Η πρώτη πρόταση αφορά ένα πρόσωπο 55 χρονών και άνω, και δίνεται από τον εκπαιδευτή που κρατά τη μπάλα. Μετά τη δίνει σε άλλο συμμετέχοντα που θα συνεχίσει την ίδια ιστορία έχοντας τη μπάλα. Όλοι οι συμμετέχοντες μιλούν για καθορισμένο χρόνο. Η ιστορία τελειώνει σε έναν καθορισμένο χρόνο που ξέρει ο καθένας.
Αξιολόγηση	Με τους εκπαιδευόμενους. Αισθάνονται δύσκολα περιμένοντας τη μπάλα;
Παραλλαγή	1-Χρονόμετρο με διακόπτη για κάθε συμμετοχή 2-Δεν μπορεί να δώσει τη σφαίρα σε κάποιον που έχει μιλήσει ήδη 3-Μερικές λέξεις είναι απαγορευμένες: πρόβλημα, δύσκολο 4-Ιδεοθύελλα για τον τίτλο πριν από την έναρξη

Δραστηριότητα 3: Τριπλό παιχνίδι αρετής

Στόχος	Βελτίωση του αυτοσεβασμού και της συνειδητοποίησης των αρετών που έχει ο καθένας
Μέθοδος	Ολόκληρη η ομάδα συμμετέχει, καθισμένη σε έναν κύκλο
Υλικό/προετοιμασία	Ένα κομμάτι χαρτί και ένα μολύβι για όλους
Χρόνος	25 λ
Περιγραφή	Μολύβι και χαρτί δίνονται σε κάθε συνεργάτη. Σε 3 λεπτά θα γράψουν καθαρά στο χαρτί τους τρεις αρετές σχετικά με τους εαυτούς τους. Μετά από αυτό, θα περπατήσουν σιωπηλά, γύρω στο δωμάτιο δείχνοντας το χαρτί στο στήθος τους. Καθήμενοι

	πάλι, θα γράψουν σε άλλο χαρτί αρετές άλλων που διαπίστωσαν.
Αξιολόγηση	Με τους συμμετέχοντες. Διαπίστωσε πόσο ικανοποιημένοι είναι.
Παραλλαγή	Το ίδιο παιχνίδι με επιθυμητές αρετές πρώτα, αλλά πραγματικές αρετές μετά, όταν επιλέγονται από τις σημειώσεις των άλλων

Δραστηριότητα 4: Πρακτικά μιας συνεδρίασης

Στόχος	Αναπτύξτε την ουδετερότητα
Μέθοδος	Ενιαία εργασία, και κοινή συζήτηση
Υλικό/προετοιμασία	Αντίγραφα εκθέσεων στον κάθε εκπαιδευόμενο, χαρτί και μολύβια
Χρόνος	60 λ.
Περιγραφή	Ο κάθε εκπαιδευόμενος διαβάζει την έκθεση σιωπηλά. Έχουν 20 λεπτά να γράψουν τα πρακτικά της συνεδρίασης που έχουν διαβάσει.
Αξιολόγηση	Ο εκπαιδευτής διαβάζει τα πρακτικά και συζήτηση με επίκεντρο την ουδετερότητα. Κοινή συζήτηση
Παραλλαγή	

Δραστηριότητα 5: Μανταρίνι

Στόχος	Διαφορά μεταξύ θέσης και πραγματικής ανάγκης
Μέθοδος	Διαιρέστε την ομάδα στα δύο (Α και Β) για να εξηγήσετε το ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν. Μετά από αυτό, οι εκπαιδευόμενοι εργάζονται σε ζεύγη..
Υλικό/προετοιμασία	Καμία
Χρόνος	60 λ.
Περιγραφή	Ο εκπαιδευτής εξηγεί (Α και Β σε διαφορετικά δωμάτια) ότι μετά από μια μεγάλη καταστροφή είναι οι μόνοι δύο επιζώντες με τις αντίστοιχες μητέρες τους. Δεν υπάρχουν άλλα φρούτα στον πλανήτη, αλλά ένα μικρό μανταρίνι. Οι μητέρες είναι πολύ άρρωστες και μπορούν να σωθούν μόνο πίνοντας έναν χυμό μανταρινιού (λέγεται στο Α) ή με κατανάλωση μίας φλούδας μανταρινιού (λέγεται στο Β). Και οι δύο συμμετέχοντες σε κάθε ζεύγος χρειάζονται το μανταρίνι και θα το συζητήσουν.
Αξιολόγηση	Εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι από κοινού. Εάν η συζήτηση ήταν κατάλληλη, και η Α και η Β ήταν σε θέση να διακρίνουν τις ανάγκες και τις θέσεις, ο καθένας θα επιζήσει.
Παραλλαγή	Μόνο ένα ζεύγος εμπλέκεται και οι άλλοι συνεργάτες παρατηρούν τη συζήτηση (διαπραγμάτευση)

Activity 6: Εννέα σημεία και τέσσερις γραμμές

Στόχος	Συνειδητοποίηση καλύτερης λύσης εάν κάποιος αντιμετωπίζει την κατάσταση από απόσταση, χωρίς μεγάλη συναισθηματική εμπλοκή.
Μέθοδος	Αρχίστε μόνος και κοινή αξιολόγηση
Υλικό/προετοιμασία	Φύλλο εργασίας Η2, μολύβια και μαυροπίνακας
Χρόνος	15 λ.
Περιγραφή	Αυτή η δραστηριότητα είναι ένα παιχνίδι. Υπάρχει ένα διάλειμμα.

	Ο εκπαιδευτής δίνει την εικόνα με 9 σημεία και επεξηγεί.. Όταν ένας εκπαιδευόμενος βρει τη λύση, σιωπά και γράφει συμβουλές στον πίνακα για να βοηθήσει άλλους. Στο τέλος, ο πίνακας θα είναι πλήρης από καλές συμβουλές.
Αξιολόγηση	Μαζί με τους εκπαιδευόμενους.
Παραλλαγή	Η λύση δεν είναι μόνη αλλά σε μικρές ομάδες

Δραστηριότητα 7: Υπόδυση ρόλων σε σύγκρουση

Στόχος	Βελτίωση του συναισθήματος. Γνωρίστε μια διαδικασία μεσολάβησης και εξετάστε τις διαφορετικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα.
Μέθοδος	Τρεις εκπαιδευόμενοι θα διαδραματίσουν έναν ρόλο και οι υπόλοιποι θα παρατηρήσουν
Υλικό/προετοιμασία	Φύλλο εργασίας για τη Kati και την Eve , χαρτί και μολύβι για όλους
Χρόνος	90 λ
Περιγραφή	Η Kati και η Eve χρειάζονται 15 λεπτά για να διαβάσουν τα χαρτιά τους και για να προετοιμαστούν. Ο μεσολαβητής και ολόκληρη η ομάδα ξέρουν ότι η φιλία τους είναι σε χαμηλά επίπεδα προετοιμάζουν το δωμάτιο για να χαιρετίσουν τα δύο μέρη, και επίσης να προγραμματίσουν την συνεδρίαση.
Αξιολόγηση	Μαζί με τους εκπαιδευόμενους. Ανάλυση διαδικασίας.
Παραλλαγή	1 - Υποκριτική ρόλων ταυτόχρονη σε ομάδες τριών, χωρίς ακροατήριο. 2 - Καθιέρωση άλλων καταστάσεων.

H. Περαιτέρω αναφορές

Communicating with Seniors: Advice, Techniques and Tips (English)

Copy of "Communicating with Seniors: Advice, Techniques and Tips" is available in several formats: (English)
http://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/pubs/communicating/comsen_e.htm

Communicating with Seniors: Advice, Techniques and Tips is a "how-to" manual aimed at businesses, governments, communities, professionals and other communicators who have an interest in seniors and their well-being. The publication provides facts about current and future seniors and information on the effects of the aging process on message reception.

Geisler, L.(2007): *Das Gespräch mit dem alten Patienten - Reden mit Respekt (speaking with respect). physiopraxis; 5 (6).* (German)

Geisler addresses ethical problems related to communication, namely in the context of doctors/medical staff and senior patients

Schulz von Thun, F. (2007) *Miteinander Reden, 3 volumes., 45th ed. (2007) Reinbeck bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag (German)*

Very successful and basic information on communication issues, well structured and user friendly presented – but only available in German language.

Spiegelman, Barry (2004): *Communicating with Seniors. (English)*

<http://www.connectionsmagazine.com/articles/4/056.html>

Barry Spiegelman is co-founder and Chief Customer Officer of The Beryl Companies, which, since 1984, has provided a comprehensive range of outsourced call-centre solutions. The article focuses on requirements for communication with seniors using the telephone as communication medium.

Arnaiz P., Isus S. (1995). *Características de la dinámica de grupos.* Garó, España

Bordieu (1998). *Cultura de paz y gestión de conflictos.* Barcelona

González Núñez J., Anameli Morroy, E. Kupfermar Silberstein. *Dinámica de grupos. Técnicas y tácticas.*

Lederach (1998). *Enredos, pleitos y problemas. Una guía práctica para ayudar a resolver conflictos.* Guatemala

Seifert, Josef W. (1989). *Visualization, presentation, moderation. A three-in-one guide to leading successful and productive group events.* Gabal Verlag GmbH, Offenbach

Shaw, Marvin E. (1986) *Dinámica de grupo. Psicología de la conducta de los pequeños grupos.* Editorial Herder. Barcelona

Suares, M. (1996). *Mediación. Conducción de disputas, comunicación y técnicas.* Paidós, Barcelona

Vinyamata, E. (2001) *Conflictología.* Ariel, España.

Balanzó Bruno, Gimeno Robert, Reina Francesc (2002). *Mediació*. Postgraduate Course in ISEP, Barcelona

ARC-Alternatives en la Resolució de Conflictos. Col·legi Oficial de Psicòlegs de Barcelona

<http://www.copc.org>

“Arreglem-ho!” Working Group in Mediation and Conflict Transformation. Rosa Sensat.

<http://rosasensat.org>

Centre Pau i Treva. Barcelona

<http://acordsc.com/centropautreva.html>

Educators for Social Responsibility. Cambridge.

<http://www.esmational.org>

European Centre for Conflict Prevention. The Nederland

<http://www.euconflict.org>

Foro Mundial de Mediación. Madrid

<http://www.geocities.com/-suares/forum/>

Gernika Gogoratuz. Gernika

<http://www.gernikagogoratuz.org/>

UNESCO-Education for a culture of Peace Department. Paris

<http://www.unesco.org/cpp>

G1 Resources “Communicating with seniors” can be found on the SAGE website training section! www.sage-eu.com

Ενότητα 3

Μέθοδοι Συμμετοχής

Συντάκτης: Elisabeth Huber

Ενότητα 3: Μεθόδοι συμμετοχής

A. Εισαγωγή

*Πέστε μου, και θα ξεχάσω.
Δείξτε μου, και θα θυμηθώ.
Εμπλέξετε με, και θα καταλάβω. (Λάο Τσε)*

Η ιδέα της συμμετοχής συνδέεται με την ιδέα της ανάμειξης των ανθρώπων στη κοινωνική ανάπτυξη τους. Οι ενεργές μέθοδοι συμμετοχής εξετάζουν την έννοια της συμμετοχής γενικά καθώς επίσης και τη χρήση των μεθόδων συμμετοχής στην πράξη. Είναι κρίσιμο να υπάρξει και η γνώση για τις βασικές ιδέες και η δυνατότητα πραγματοποίησης μεθόδων συμμετοχής και των καταστάσεων για τις οποίες ορισμένες μέθοδοι θα είναι κατάλληλες.

Η αυξανόμενη διαφοροποίηση μέσα στην ομάδα ατόμων τρίτης ηλικίας, καθιστά σαφές ότι στο μέλλον οι ήδη υπάρχουσες προσφορές και οι υπηρεσίες δεν θα είναι επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες αυτού του τμήματος του πληθυσμού.

Η συμμετοχή των δυνητικών χρηστών στην ανάπτυξη, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των προσφορών και των υπηρεσιών είναι μια σημαντική πτυχή για να σιγουρευτεί ότι αυτές οι προσφορές αντιστοιχούν με τις προσδοκίες των ηλικιωμένων. Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι θέλουν να είναι και πρέπει να είναι δικηγόροι στις υποθέσεις τους. Οι υπάρχουσες δυνατότητες εμπλοκής και συμμετοχής στο πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο πρέπει να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα. Και, αν είναι απαραίτητο, νέες δυνατότητες συμμετοχής πρέπει να εγκαθιδρυθούν έτσι ώστε οι ηλικιωμένοι να μπορούν να αντιπροσωπεύσουν τα ενδιαφέροντά τους σχετικά με την υγεία, την φροντίδα, τη διαβίωση, τις νομικές πτυχές (π.χ. συντάξεις) καθώς επίσης και την κατανάλωση.

Επιπρόσθετα, οι υπάρχουσες μορφές ενεργής συμμετοχής στο κοινοτικό επίπεδο όπως οι υποβολές αιτήσεων, τα φόρουμ, οι συζήτησης πολιτών, οι επιτροπές, οι διασκέψεις στρογγυλής τραπέζης, πρέπει να ασκηθούν σε μεγάλη έκταση.

Αναπτύσσοντας νέες μορφές εμπλοκής και συμμετοχής στις πολιτικές διαδικασίες είναι σημαντικό για τους ηλικιωμένους (σε περιφερειακό, τοπικό και δημοτικό επίπεδο).

Εκτός από το πολιτικό δικαίωμα της συμμετοχής, αυτή η μορφή συμμετοχής συμβάλλει στη διαδικασία 'ενεργή γήρανση'.

B. Κύριοι Στόχοι:

Στο τέλος της ενότητας, οι υποψήφιοι...

- ... ενημερώνονται για τις βασικές αρχές της συμμετοχής
- ... ξέρουν για τους γενικούς όρους διαχείρισης της συμμετοχής
- ... ξέρουν για τις διαφορετικές μεθόδους και τεχνικές συμμετοχής
- ... ξέρουν για την προσαρμοστικότητα αυτών των μεθόδων
- ... έχουν την πιθανότητα να θέσουν μερικές από τις μεθόδους στην πράξη

Γ. Ικανότητες:

Ενημέρωση και κατανόηση της ...

- Σημασίας της συμμετοχής
- Των 'προυποθέσεων της συμμετοχής
- πώς να δώσει κίνητρα στα άτομα τρίτης ηλικίας
- τεχνικές διευκόλυνσης

Δ. Μέθοδοι Συμμετοχής

Η συμμετοχή είναι...

... τόλμη που συναντιέται στο επίπεδο των ματιών.

Δ1.1 Τι είναι συμμετοχή;

Ἡ αρχή της φρόνησης είναι ο καθορισμός του ὄρου', λέει ο Σωκράτης.

Ο ὀρος *Συμμετοχή* είναι λατινική λέξη και σημαίνει ἔνα συμμετέχει σε κάτι' ἢ ἔνα ἔχει μέρος ἢ μερίδιο σε κάτι'. Στην πράξη ἡ συμμετοχή σημαίνει την ενεργό εμπλοκή σε διαφορετικά κοινωνικά και πολιτικά καθήκοντα (*Bertelsmann Stiftung 2004*).

Αυτά τα καθήκοντα μπορούν να ποικίλουν από το σχέδιο για βελτίωση μιας γειτονιάς με την εφαρμογή των νόμων. Η συμμετοχή, σε αυτό το πλαίσιο, θεωρείται σημαντική διαδικασία που οδηγεί σε νέες εμπειρίες και γνώση.

Ἐνικά, συμμετοχή σημαίνει τη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή. Η συμμετοχή των ηλικιωμένων ανθρώπων ενθαρρύνει την ολοκλήρωσή τους. (*Gryner, X. και λοιποί 2005, S. 140*).

Όχι μόνο οι άνθρωποι που είναι εκφραστικοί ἢ με επιρροή μπορούν να συμμετέχουν, αλλά και εκείνοι που επηρεάζονται άμεσα πρόκειται να συμμετάσχουν στις αποφάσεις. Η συμμετοχή απαιτεί τους πρόθυμους πολίτες και μια κοινωνία που δίνει ευκαιρίες (κράτος, επιχειρήσεις...)

Η συμμετοχή εμφανίζεται μέσα από δύο κεντρικούς ὀρους

α) Ο πολίτης πρέπει να ἔχει κοινωνικές ικανότητες προκειμένου να συμμετέχει στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή του.

β) Η κοινωνία πρέπει να παρέχει τις δομές για να επιτρέψει αυτήν την συμμετοχή.

Δραστηριότητα 1 - Σταματήστε και σκεφτείτε: Παρακαλώ διαβάστε την ακόλουθη μελέτη περίπτωσης «Μια ημέρα ενός εκπροσώπου ατόμων τρίτης ηλικίας» (φυλλάδιο 1). Τι θα συμφωνήσετε με αυτόν; Τι πήγε στραβά; Τι θα κάνατε διαφορετικά; Σημειώστε τις ιδέες σας).

Δ.1.2 Στάδια της συμμετοχής:

Ενισχύοντας ανεξάρτητες κοινοτικές πρωτοβουλίες: βοηθάτε άλλους να κάνουν ότι θέλουν - ίσως μέσα σε ένα πλαίσιο επιχορηγήσεων, συμβουλών και υποστήριξης που παρέχονται από τον κάτοχο των πόρων

Ενεργώντας από κοινού: όχι μόνο διαφορετικά ενδιαφέροντα αποφασίζουν μαζί αυτό που είναι καλύτερο, αλλά διαμορφώνουν επίσης μια συνεργασία για να το υλοποιήσουν. Είναι εξίσου αρμόδιοι για την αποτέλεσμα.

Αποφασίζοντας μαζί: ενθαρρύνετε τους ανθρώπους να παρέχουν μερικές πρόσθετες ιδέες και επιλογές, και για να αποφασίσουν με σας την καλύτερη πρόοδο.

Διαβουλεύσεις: είστε σαφείς για αυτό που ρωτάτε, την άποψη των ανθρώπων, διευκρινίστε τι μπορεί και δεν μπορεί να αλλάξει. Προσφέρετε διάφορες επιλογές και ακούστε την ανατροφοδότηση που εσείς παίρνετε. Η απόφαση λαμβάνεται, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων παράλληλα με άλλους παράγοντες.

Πληροφορίες: λέτε στους ανθρώπους τι προγραμματίζεται έτσι ώστε να ενημερώνονται για αυτό που συμβαίνει.

(cp. <http://worcestershire.whub.org.uk/home/wcc-con-toolkit-ladder>)

Πληροφορίες

Οι πληροφορίες είναι το πρώτο βήμα της συμμετοχής, αφού όμως είναι ένας μονόδρομος επικοινωνίας από τους φορείς χάραξης πολιτικής/τις αρχές που κατευθύνονται στους πολίτες και όχι το αντίθετο, οι πολίτες δεν μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία απόφασης. Παραδείγματα: κατανομή των σχεδίων, εκθέσεις, έγγραφα στο διαδίκτυο, δραστηριότητες παρουσίασης

Περίπτωση: Μια εργοληπτική επιχείρηση διορίζεται για την κατασκευή ενός νέου Δημαρχείου στο κέντρο της πόλης. Παρουσιάζει τα σχέδια κατασκευής της με τη βοήθεια μιας δημόσιας παρουσίασης στην οποία κάθε πολίτης μπορεί να συμμετέχει.

Διαβουλεύσεις

Με τη βοήθεια των συμβουλευτικών διαδικασιών συμμετοχής στους πολίτες, τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στη συζήτηση απόφασης. Με το να βάλουν εμπρός προτάσεις και εξαιρέσεις, οι πολίτες μπορούν να συμβουλέψουν αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις.. Η άμεση συμμετοχή από την άποψη 'απόφαση από κοινού' δεν είναι υπονοούμενη.

Παραδείγματα: ψηφοφορίες, αναλύσεις αναγκών

Περίπτωση: Ένας δήμος αποφασίζει να χτίσει νέες αθλητικές εγκαταστάσεις. Από μια έρευνα που απευθύνεται σε όλους τους κατοίκους της πόλης (συμπλήρωμα σε μια τοπική εφημερίδα που μπορεί να επιστραφεί χωρίς οποιεσδήποτε δαπάνες) οι ανάγκες, οι επιθυμίες και οι προτιμήσεις σχετικά με

τα διαφορετικά είδη αθλητικών εγκαταστάσεων εξετάζονται. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι πιο εξυπηρετικές εγκαταστάσεις θα προτιμηθούν.

Αποφασίζοντας από κοινού

Οι πολίτες περιλαμβάνονται σε κάθε βήμα του προγραμματισμού και της εκτέλεσης: οι απόψεις τους λαμβάνονται υπόψη.

Παραδείγματα: ψηφοφορία πολιτών

Περίπτωση: Η διαχείριση ενός κατοικημένου σπιτιού αποφασίζει να αναδιαμορφώσει τον κήπο, σύμφωνα με τις ιδέες και τις ανάγκες των κατοίκων της. Οι κάτοικοι ερωτούνται για τις προτιμήσεις τους σχετικά με τη ρύθμιση τραπεζιών και πάγκων, επιλογή των θάμνων, των λουλουδιών και της διακόσμησης και μπορούν να αποφασίσουν δημοκρατικά. Εκείνοι που είναι ακόμα ενεργοί, καλούνται ακόμη και για να συμμετέχουν στην πραγματοποίηση των αλλαγών.

Ενεργώντας από κοινού

Οι άνθρωποι εμπλέκονται όχι μόνο παθητικά στη διαδικασία προγραμματισμού και απόφασης αλλά παίρνουν επίσης ένα ενεργό ρόλο στην εκτέλεση των μέτρων. Τα μέτρα λαμβάνονται με συνεργασίες.

Παραδείγματα: κοινή οργάνωση των δραστηριοτήτων και των εκδηλώσεων (π.χ. εκθέσεις του χωριού)

Περίπτωση: Ο δήμος ενός χωριού προσκαλεί τα άτομα τρίτης ηλικίας για να συμμετέχουν στην οργάνωση ενός φεστιβάλ παιχνιδιών. Μερικοί ηλικιωμένοι συμφωνούν να παρουσιάσουν τα παλιά παιχνίδια (της νεανικής τους ηλικίας) και να τα παρουσιάσουν μαζί με τα παιδιά στο φεστιβάλ.

Ενισχυτικές ανεξάρτητες κοινοτικές πρωτοβουλίες

Υπάρχουν δομές που επιτρέπουν στους πολίτες να βρουν δικές τους ιδέες για δραστηριότητες και να υποστηρίξουν (προσωπικά, οικονομικά, με την τεχνογνωσία,) την εκτέλεση εκείνων των μέτρων.

Παραδείγματα: οργάνωση των εκδηλώσεων, ταξίδια, βελτίωση της περιοχής της πόλης

Περίπτωση: Δύο ηλικιωμένες κυρίες, που είναι ενθουσιώδεις αναγνώστριες, παρατηρούν ότι οι ηλικιωμένοι άνθρωποι συχνά δεν μπορούν να χειριστούν το ηλεκτρονικό σύστημα έρευνας σε μια μεγάλη σύγχρονη βιβλιοθήκη και επομένως να αποφεύγουν να χρησιμοποιούν αυτήν την βιβλιοθήκη. Σκέφτονται να ιδρύσουν έναν χώρο συνάντησης των ατόμων τρίτης ηλικίας, όπου οι ηλικιωμένοι άνθρωποι μπορούν να πάρουν βοήθεια. Εθελοντές θα παρουσιάσουν το σύστημα έρευνας στη βιβλιοθήκη στους ηλικιωμένους με οργανωμένες περιηγήσεις στη βιβλιοθήκη. Με την υποστήριξη του διευθυντή της βιβλιοθήκης διαμορφώνουν μια ομάδα που αποτελείται από 10 ηλικιωμένους εθελοντές που γίνονται 'όμοιο σύμβουλοι': Τώρα, μια ημέρα της βδομάδας, τρία μέλη της ομάδας προσφέρουν την εθελοντική υπηρεσία τους σε άλλα άτομα τρίτης ηλικίας.

Δ 1.3 Συμμετοχή των ατόμων τρίτης ηλικίας

Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο Wolfgang Engler το κοινωνικό θέμα του 21ου αιώνα είναι το γεγονός ότι η κοινωνία μας χρησιμοποιείται μόνο για και από μερικούς ανθρώπους. Αυτό οδηγεί στην ερώτηση, «Τι είδους χρήση υπάρχει για τους ηλικιωμένους ανθρώπους;» (cp. Engler 2004) Η συμμετοχή είναι η αποτελεσματικότερη μορφή της κοινωνικής ολοκλήρωσης. Είναι βασισμένο στην ιδέα της συμμετοχής στις κοινωνικές αποφάσεις των πολιτών.

Δ 1.3.1 Σκοποί συμμετοχής - `γιατί συμμετοχή;

Δραστηριότητα 2 - Φανταστείτε: Ζώντας στην πόλη σας το 2021. Ποια είναι τα οράματά σας; Παρακαλώ διαβάστε το κείμενο «Lendplatz το 2021» Σε ομάδες των τριών σημειώστε τις ιδέες σας με τη μέθοδο «χαρτογράφηση μυαλού»: Τα ακόλουθα θέματα μπορούν να σας βοηθήσουν: Ανάγκες των ατόμων τρίτης ηλικίας, σχέδιο του περιβάλλοντος, απαιτήσεις, πρόσθετα οράματα...

Η ιδέα της συμμετοχής συνδέεται συνήθως με την ιδέα της ανάμειξης των τοπικών ανθρώπων στη κοινωνική ανάπτυξη και για να βελτιώσει τις κοινωνικές υπηρεσίες. Οι σκοποί της συμμετοχής έχουν καθοριστεί για να περιλάβουν ανταλλαγή πληροφοριών, επίλυση συγκρούσεων και συμπλήρωση σχεδίου και προγραμματισμού (cp. Sanoff 2000, σελ. 1ff).

Γιατί η συμμετοχή των ηλικιωμένων ανθρώπων;

- Ανάγκες των ηλικιωμένων ανθρώπων
- Πολιτισμός εκτίμησης (να ανοίξουν σχετικοί κοινωνικοί τομείς δράσης για τους ηλικιωμένους)
- Να συμβάλει στην ανάπτυξη
- Υποχρέωση και προθυμία των ηλικιωμένων
- Αυξανόμενη δυνατότητα της τρίτης ηλικίας

Δ 1.3.2 Στόχοι της συμμετοχής των ατόμων τρίτης ηλικίας

- Δημοκρατική και θεωρητική προσέγγιση:
Τα άτομα τρίτης ηλικίας θα είναι σε θέση να ασκήσουν την πολιτότητα τους, την ανεξαρτησία γνώμης, την ενεργό συμμετοχή.
- Προσέγγιση της πολιτικής εκπαίδευσης:
Τα άτομα τρίτης ηλικίας θα ενθαρρυνθούν και θα υποστηριχθούν όταν συμμετάσχουν κοινωνικά και πολιτικά
- Προσέγγιση ειδικών προσανατολισμού: Η ιδιαίτερη πείρα των ηλικιωμένων ανθρώπων σχετικά με τα συγκεκριμένα θέματα γήρανσης θα ακουστεί

Η προσωπική θέση μέσα στην κοινωνία συχνά θεωρείται μόνο σε σχέση με την επαγγελματική ζωή κάποιου.

Αυτό υπονοεί ότι η συνταξιοδότηση μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή της μεμονωμένης θέσης στη δημόσια ζωή.

Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι σαφώς αντιλαμβάνονται ότι οι προσωπικές, επαγγελματικές, πολιτικές, δεξιότητες τους όπως και οι εμπειρίες τους δεν εκτιμώνται όσο θα έπρεπε.

Μετά την συνταξιοδότηση αυτές οι δεξιότητες και ειδικότητες γίνονται λιγότερο σημαντικές και δεν χρησιμοποιούνται περαιτέρω.

Επιπλέον (παρ. ενότητα 2 επικοινωνία και εμπύχωση), η εικόνα των ηλικιωμένων ανθρώπων διαμορφώνεται από κοινωνικές προκαταλήψεις και πολλές μορφές διάκρισης. Ειδικά όταν χρειάζονται προσοχή αντιμετωπίζονται συχνά όπως τα παιδιά..

Κατά συνέπεια, αποφάσεις που κυρίως αφορούν τα άτομα τρίτης ηλικίας λαμβάνονται συνήθως χωρίς να ρωτηθούν οι απόψεις τους.

Τα τελευταία χρόνια οι επίσημες και άτυπες δυνατότητες της συμμετοχής για τα παιδιά και τους νέους, για τις γυναίκες, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και για τις εθνικές μειονότητες αυξάνονται συνεχώς από τις αρμόδιες αρχές. Για όργανα που ενδιαφέρονται για τις ανάγκες των ηλικιωμένων ανθρώπων μια παρόμοια προσπάθεια θα ήταν επιθυμητή αλλά δεν παρατηρείται ακόμα σε ικανοποιητικό βαθμό.

Για να ισχυροποιηθεί η ιδέα πώς τα μέτρα συμμετοχής σχετικά με τους ηλικιωμένους μπορούν να πραγματοποιηθούν, θα παρουσιαστούν δύο πρότυπα ορθής πρακτικής, τα οποία εφαρμόστηκαν στην Αυστρία.,

Πρότυπα ορθής πρακτικής:

Ιδέες για μια φιλική πόλη ατόμων τρίτης ηλικίας':

Αυτό ήταν ο τίτλος ενός προγράμματος που πραγματοποιήθηκε από μια επιστημονική ομάδα (ένας αρχιτέκτονας, ένας εθνολόγος, ένας αρμόδιος για το σχεδιασμό τοπίων) στη Βιέννη (Αυστρία) το 2004. Με τη συνεργασία των κατοίκων, έγιναν εισηγήσεις των ηλικιωμένων για το πώς να τακτοποιήσουν το περιβάλλον των σπιτιών τους με έναν φιλικό προς τα ηλικιωμένα άτομα τρόπο. Μέσα από εργαστήρια, κοινούς περίπατους και πίκνικ η ομάδα εργασίας εντόπισε τα εμπόδια που αποτρέπουν τους ηλικιωμένους ανθρώπους από την κίνηση μέσα στους δρόμους και τη χρησιμοποίηση της υποδομής της πόλης (π.χ. σκαλιά, ακατάλληλοι προς χρήση πάγκοι πάρκων, κ.λπ.). Έπειτα οι ιδέες και οι συστάσεις παρουσιάστηκαν στους τοπικούς πολιτικούς που ήδη έχουν ενεργήσει σε μερικές από τις προτάσεις.

Υπηρεσία επισκέψεως για τα άτομα τρίτης ηλικίας

Αυτή η υπηρεσία επισκέψεως (δωρεάν) προσφέρεται σε όλους τους Βιενέζους (άτομα τρίτης ηλικίας) άνω των 65 χρονών. Μέσω μιας άτυπης προσωπικής συνομιλίας ενημερώνονται για τις οργανώσεις, τις υπηρεσίες (π.χ. κινητές υπηρεσίες) και τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες για τους ηλικιωμένους. Από την άλλη, αυτές οι επισκέψεις χρησιμοποιούνται ως όργανο κοινωνικής έρευνας:

Οι ηλικιωμένοι ρωτούνται αν είναι ικανοποιημένοι με τις υπάρχουσες υπηρεσίες και έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν για τις ανάγκες τους σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης τους, την υποδομή, την υποστήριξη και φροντίδα τους καθώς επίσης και τις

δραστηριότητες του ελεύθερου τους χρόνου. Αυτές οι πληροφορίες βοηθούν στο να προωθήσουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες και να τις προσαρμόσουν στις πραγματικές ανάγκες των ηλικιωμένων.

Δ 1.3.3 Πρότυπα συμμετοχής

1. Ανάπτυξη προϊόντος (τεχνολογική ανάπτυξη όπως η ευφυής τουαλέτα στο ερευνητικό εργαστήριο .
2. Στρατηγικές στην κοινωνική περιοχή (π.χ. υπηρεσίες όπως η συγκατοίκηση ηλικιωμένων σε διαμερίσματα.)
3. Συμβουλευτικά όργανα, αντιπροσωπεύσεις και συνεταιριστικές κοινωνίες για τα άτομα τρίτης ηλικίας
4. Αστική διαχείριση: Ανάπτυξη για πόλεις και νομούς με βάση την ηλικία.
5. Προγραμματισμός μεταφορών

είναι μόνο μερικές προσεγγίσεις για να αυξηθεί το ενδιαφέρον των ηλικιωμένων για εμπλοκή στις κοινωνικές υποθέσεις. Επομένως, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί η εμπειρία και η γνώση καθώς επίσης και ο ελεύθερος χρόνος των ηλικιωμένων.

Δ 1.4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα

Η συμμετοχή είναι σημαντική. Ξέρετε πόσο σημαντικό είναι όταν μετά από μακροχρόνιες συζητήσεις τελικά υπάρχει ομοφωνία; Είναι πολύ προτιμότερο από 'σχεδιασμένες' λύσεις. Ο κάθε συμμετέχοντας φέρει την ευθύνη καθώς γνωρίζει ότι είναι δικό του 'θέμα'.

Δ. 1.5 Σημεία επαφής της συμμετοχής

Η ουσιαστική συζήτηση σχετικά με τις ερωτήσεις:

1. **Ποιος** θα συμμετέχει. Αυτή η ερώτηση είναι για τους πρωταγωνιστές και το ρόλο τους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.
2. **Ποιος** είναι ο σκοπός της κοινής συζήτησης; Αυτή η ερώτηση είναι για τα θέματα και τις καταστάσεις των αποφάσεων
3. **Πώς** ενημερώνουμε, συμμετέχουμε και συνεργαζόμαστε; Αυτή η ερώτηση είναι για τις δομές και τις διαδικασίες
4. **Γιατί** οι δημόσιες αρχές προγραμματισμού προσφέρουν συμμετοχή; Αυτό είναι για (τις μελλοντικές) λειτουργίες συμμετοχής για τον προγραμματισμό και την πολιτική
5. **Γιατί** οι πολίτες συμμετέχουν; Αυτό είναι για τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρα που οδηγούν στη συμμετοχή

ΠΟΙΟΙ: Στη σχετική λογοτεχνία διακρίνονται 4 διαφορετικοί τομείς δράσης, των ομάδων-στόχων και των ρόλων:

Πολίτες Πολιτική συμμετοχή Τοπική δημοκρατία	Ενδιαφερόμενοι άνθρωποι Εμπλεκόμενοι άνθρωποι Συμμετοχή στο προγραμματισμό
Πρωταγωνιστές Συνεταιρισμός Δυναμικότητα Συνεργασία	Πελάτες Τοπικές αρχές Υπηρεσίες Ανάπτυξη προϊόντος Ικανοποίηση πελατών

ΤΙ: Αποθαρρυντικά σχόλια και ο χειρισμός τους

„Αυτό δεν πρόκειται να συζητηθεί... εδώ“

Τα προβλήματα των διευκολυντών δεν είναι πάντα τα προβλήματα του ενδιαφέροντος όσους καλούνται να συμμετέχουν. Εκείνοι έχουν δική τους συγκεκριμένη σειρά προτεραιότητάς των προβλημάτων τους. Αυτό σημαίνει ότι ο καθένας που είναι πρόθυμος να συμμετέχει πρέπει να καθιερώσει μια σχέση μεταξύ του επαγγελματικού προβλήματος και των περιστάσεων ζωής του ενδιαφερόμενου.

„Αυτή δεν είναι δουλειά μας...“

Τα θέματα της καθημερινής ζωής των ατόμων τρίτης ηλικίας μπορούν να είναι αντίθετα προς την άποψη των εμπειρογνομώνων. Εκείνα τα σαφώς καθορισμένα θέματα, πρέπει να διευρυνθούν με θέματα που αφορούν και ενδιαφέρουν όσους εμπλέκονται. Ενδεχομένως, αυτό οδηγεί σε μια νέα αντίληψη προβλήματος...

„Δεν μπορούμε να το αποφασίσουμε αυτό...“

Η πίστη στην σημασία της συμμετοχής μπορεί να ταρακουνηθεί. Για να αποφευχθεί τέτοια απογοήτευση μεταξύ των ενδιαφερόμενων, οι δυνατότητες συμμετοχής τους πρέπει να μεγιστοποιηθούν. Εάν υπάρχουν μακράς διάρκειας περίοδοι απόφασης, θα πρόκειται να επανεξεταστεί, εάν θα μπορούσαν να τεμαχιστούν σε μεμονωμένα, μικρότερα βήματα.

«Δεν ενδιαφέρονται όλοι για συμμετοχή»

Η συμμετοχή είναι σημαντική αν τα θέματα

- αναφέρονται σε προβλήματα καθημερινής ζωής
- συμφωνούν με συγκεκριμένη σειρά ιεράρχησης των προβλημάτων
- υπόσχονται αποτελέσματα,

ΠΩΣ: Βασικά...

- Εκείνοι οι προγραμματισμοί, έννοιες, ιδέες που παρουσιάζονται στη συζήτηση δεν πρέπει να είναι απόλυτες, να δοθεί μόνο ένα πλαίσιο
- Οι παρεκκλίσεις και οι επιλογές πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες
- Πλήρης μεταφορά πληροφοριών (και στις δύο κατευθύνσεις) και κατανοητή προετοιμασία των γεγονότων, απόψεων, απαιτήσεων (επίσης και στις δύο κατευθύνσεις) είναι απολύτως ουσιαστικές (συγκρ. Selle 2002, σελ. 141ff)

ΓΙΑΤΙ η συμμετοχή προσφέρεται;

ΓΙΑΤΙ οι πολίτες συμμετέχουν;

Προσωπικό όφελος (όσο υψηλότερο το υπολογιζόμενο όφελος, τόσο υψηλότερη η συμμετοχή)

Θετική εμπειρία με προηγούμενη συμμετοχή

Δ 1.6 Ποιοτικά κριτήρια της συμμετοχής

‘Συμμετοχή δεν σημαίνει ένα καλύτερο αυτόματο αποτέλεσμα παρά η μη συμμετοχή. Εξαρτάται πάντα από την ποιότητα της συμμετοχής’ (Sontheimer, σε: Walther/Zellmer 1988, S.6).

1. ΤΙ - προηγούμενες απαιτήσεις οργανωτικού πλαισίου
 - Ομάδα συμμετεχόντων, αρχή λήψης αποφάσεων, πόροι, σχέδιο διαδικασίας, επίβλεψη διαδικασίας
2. ΠΩΣ – Ποιοτικά κριτήρια για μια πρόοδο χωρίς απώλεια
 - Προσωπικές αξίες και προσέγγιση, θάρρος να ανοιχτεί η επικοινωνία και η διαφάνεια, θάρρος να αντιμετωπισθεί κατάματα.

Δ 1.7 Αρχές & δραστηριότητες της συμμετοχής:

- Εθελοντισμός
- Εκτίμηση
- Ικανή αρχηγία
- Διαφάνεια & ευθύτητα
- Δυναμικότητα
- Συλλογική συνδυναζόμενη αντικειμενική ρύθμιση
- Συλλογική ευθύνη / σύνδεση
- Ταυτότητα στόχου
- Δημόσιες σχέσεις
- Τεκμηρίωση και ανατροφοδότηση
- Διάλογος και επικοινωνία μεταξύ των γενεών

Δ 2. Εισαγωγή στις ακόλουθες μεθόδους

‘Ο ρόλος του επαγγελματία είναι να διευκολύνει τη δυνατότητα της ομάδας πολιτών να πάρει αποφάσεις για το περιβάλλον μέσω μιας εύκολα κατανοητής διαδικασίας. ... Αυτός ο ρόλος περιλαμβάνει επίσης τη βοήθεια στους ανθρώπων να αναπτύξουν τους πόρους τους με τρόπους που θα ωφεληθούν οι ίδιοι και άλλοι. Η διευκόλυνση είναι ένας τρόπος να φέρει τους ανθρώπους μαζί για να καθορίσουν τι επιθυμούν να κάνουν και για να τους βοηθήσει να βρουν τρόπους να εργαστούν μαζί και να αποφασίσουν πώς θα το κάνουν. Ο διευκολυντής πρέπει να κάνει τον καθένα να αισθανθεί ότι συμμετέχει. Η διευκόλυνση μπορεί επίσης να περιλάβει τη χρήση ποικίλων τεχνικών.’ (Sanoff 2000 σελ.38). Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα διαθέσιμων τεχνικών για τους διευκολυντές, τους αρμόδιους για το σχεδιασμό και τους σχεδιαστές. Μερικές από αυτές τις τεχνικές έχουν γίνει τυποποιημένες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες συμμετοχής. Η πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση, συχνά αποκαλείται ένα εργαστήριο.

Δ 2.1 Εργαστήριο/ομάδα εστίασης (ενότητα 2 παρ. “συνεδριάσεις”)

Περιγραφή:

‘...παρέχει μια βάση για εντατική επαγγελματική εργασία για έναν προγραμματισμό ή να ανάπτυξη στόχου (Bischoff και λοιποί 2005, σελ. 177).

Το εργαστήριο είναι μία άτυπη, αναφερόμενη διαδικασία εκκίνησης, στην οποία οι συμμετέχοντες συζητούν μια ερώτηση- αυτή η μέθοδος είναι κατάλληλη για την εντατική, επαγγελματική επεξεργασία μιας ερώτησης. (δείτε το www.partzipation.at)

Λειτουργία:

Η μέθοδος:

- Προχωρεί βαθμιαία με τη συλλογή των θεμάτων και των ιδεών
- Λαμβάνει τις ιδέες και τα αιτήματα όλων των συμμετεχόντων
- Ενισχύει τις συνδέσεις μεταξύ των θεμάτων και των ιδεών
- Δουλεύει με σαφή συγχρονισμό και επομένως οδηγεί γρήγορα σε ένα αποτέλεσμα

Η εργασία πραγματοποιείται σε 5 βήματα:

1. Πλαίσιο ανίχνευση πλαισίου του θέματος
2. Ιδεοθύελλα ελεύθερη συλλογή ιδεών
3. Ομαδοποίηση ανακάλυψη ή/και παραγωγή νέων συνδέσεων των ιδεών
4. Διευκρινίστε αποφασίζοντας στη συναίνεση, ποια είναι η κεντρική ιδέα μέσα στην ομάδα ιδεών
5. Συμπέρασμα κατάληξη σε ένα συμπέρασμα και την επιβεβαίωση αυτού του συμπεράσματος

Πλαίσιο:

Στόχοι:

- Να δημιουργήσει μια καλή εργασιακή ατμόσφαιρα ως όρο για τη συμμετοχή του καθενός
- Να διευκρινίσει τους κοινούς στόχους που πρέπει να αντιμετωπιστούν
- Να δώσει μια επισκόπηση σειράς μαθημάτων του εργαστηρίου

Βαθμιαία:

- Η κρίσιμη ερώτηση είναι η παραμονή στο δωμάτιο. (Η ερώτηση πρέπει να είναι σαφής και ευανάγνωστη)
- Η διαδικασία και η πορεία του εργαστηρίου παρουσιάζονται από: μεμονωμένη εργασία, ανταλλαγή ιδεών σε μικρές ομάδες και ανάπτυξη ενός κοινού αποτελέσματος
- Παρουσιάζεται και συμφωνείται το χρονικό πλαίσιο μέσα στην ομάδα
- Δίνεται μία σύντομη επίκαιρη εισαγωγή, για να καταστήσει το θέμα σαφές

Ιδεοθύελλα

Στόχοι:

- Να σημειώσει και να συλλέξει πολλές ιδέες και θέματα μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα
- Να συλλέξει ιδέες δια μέσου της συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων
- Οι αυθόρμητα καλύτερες σκέψεις συλλέγονται αρχικά.

Βαθμιαία:

- Οι συμμετέχοντες παίρνουν το χρόνο να σκεφτούν ποιες ιδέες εμφανίζουν το θέμα/την ερώτηση. Ενώ οι ιδέες σημειώνονται, πρέπει να υπάρχει ηρεμία. Οι ιδέες πρέπει να εκφραστούν όσο το δυνατόν ακριβέστερα
- Οι συμμετέχοντες καλούνται να χαρακτηρίσουν τις τρεις ιδέες που είναι οι σημαντικότερες για αυτούς
- Σε μικρές ομάδες, οι συμμετέχοντες ανταλλάσσουν αυτές τις σημαντικότερες ιδέες
- Οι κανόνες για τη βαθμολογία των καρτών πρέπει να καθοριστούν (παρουσιάστε ένα παράδειγμα)
- Κάθε μικρή ομάδα γράφει τις ιδέες πάνω στις κάρτες. Για μια καλύτερη επισκόπηση ένα χρώμα κάρτας πρόκειται να επιλεγεί για κάθε μικρή ομάδα.
- Οι μικρές ομάδες καλούνται να δώσουν τις κάρτες ιδέας τους στο διευκολυντή
- Οι κάρτες συλλέγονται. Κάθε κάρτα διαβάζεται και αναρτάται τυχαία (σε έναν τοίχο/έναν πίνακα).

Με τη συλλογή των καρτών πρέπει να εξεταστούν τα ακόλουθα σημεία:

- ✓ Όλες οι κάρτες πρέπει να είναι ισοδύναμα συζητημένες & αποδεκτές
- ✓ Δεν υπάρχουν λανθασμένες απαντήσεις.
- ✓ Όλη η ασάφεια μέσα στην ομάδα πρόκειται να διευκρινιστεί μέσω περαιτέρω ερευνών
- ✓ Εάν μια κάρτα είναι ασαφής, το πρόσωπο που την έγραψε θα ρωτηθεί για επεξήγηση.
- ✓ Κανένα σχόλιο αξιολόγησης ή βελτίωσης δεν πρόκειται να δοθεί, επειδή αυτό μπορεί να οδηγήσει στην αποχώρηση του συμμετέχοντα
- ✓ Εάν δεν είναι σαφές τι εννοούσε ένας συμμετέχοντας - μην προσπαθήσετε να ερμηνεύσετε - αντ' αυτού προσπαθείστε να ερευνήσετε.

Ομαδοποίηση:

Στόχοι:

- Να εγκαταστήσει τη σύνδεση μεταξύ των ιδεών και των θεμάτων
- Να ανακαλύψει εάν ήδη υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στην ομάδα
- Να επισημάνει σε ποιο τομέα ιδέες/προτάσεις είναι ακόμη απαραίτητες για να απαντήσουν την κεντρική ερώτηση

Βαθμιαία:

- Τα ζευγάρια ή οι ομάδες διαμορφώνονται από τις τυχαία αναρτημένες ιδέες όλων των μικρών ομάδων. Παρόμοιες ιδέες σε σχέση με το περιεχόμενο πρέπει να συγκεντρωθούν.

- Εάν όλες οι ήδη αναρτημένες ιδέες ομαδοποιούνται, ένας δεύτερος κύκλος της συλλογής καρτών αρχίζει. Οι ιδέες που δεν είναι ακόμη στον τοίχο πρέπει να παρουσιαστούν.
- Νέα ζευγάρια και μεγαλύτερες ομάδες διαμορφώνονται.

Διευκρινίστε:

Στόχοι:

- Ένα εντατικό διάλογο στην ομάδα προκειμένου να επέλθει σε συμφωνία
- Για να επεκτείνει την αρχική προοπτική μεμονωμένων συμμετεχόντων
- Για να πάρει σοβαρά την εργασία ως ομάδα σχετικά με ένα θέμα
- Για να επιτρέψει στους συμμετέχοντες να προσδιορίσουν τα αποτελέσματα

Βαθμιαία:

- Όταν όλες οι ιδέες των συμμετεχόντων συλλέγονται, οι ομάδες πρέπει να πάρουν επικεφαλίδες ή τίτλους
- Η ομάδα που έχει τις περισσότερες κοινές ιδέες ξεκινάει. Όλες οι κάρτες διαβάζονται άλλη μια φορά.
- Σε αναζήτηση των τίτλων για τις ομάδες, τα μέλη της ομάδας θα ρωτηθούν για ιδέες, αλλιώς, ο μεσολαβητής θα μπορούσε να κάνει ο ίδιος τις προτάσεις. Επ'αυτού οι ερωτήσεις θα μπορούσαν να είναι:
 - Ποιες τρεις λέξεις θα μπορούσαν να περιγράψουν καλύτερα όλες τις κάρτες αυτών των ομάδων;
 - Ποιος τίτλος θα περιείχε όλες τις ενιαίες πτυχές;
 - Ποια είναι η κοινή κατανόησή μας στο... (ερώτηση πυρήνων);
- Μπορούν να γίνουν προτάσεις για τις διατυπώσεις που αναφέρονται στην ερώτηση εστίασης ή στο τελικό αποτέλεσμα
- Η ομάδα πρέπει να υποστηριχθεί στην οργάνωση προηγούμενων απαντήσεων έτσι ώστε οι προηγούμενες απόψεις να μπορούν να συνδυαστούν μέσα στο θέμα
- Είναι σημαντικό να επιστρέψουμε στην ερώτηση πυρήνων ξανά και ξανά προκειμένου να βεβαιωθούμε ότι το όνομα της ομάδας αναφέρεται σε αυτήν την ερώτηση
- Με αυτό τον τρόπο όλες οι ομάδες ιδεών θα ληφθούν υπόψη.

Συμπέρασμα:

Στόχος

- Για να καθορίσει το κοινό αποτέλεσμα των προηγούμενων συζητήσεων
- Να επιβεβαιώσει τις συνέπειες της προηγούμενης φάσης
- Για να ενεργοποιήσει τον προσδιορισμό με το αποτέλεσμα
- Για να διευκρινίσει πώς η ομάδα εργάστηκε από κοινού
- Για να συζητήσει τα επόμενα βήματα και να κάνει τις ρυθμίσεις

Βαθμιαία:

- Οι συμμετέχοντες καλούνται να απόσχουν από την εργασία για μια στιγμή. Ένα σύντομο παιχνίδι για χαλάρωση (δείτε τη συλλογή των ασκήσεων που χαλαρώνουν) μπορεί να παιχτεί.
- Προκειμένου να επιστρέψει στην προέλευση, η ερώτηση πυρήνων διαβάζεται άλλη μια φορά.

- Κατόπιν η συζήτηση με την ομάδα αρχίζει:
- Αυτές οι ερωτήσεις πρέπει να συζητηθούν:
 - Αντικειμενικό επίπεδο (γεγονότα)
 - Οι τίτλοι των ομάδων διαβάζονται άλλη μια φορά
 - Τι θα μπορούσε να παρατηρηθεί μέσα στη συζήτηση;
 - Αντανακλαστικό επίπεδο (συγκινήσεις)
 - Ποιοι τίτλοι σας προσελκύουν πιά πολύ;
 - Ποιος σας έκανε να αισθανθείτε δυσάρεστα;
 - Ποιο μέρος της συζήτησης σας άρεσε περισσότερο;
 - Τι σας ενοχλούσε μέσα στη συζήτηση;
 - Σε ποιο σημείο της συζήτησης συμμετείχατε πιά ενεργά;
 - Σε ποια σημεία δεν συμμετείχατε στη συζήτηση;
 - Επιτακτικό επίπεδο (σημασία)
 - Είχατε οποιαδήποτε επιτυχία ή κερδίσατε τύχαρε κατανόησης για το θέμα μέσα στη συζήτηση;
 - Τι μάθατε σε αυτό το εργαστήριο;
 - Επίπεδο απόφασης (αποτέλεσμα)
 - Πού βρισκόμαστε τώρα, με αυτό το αποτέλεσμα;
 - Ποια είναι τα επόμενα μέτρα που πρέπει να λάβουμε από κοινού;
 - Ποιος είναι αρμόδιος για αυτό;

Υλικό:

- Ένας ικανοποιητικός αριθμός καρτών του ίδιου χρώματος για όλους τους συμμετέχοντες
- Ένας ικανοποιητικός αριθμός καρτών δύο ή τριών άλλων χρωμάτων
- Χοντρά κραγιόνια
- Τοίχοι, πίνακες (για να βάλετε επάνω τις κάρτες)
- Βελόνες ή κολλητική ταινία

Πλαίσιο:

- Επαρκές δωμάτιο σεμιναρίου
- Πίνακες αρκετά μεγάλοι έτσι ώστε οι διάφοροι σπουδαστές να μπορούν να καθίσουν γύρω τους
- Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας: εργαστήριο με 1 ή 2 εμψυχωτές

Χρόνος:

90 λεπτά

(δείτε Bertelsmann Stiftung 2006, σελ. 48ff.)

Δραστηριότητα 3 – Ας προγραμματίσουμε/κάνουμε ένα εργαστήριο: Η πόλη *Beispielingen* θέτει προτεραιότητα στις πολιτικές γεροντολογίας το θέμα „Η Νεολαία συναντά τους Ηλικιωμένους“. Ο στόχος είναι να διαγανεί σε ποιες περιοχές οι ηλικιωμένοι μπορούν ή θέλουν να αναμιχθούν με τους νέους. Έχουν ήδη τις ιδέες όπως οι γιαγιάδες που διαβάζουν τις ιστορίες στους νέους ή οι παππούδες που πηγαίνουν στην παιδική χαρά με τα παιδιά. Εντούτοις, ενδιαφέρονται περισσότερο για τη χρησιμοποίηση της δυνατότητας των ατόμων τρίτης ηλικίας. Η πόλη έρχεται σε επαφή με σας. Πώς θα προγραμματίσετε (χρησιμοποιώντας τον πίνακα ελέγχου, το φυλλάδιο 3) το πρώτο εργαστήριο;

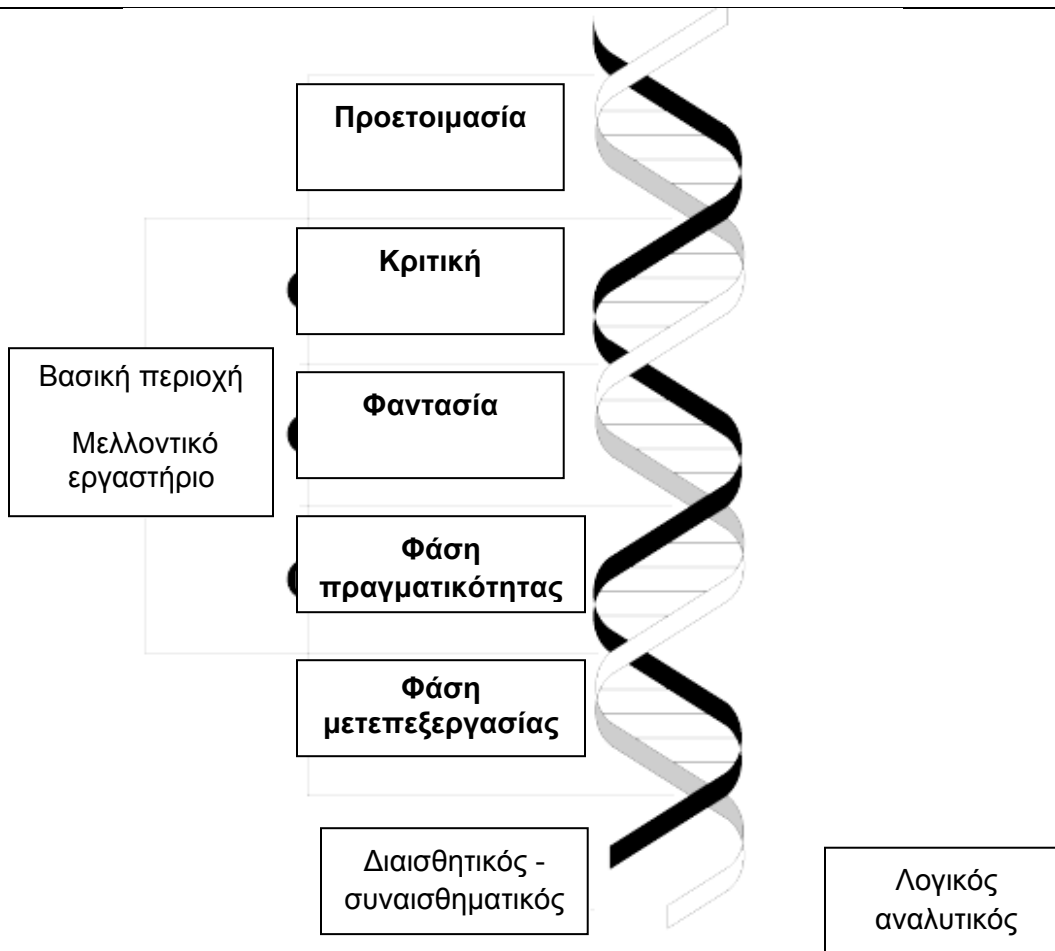
Δ 2.2 Το μελλοντικό εργαστήριο

Περιγραφή

Κατά τη διάρκεια αυτού του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες θα ενθαρρυνθούν να βρουν επινοητικές και ασυνήθιστες λύσεις για τα τρέχοντα ζητήματα. Το σημαντικό είναι ο διαχωρισμός σε τρία διαφορετικά στάδια: κριτική, φαντασία και πραγματικότητα. Αυτά τα τρία στάδια είναι η ουσία της έννοιας και περιβάλλονται από τα στάδια της προετοιμασίας και των αξιολογήσεων (συγκρ. Dauscher 2006, σελ. 122) (. Dauscher 2006, p. 122)

Τα στάδια του μελλοντικού εργαστηρίου

(<http://www.sowi-online.de/methoden/lexikon/zukunftswerkstatt.htm>)

Κατάλληλος:

- Για την ανάπτυξη νέων οραμάτων, π.χ. των μελλοντικών προγραμμάτων, των προτύπων, την ανάπτυξη των σεναρίων κ.λπ.
- Για την εύρεση των νέων, δημιουργικών λύσεων για ένα πρόβλημα που υπάρχει

Τα 5 βήματα:

1. Προετοιμασία

Οργάνωση του υλικού και του δωματίου. Οι συμμετέχοντες αυτοσυστήνονται και εισάγονται στη μέθοδο εργασίας.

2. Κριτική

Ανάλυση της παρούσας κατάστασης και του εντοπισμού του προβλήματος. Σε εκείνο το σημείο η πραγματική εργασία αρχίζει: εντοπισμός της κατάστασης.. Η ομάδα μιλά για όλες τις ανησυχίες της και αποφασίζει μαζί για την σημαντικότερη. Από τη μια τα θέματα συλλέγονται και επιλέγονται και από την άλλη βοηθά να απελευθερώσει οποιοδήποτε είδος θυμού κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης..

Βαθμιαία:

- Με βάση τα συμφέροντα των συμμετεχόντων το πρόβλημα θα αξιολογηθεί, θα παρουσιαστεί ή θα επεκταθεί.
Ερώτηση: Τι δεν συμπαθούμε; Τι επικρίνουμε; Με εκείνες τις ερωτήσεις στο μυαλό οι συμμετέχοντες καλούνται να ξαπλώσουν για να χαλαρώσουν. Στοχαστική μουσική υποστηρίζει τους συμμετέχοντες στο να συνεργαστούν για το θέμα.
- Μετά από περίπου μισή ώρα οι συμμετέχοντες καλούνται να μιλήσουν για τις συνεργασίες τους που θα σημειωθούν πάνω σε μια μεγάλη εφημερίδα τοίχου έτσι ώστε ο καθ' ένας να μπορεί να δει τα αποτελέσματα. Εντούτοις, δεν θα υπάρξει καμία κρίση ή αξιολόγηση.
- Αυτά τα προβλήματα, κριτικές και συγκρούσεις θα είναι τώρα μέρος μιας συζήτησης.
- Μετά από αυτό, οι συμμετέχοντες αποφασίζουν ποια προβλήματα και ποια σημεία της κριτικής είναι ουσιαστικά (μέσω ψηφοφορίας). Το αποτέλεσμα θα συνοψιστεί και έπειτα θα συζητηθεί και θα τεθεί με ακριβείς όρους.
- Στο τέλος αυτού του βήματος τα σημαντικότερα προβλήματα θα γραφτούν κάτω έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επόμενη φάση, της φαντασίας ή φάση ουτοπίας.

Ερώτηση: Ποια σημεία της κριτικής είναι ενδιαφέροντα και ποια θέλουμε να λύσουμε και να ακολουθήσουμε περαιτέρω;

3. Φαντασία και ουτοπιστική φάση

- Οι συμμετέχοντες πρόκειται να αναπτύξουν τις ιδέες και τις πιθανές λύσεις που μπορούν και πρέπει να είναι ουτοπιστικές. Οι ιδέες θα συλλεχθούν.
- Κατά τη διάρκεια του δεύτερου βήματος ο στόχος θα είναι να αναδιατυπωθεί η ερώτηση προβλήματος έτσι ώστε οι απαντήσεις θα είναι θετικές. Προκειμένου να εκπληρωθεί η ουτοπιστική φάση, οι συμμετέχοντες πρέπει να εργαστούν κατά ομάδες για να πετύχουν σε αυτόν τον στόχο.
- Προκειμένου να πετύχει αυτή η φάση, η ατμόσφαιρα πρέπει να επιτρέψει στους συμμετέχοντες να είναι δημιουργικοί και να έχουν διασκέδαση (μουσική, αλλαγή των φώτων, η παρουσίαση των φωτογραφικών διαφανειών ή μιας ταινίας μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη).

- Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης φαντασίας, οι συμμετέχοντες πρέπει να βρουν τις λύσεις στις ερωτήσεις. Μετά από το διαισθητικό-παιχνίδι σαν τεχνική, η λογική-αφηρημένη μέθοδος ακολουθεί. Αυτή η φάση θα μπορούσε να αρχίσει, παραδείγματος χάριν, με μια εμποτισμένη περισυλλογή φαντασίας που ακολουθείται από ιδεοθύελλα. Μια άλλη δυνατότητα θα ήταν να αρχίσει με μια άσκηση απεικόνισης (να ζωγραφίσει τις εικόνες) και έπειτα σε ακριβής δυνατότητες λύσεων.
- Οι ιδέες που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της πρώτης ουτοπιστικής φάσης πρόκειται να συζητηθούν σε ομάδες 3 έως 5 ατόμων. Αυτές οι ομάδες πρέπει να αισθανθούν σαν μια μονάδα και να βρουν λύση στα προβλήματα.
- Τα αποτελέσματα κάθε ομάδας θα συζητηθούν και θα ολοκληρωθούν από ολόκληρη την ομάδα. Ολόκληρη η ομάδα θα κάνει ένα είδος «πακέτου λύσης», το οποίο θα βαθμολογηθεί με βάση τη σημασία και την καινοτομία του.

Ερώτηση: Ποιες από τις ιδέες, τις φαντασίες, και τις έννοιες είναι νέες, προκλητικές και πρωτοποριακές;

4. Φάση πραγματικότητας

Δόμηση των προτάσεων, εξέταση της δυνατότητας πραγματοποίησης, ρυθμίσεις σχετικά με μελλοντικά βήματα

1. Οι ιδέες και οι έννοιες που εξάγονται από την ουτοπιστική φάση ερευνιούνται αυστηρά εάν είναι κατάλληλοι για καθημερινή χρήση

Ερώτηση: Ποιες ιδέες είναι ενδιαφέρουσες και αξίζουν;

2. Τα γεγονότα αναφέρονται και οι λύσεις τους ερευνούνται αυστηρά ανάλογα με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Οι έννοιες λύσης πρέπει να αναλυθούν όσον αφορά τη δυνατότητα και την πιθανότητα πραγματοποίησής τους

Ερώτηση: Πού ήταν ή πού είναι οι συγκρίσιμες λύσεις;

3. Μετά από την παρουσίαση και την ανάλυση όλων των δυνατοτήτων οι συμμετέχοντες κάνουν μια επιλογή των καλών και κακών λύσεων.
4. Το επόμενο βήμα θα ήταν η εκτέλεση και η πραγματοποίηση των επιλεγμένων λύσεων. Μια σαφής εργασία προγραμματισμού αρχίζει. Στις μικρές ομάδες, τα διαφορετικά στάδια της έννοιας λύσης θα αναλυθούν με λεπτομέρεια.
5. Εκείνες οι προγραμματισμένες ιδέες και σχέδια θα παρουσιαστούν και θα ρυθμιστούν και θα συγκεκριμενοποιηθούν. Τα σχέδια και βήματα λειτουργίας που προκύπτουν, θα συζητηθούν στην ολομέλεια. Το αποτέλεσμα αυτής της φάσης είναι ένα από κοινού σχεδιασμένο πλάνο.

Ερώτηση: Ποιες απαιτήσεις είναι απαραίτητες για να πραγματοποιηθεί μια επιτυχής ιδέα, από πού πρέπει να αρχίσουμε;

6. Ο καθένας θα περιγράψει τι θα έκανε μετά για να πραγματοποιήσει την από κοινού διαμορφωμένη λύση προβλήματος..

Ερώτηση: Εμείς τι περίπου θα κάνουμε; Πώς θα επιθυμούσαμε να αρχίσουμε; Ποιος μπορεί να είναι βοηθητικός; Πού θα πραγματοποιηθεί το πρόγραμμα; Πότε θα έπρεπε να αρχίσουμε;

Φάση Μετεπεξεργασίας

Ανταλλαγή διευθύνσεων, ετοιμασία πρωτοκόλλου για τους συμμετέχοντες και την προαιρετική διανομή των αποτελεσμάτων εργασίας
(<http://www.sowi-online.de/methoden/lexikon/zukunftswerkstatt.htm>)

Υλικό:

- Ικανοποιητικός αριθμός καρτών σε διαφορετικά χρώματα
- Μεγάλο μολύβι
- Τοίχοι, πίνακες (για να κολλήσουν τις κάρτες επάνω)
- Αυτοκόλλητη ταινία ή καρφίτσες

Ρύθμιση:

- Επαρκές δωμάτιο σεμιναρίου
- Ρύθμιση των γραφείων έτσι ώστε διάφοροι άνθρωποι μπορούν να καθίσουν σε ένα γραφείο (ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας)
- Ίσως να χρειαστείτε ένα μικρό δωμάτιο αν θέλετε να εργαστείτε με μικρή ομάδα.
- Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας μπορεί να χρειαστείτε έναν ή δύο διευκολυντές.

Χρονική διάρκεια:

- Μισή ημέρα, ολόκληρη μέρα ή ακόμα και περισσότερες από μια ημέρα

Δραστηριότητα 4 – Ας προγραμματίσουμε/κάνουμε ένα μελλοντικό εργαστήριο: Το κέντρο εκπαίδευσης ενηλίκων στο Stubenberg θέλει να βελτιώσει τις ευκαιρίες μάθησης για τα άτομα τρίτης ηλικίας. Καλείστε να συλλέξετε πληροφορίες για τις τρέχουσες ανάγκες και τι θέλει και χρειάζεται η ομάδα-στόχος. Έτσι μπορείτε να βελτιώσετε την κατάσταση

- Επεξεργαστείτε το μελλοντικό εργαστήριο
- Πάρτε σημειώσεις για τα συμπεράσματά σας στο φυλλάδιο 5

D 2.3 Ανοιχτός χώρος

Περιγραφή:

Ο ανοιχτός χώρος είναι μια μεγάλη ανοικτή ομάδα όπου οι συμμετέχοντες επιλέγουν ένα θέμα. Οι στόχοι, τα περιεχόμενα και οι διαδικασίες πρόκειται να επιλεγούν αυθόρμητα από μόνα τους. Αυτή η μέθοδος δημιουργήθηκε από τον Harrison Owen, ένα σύμβουλο οργάνωσης, στα μέσα της δεκαετίας του '80. Με τη βοήθεια ερευνών έμαθε ότι ιδιαίτερα οι άτυπες επαφές και οι συνομιλίες (διαλείμματα) οδηγούν σε αποδοτικότερα αποτελέσματα. Με αυτό το τρόπο οι νέες ιδέες αναπτύσσονται. Κανένας συμμετέχοντας δεν αναγκάζεται να ακούσει οτιδήποτε που δεν τον ενδιαφέρει, καθώς αυτό είναι συχνά η περίπτωση στις συμβατικές παρουσιάσεις

Βασικές σκέψεις για τον Ανοιχτό χώρο:

- Οποιοσδήποτε έρχεται είναι το σωστό πρόσωπο
- Οτιδήποτε συμβεί είναι το μόνο πράγμα που μπορεί να συμβεί
- Όποτε αρχίζει, είναι η σωστή στιγμή

- Τελειώσαμε πάει να πει τελειώσαμε

Κατάλληλος για:

- Να προσδιορίσει τομείς της κοινωνίας και διαφορές σε ζητήματα.
- Να γίνει ομαδική εργασία για να αναλύσει τα ζητήματα με περισσότερες λεπτομέρειες
- Να προσδιορίσει ποια μέτρα πρόκειται να ληφθούν από διαφορετικά πρόσωπα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα

Η εργασία γίνεται σε διάφορα βήματα:

Μετά από την υποδοχή, η μέθοδος και το καθοδηγούμενο θέμα θα εισαχθούν. Στην αρχή κάθε συμμετέχοντα καλείται να παρουσιάσει τα κατώτερα θέματα και στόχους σε 'τοίχο πληροφοριών' (με το όνομα, το δωμάτιο, το χρόνο). Εκείνα είναι τα αρχικά σημεία για τα εργαστήρια. Με τη βοήθεια του μεσολαβητή μια πρώτη ημερήσια διάταξη παράγεται.

Με τα θέματα αναρτημένα στον τοίχο πληροφοριών ανοίγει μια δραστηριότητα έρευνας.. Οι συμμετέχοντες υπογράφουν για τα εργαστήρια που τους ενδιαφέρουν.

Εργαστήρια:

Τώρα η φάση παράλληλων εργαστηρίων αρχίζει. Από τώρα και στο εξής, τουλάχιστον 3 έως 4 ομάδες εργαστηρίων πραγματοποιούνται κάθε ημέρα. Γενικά τα εργαστήρια διαρκούν για περίπου 60 έως 120 λεπτά. Θα υπάρξουν ενδιάμεσα διαλείμματα - (μεσημεριανό γεύμα, διαλείμματα, και χρόνος για χαλάρωση). Η οργάνωση για κάθε εργαστήριο βρίσκεται στην ευθύνη κάθε ομάδας, όπου σημαίνει ότι η κάθε ομάδα συγκρατεί και οργανώνει ανεξάρτητα. Μετά από τη συζήτηση των αποτελεσμάτων της κάθε ομαδικής δουλειάς (μέσω των παρουσιάσεων και των πρωτόκολλων), **κύρια θέματα, στόχοι και μέτρα** θα διαμορφωθούν. Μετά από 4 έως 6 εβδομάδες μια άλλη συνεδρίαση της ομάδας είναι ενδεδειγμένη.

Αρχές:

- Ο κάθε συμμετέχοντας μπορεί να αλλάξει την ομάδα εργασίας του/της οποιαδήποτε στιγμή, ακολουθώντας την 'αρχή των δύο ποδιών'. Ο συμμετέχοντας μπορεί να αποφασίσει χωριστά που θέλει να μελετήσει ή πού θα σπείρει τους σπόρους της εμπειρίας του/της.

2 συμπεριφοριστικά σχέδια είναι πιθανά

- **'μέλισσες'**: οι συμμετέχοντες μπορούν να αλλάξουν ομάδες, να εμβαθύνουν και να επαναλάβουν την πτήση και επομένως να εμπλουτίσουν άλλες ομάδες και να ανταλλάξουν πληροφορίες
- **'πεταλούδες'**: οι συμμετέχοντες αποφασίζουν τον τρόπο εισδοχής τους στα διάφορα θέματα, αλλά δεν εμβαθύνουν σε οποιαδήποτε από αυτά

- Σε κάθε ομάδα εργασίας τα αποτελέσματα πρέπει να τεκμηριωθούν
- Η διάρκεια μιας μονάδας εργασίας είναι 90 λεπτά το πολύ

(συγκρ. Bischoff και λοιποί 2005, σελ. 177ff)

Υλικό:

Εκτενές υλικό εμπύχωσης

- Πίνακες / Πινακίδες ανακοινώσεων
- Προαιρετικά, λειτουργικοί σταθμοί Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και εκτυπωτές

Ρύθμιση:

- Ικανοποιητικός ευρύχωρος χώρος σεμιναρίου
- Πολλαπλάσιες εναλλακτικές στεγάσεις
- Προαιρετικά, καφετέρια
- Ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας 1 ως 2 άτομα

Χρονική διάρκεια:

- Αποκλειστικά αντίστοιχα μέχρι 3 ημέρες

Δραστηριότητα 4 – Ας προγραμματίσουμε/κάνουμε ένα φόρουμ ανοιχτού χώρου:
Χρησιμοποιώντας τη σύνδεση www.openspace-online.com θα αρχίσουμε μια ανοικτού-χώρου διάσκεψη για το περιεχόμενο κατάρτισης στις ενότητες κατάρτισης SAGE-δεδομένου ότι είναι μέχρι τώρα «Γεροντολογία», «Επικοινωνία/εμπύχωση» και «Μέθοδοι Συμμετοχής». Ρίξτε μια ματιά στο φυλλάδιο 6.

Ε. Πίνακας 'Μέθοδοι Συμμετοχής'

Αριθμός	Δραστηριότητα/σύνοδος	Στόχος μάθησης	Φύλλο εργασίας
A	Εισαγωγή	Συνειδητοποίηση για το θέμα Πρόκληση του ενδιαφέροντος	
B	Στόχοι της ενότητας	Αξιολόγηση/Συμφωνία για την μάθηση των στόχων	
Γ	Ειδικότητες	Συνειδητοποίηση για τις ικανότητες που εξετάζονται σε αυτήν την ενότητα	
Δ	Μέθοδοι συμμετοχής	Παρέχετε τη βασική γνώση για τη συμμετοχή και τις μεθόδους συμμετοχής εστιαζόμενοι στη συμμετοχή των ατόμων τρίτης ηλικίας	
Δ1.1	Τι είναι συμμετοχή;		
Δ1.2	Στάδια της συμμετοχής	Εξετάζοντας μια κατάσταση σε μια διαδικασία συμμετοχής	Δραστηριότητα 1: "Μια ημέρα με έναν εκπρόσωπο ατόμων τρίτης ηλικίας..." Φυλλάδιο 1
Δ1.3	Συμμετοχή ατόμων τρίτης ηλικίας		
Δ1.3.1	Σκοποί συμμετοχής	Εξετάζοντας τα οράματα για το μέλλον	Δραστηριότητα 2: "Lendplatz 2021", Φυλλάδιο 2
Δ1.3.2	Στόχοι της συμμετοχής των ατόμων τρίτης ηλικίας		
Δ.1.3.3	Μοντέλα Συμμετοχής		
Δ1.4.	Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα Συμμετοχής		
Δ1.5	Σημεία επαφής της συμμετοχής		
Δ1.6	Ποιοτικά κριτήρια της συμμετοχής		
Δ1.7	Αρχές και δραστηριότητες της συμμετοχής		
Δ2.	Μέθοδοι συμμετοχής εισαγωγής		

Δ2.1	Εργαστήριο/ομάδα εστίασης	Προετοιμασία και διεύθυνση του εργαστηρίου	Δραστηριότητα 3: “Η νεολαία συναντά τους ηλικιωμένους” Φυλλάδιο 3 & 4
Δ2.2	Μελλοντικό εργαστήριο	Διεύθυνση και περαιτέρω μελέτη ενός μελλοντικού εργαστηρίου	Δραστηριότητα 4: “Τα άτομα τρίτης ηλικίας συμμετέχουν...” Φυλλάδιο 5
Δ2.3	Ανοιχτός χώρος	Γνωριμία μεταξύ τους μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης Γνωριμία με ένα ένα ανοικτού - χώρου φόρουμ	Δραστηριότητα 5: “Ανοιχτός χώρος” Φυλλάδιο 6

Z. Δραστηριότητες

Z1. Δραστηριότητες για την κατάρτιση μεθόδων συμμετοχής

Δραστηριότητα 1 “μια ημέρα ενός εκπροσώπου ατόμων τρίτης ηλικίας... “

Στόχος	Εξέταση μιας κατάστασης σε μια διαδικασία συμμετοχής
Μέθοδος	Εργασία ανά τα ζευγάρια και από μόνοι σας (ανάγνωση και συζήτηση)
Υλικό/προετοιμασία	Φυλλάδιο 1, μολύβια
Χρόνος	20 λεπτά
Περιγραφή	Ο κάθε συμμετέχοντας παίρνει μια μελέτη περίπτωσης και την σκέφτεται χωριστά. Μετά από λίγο καλούνται να εργαστούν ανά ζευγάρια και να συζητήσουν τις ερωτήσεις στο φυλλάδιο.
Αξιολόγηση	Τα αποτελέσματα του κάθε ζευγαριού έπειτα θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν ανάμεσα σε ολόκληρη την ομάδα.

Δραστηριότητα 2 “Lendplatz 2021...“

Στόχος	Εξέταση των οραμάτων για το μέλλον
Μέθοδος	Εργασιακή ομάδα, χάρτης μυαλού
Υλικό/Προετοιμασία	Πινακίδες ανακοινώσεων, φυλλάδιο, μολύβια
Χρόνος	1 ώρα
Περιγραφή	Ολόκληρη η ομάδα, ανάλογα με το μέγεθος της, θα διαιρεθεί σε 1 ή 2 ομάδες. Έπειτα, κάθε ομάδα θα εργαστεί στην μελέτη περίπτωσης και θα συλλέξει τις ιδέες της χρησιμοποιώντας έναν χάρτη μυαλού.
Αξιολόγηση	Τα συμπεράσματα θα παρουσιαστούν και θα συζητηθούν.

Δραστηριότητα 3: Εργαστήριο “Η Νεολαία συναντά τους ηλικιωμένους“

Στόχος	Προετοιμασία και διεύθυνση του εργαστηρίου
Μέθοδος	Εργάζεστε χωριστά, εργαστήριο
Υλικό/Προετοιμασία	Φυλλάδιο 1, μολύβια,
Χρόνος	2 ώρες
Περιγραφή	Οι συμμετέχοντες παίρνουν μια μελέτη περίπτωσης. 1ο βήμα: να εργαστεί χωριστά στην μελέτη περίπτωσης 2ο βήμα: εργασία για ένα κατάλογο ελέγχου για να προετοιμάσει ένα εργαστήριο

	<p>3ο βήμα: Να διευθύνει ένα εργαστήριο Να διαιρέσει ολόκληρη την ομάδα σε τρεις μικρότερες ομάδες: 1η ομάδα: οικοδεσπότες του εργαστηρίου 2η ομάδα: συμμετέχοντες του εργαστηρίου 3η ομάδα: παρατηρητές του εργαστηρίου</p> <p>Οι παρατηρητές πρέπει να πάρουν σημειώσεις λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τι δούλεψε καλά; ▪ Τι θα μπορούσε να έχει γίνει καλύτερα; ▪ Αυτό που σας εξέπληξε;
Αξιολόγηση	<p>Μετά από τη διεύθυνση του εργαστηρίου οι παρατηρητές παρουσιάζουν τις εντυπώσεις τους. Αυτή η δραστηριότητα θα ολοκληρωθεί από μια συζήτηση ολόκληρης της ομάδας.</p>

Δραστηριότητα 4: Το μελλοντικό εργαστήριο “Άτομα τρίτης ηλικίας συμμετέχουν - ευκαιρίες μάθησης για τα άτομα τρίτης ηλικίας”

Στόχος	Διεύθυνση και περαιτέρω μελέτη ενός μελλοντικού εργαστηρίου
Μέθοδος	Εργαστήρι χωριστά, μελλοντικό εργαστήριο
Υλικό/Προετοιμασία	Φυλλάδιο 1, μολύβια, προετοιμασία για τον οικοδεσπότη
Χρόνος	2 ώρες
Περιγραφή	<p>Διάρθρωση της ομάδας σε 3 μικρότερες ομάδες: 1η ομάδα: οικοδεσπότες του εργαστηρίου 2η ομάδα: συμμετέχοντες του εργαστηρίου 3η ομάδα: παρατηρητές του εργαστηρίου</p> <p>1ο βήμα: Οι συμμετέχοντες εργάζονται στην μελέτη περίπτωσης και προετοιμάζουν ένα μελλοντικό εργαστήριο 2ο βήμα: Διευθύνοντας το μελλοντικό εργαστήριο 3ο βήμα: Οι συμμετέχοντες παίρνουν σημειώσεις για τις μελλοντικές εκδηλώσεις εργαστηρίων. Οι παρατηρητές πρέπει να πάρουν σημειώσεις λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες ερωτήσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τι δούλεψε καλά; ▪ Τι θα μπορούσε να έχει γίνει καλύτερα;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αυτό που σας εξέπληξε;
Αξιολόγηση	Στο τέλος του του εργαστηρίου οι παρατηρητές παρουσιάζουν τις εντυπώσεις τους. Αυτή η δραστηριότητα θα ολοκληρωθεί από μια συζήτηση ολόκληρης της ομάδας.

Δραστηριότητα 5 “ανοιχτός χώρος - on-line “

Στόχος	Συνεδρίαση μεταξύ τους με συμβολή των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της γνωριμίας ενός ανοικτού-χώρου φόρουμ
Μέθοδος	μάθηση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
Υλικό/Προετοιμασία	υπολογιστές, Διαδίκτυο
Χρόνος	2 ώρες
Περιγραφή	Όλοι οι συμμετέχοντες και οι εκπαιδευτές της κατάρτισης SAGE συναντούν ο ένας τον άλλον για μια προγραμματισμένη συνεδρίαση και εργάζονται για το περιεχόμενο της μονάδας κατάρτισης SAGE χρησιμοποιώντας την μέθοδο ενός ανοικτού-χώρου.
Αξιολόγηση	Στην επόμενη φάση συμμετοχήςθα συζητηθούν οι εμπειρίες και οι εντυπώσεις με τη απευθείας σύνδεση-ανοικτού-χώρου μέθοδο.

H. Περαιτέρω αναφορές

Sanoff, H. (2000): *Community Participation Methods in Design and Planning*. New York.

Bertelsmann Stiftung (Hrsg.) (2006): *ToP – Fit für Beteiligung. Ein Moderationsbuch für Jugendliche*. Gütersloh.

Selle, K. (2000): *Was? Wer? Wie? Warum? – Voraussetzungen und Möglichkeiten einer nachhaltigen Kommunikation*. Dortmund.

Alisch, M. (2001): *Stadtteilmanagement. Voraussetzungen und Chancen für die soziale Stadt*. Hemsbach.

Dienel, P.C. (1994): *Die Planungszelle*. Lengerich.

Dauscher, U. (2006): *Moderationsmethoden und Zukunftswerkstatt*. Augsburg.

Bischoff, A./Selle,K./Sinning, H. (2005): *Informieren Beteiligen Kooperieren*. Dortmund.

Seifert, J.W. (2006): *Moderation und Kommunikation*. Offenbach.

Fänderl, W. (2006): *Beteiligung übers Reden hinaus*. Gütersloh.

Schrefel, C. (Hrsg.) (2003): *Partizipation*. Wien.

DEUTSCHES Kinderhilfswerk e.V. (DKHW)(2001): *Fitmachen fürs Mitmachen!* Leipzig.

Fischer, C. / Schophaus, M. / Trenek, M. / Wallentin, A.(2003): *Die Kunst, sich nicht über den Runden Tisch ziehen zu lassen*. Bonn.

Grymer, H./Köster, D./Krauss, M./Ranga, M./Zimmermann, J. (2005): *Altengerechte Stadt – Das Handbuch. Partizipation älterer Menschen als Chance für die Städte*. Wuppertal.

<http://www.facilitation.com/>

Basic information about facilitation and training

<http://portals.wi.wur.nl/ppme/?Home>

detailed description of participation tools and methods

<http://www.participationworks.org.uk/>

Participation Works is a collaboration of agencies committed to children and young people's participation. In this about participation area of the website you will find 'rooms' of thematic content. Each room brings together the very best of resources on key youth participation themes, links to relevant organisations and an archive of relevant news, events and comment.

<http://www.partizipation.at/>

Basic information about participation and development

<http://www.sowi-online.de/methoden/lexikon/zukunftswerkstatt.htm>

Detailed description of the method “future workshop”

<http://www.beteiligung.st/>

Specialist department for the participation of children, youth and citizens

<http://www.gesellschaftspolitik.at/forum/>

Forum political education, main focus: participation

http://www.jugendinfo.at/cms/front_content.php?idcat=197

Working group participation: further development of participation in Austria

<http://www.openspace-online.com/>

System helps to organize OpenSpace-Online® meetings for small and large groups. The virtual-led procedure of this "**Do-it-Yourself**" **real-time meeting method** makes it possible for participants to work together WITHOUT "human" online moderators.

G1 Resources “Participation methods” can be found on the SAGE website training section! www.sage-eu.com

Module 4

Διεύθυνση Προγράμματος

Συγγραφείς: Kinga Mikle Melinda, Christina Kunter

Module 4: Διεύθυνση προγράμματος

A. Εισαγωγή

«Γιατί θα πρέπει να γνωρίζω για την διεύθυνση προγράμματος, αυτό αφορά μεγάλες εταιρίες», ίσως να έρθει στη σκέψη σου όταν πληροφορήθηκες ότι στο πρόγραμμα SAGE υπάρχει module για το θέμα αυτό.

Ο όρος διεύθυνση προγράμματος πιθανόν να σου δημιουργεί την εντύπωση ότι θα ασχολείται με αχρείαστη διοικητική εργασία με έγγραφα γεμάτα διαγράμματα και πίνακες. Σε αυτό το module θα παρουσιάσουμε και θα πείσουμε, ότι διεύθυνση προγράμματος είναι μια χρήσιμη δεξιότητα, για πολλές δραστηριότητες. Ύστερα από μια σύντομη εισαγωγή για τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων, θα προσπαθήσουμε να σχεδιάσουμε διάφορα προγράμματα με πρακτικά παραδείγματα.

B. Τι είναι ένα πρόγραμμα / Τι μπορεί να θεωρηθεί πρόγραμμα;

Τα προγράμματα είναι δραστηριότητες με τα πιο κάτω ειδικά χαρακτηριστικά.

- ✓ Έχουν ένα καθορισμένο σκοπό: Έχουν καθαρά διατυπωμένους στόχους και στοχεύουν σε ορισμένα αποτελέσματα. Η λύση ενός προβλήματος που δημιουργείται λόγω κάποιων αναγκών.
- ✓ Τα προγράμματα είναι ρεαλιστικ. Οι στόχοι πρέπει να είναι ρεαλιστικοί π.χ. να υπάρχουν οι προϋποθέσεις υλοποίησης.
- ✓ Λειτουργούν προσωρινά και κατά διαστήματα. Έχουν αρχή και τέλος
- ✓ Είναι πολύπλοκα: χρειάζονται δεξιότητες προγραμμάτων, σχεδιασμού, υλοποίησης.
- ✓ Εμπεριέχουν τον κίνδυνο: Κάθε πρόγραμμα είναι διαφορετικό και δεν ακολουθεί τον ίδιο τύπο. Υπάρχει αβεβαιότητα.
- ✓ Είναι μοναδικά: κάθε πρόγραμμα ξεκινά με νέες ιδέες. Ο σκοπός είναι να λύσει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα. Είναι πρωτοποριακά.

- ✓ Η επιτυχία / αποτυχία του προγράμματος μπορεί να αξιολογηθεί. Μετρήσιμα κριτήρια για αξιολόγηση καθορίζονται κατά το σχεδιασμό του προγράμματος.
- ✓ Ακολουθούν διάφορες φάσεις

Δραστηριότητα 1

Είναι τα πιο κάτω προγράμματα;

Με βάση τα πιο πάνω χαρακτηριστικά των προγραμμάτων, αποφάσισε αν τα πιο κάτω μπορούν να ονομαστούν προγράμματα.

Οργάνωση ενός πάρτι γενεθλίων, επανεγκατάσταση, οργάνωση ετήσιας συνάντησης.

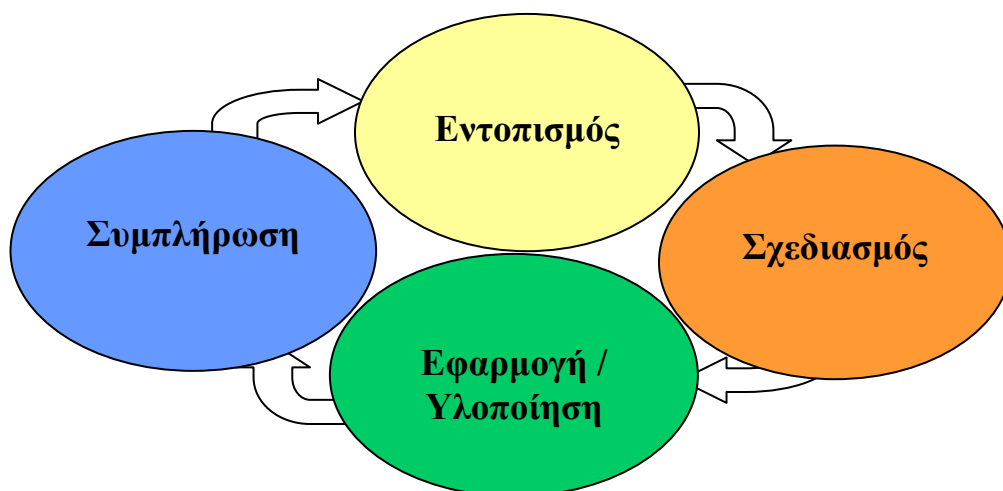
Ποια κριτήρια λειτουργούν υπέρ και ποια εναντίον για να θεωρηθούν προγράμματα;

Σκέψου ένα παράδειγμα προγράμματος και ανέπτυξε στους φίλους σου γιατί είναι πρόγραμμα;

Γ. Ποιες φάσεις ακολουθεί ένα πρόγραμμα

Η πρόοδος ενός προγράμματος ακολουθεί πολλαπλές φάσεις. Για να παρουσιαστούν αυτές οι πρόοδοι, χρησιμοποιούνται διάφορα μοντέλα.

Μοντέλα όπως το πιο κάτω είναι πολύ δημοφιλές

A. 1. Φάση ανταγωνισμού

Στην πρώτη φάση επιλέγεται το πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί και ο πρώτος σχεδιασμός και προετοιμασία αρχίζουν: Ανάλυση των αρχικών θέσεων και οι απαιτήσεις, οι στόχοι, οι μέθοδοι και οι δραστηριότητες όπως επίσης και οι αναγκαίες πηγές και μέσα. Σε αυτό το στάδιο πολλά βήματα λαμβάνονται απαραίτητα για την οργάνωση του προγράμματος.

B. 2. Φάση σχεδιασμού

Σε αυτή τη φάση το ακριβές πρόγραμμα θα σχεδιαστεί. Ένας καλός σχεδιασμός εγγυάται επιτυχία. Το πρόγραμμα θα διαιρεθεί σε φάσεις και τομείς εργασίας που ανατίθενται στους συνεργάτες. Ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα είναι επίσης απαραίτητο. Στο τέλος της φάσης αυτής θα πρέπει να ετοιμαστεί το πρόγραμμα.

3. Φάση εφαρμογής / υλοποίηση

Σε αυτή την φάση το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί. Κατά την διάρκεια της υλοποίησης, οι υπόλοιπες δραστηριότητες θα εκτελεστούν.

Πληροφόρηση και Επικοινωνία

Ο διευθυντής του προγράμματος είναι υπεύθυνος να βρίσκεται σε επαφή με όσους εμπλέκονται στο πρόγραμμα. Ανταλλαγή πληροφοριών γίνεται με κανονικές συναντήσεις των εταίρων ή με γραπτές εκθέσεις. Πρέπει να διασφαλιστεί επίσης διασπορά των αποτελεσμάτων και προβολή του.

Έλεγχος

Ο έλεγχος του προγράμματος αποτελεί επίσης ευθύνη του διευθυντή – συντονιστή του προγράμματος. Πιθανές καθυστερήσεις, σημεία οπισθοδρόμησης πρέπει να εντοπίζονται και να διορθώνονται.

Έγγραφα

Το πρόγραμμα θα πρέπει να υποστηρίζεται με όλα τα απαραίτητα έγγραφα σε ηλεκτρονική μορφή, όπως επίσης και σε μορφή ταχυδρομικών επιστολών.

Τα βασικά έγγραφα ενός προγράμματος είναι:

- Έγγραφα σχεδιασμού (κόστος εργασίας και ώρες εργασίας)

- Συμφωνητικό έγγραφο μεταξύ του συντονιστή και του εταίρου
- Πρακτικά συνεδριάσεων
- παρουσιάζει εκθέσεις προόδου
- Ανακοινώσεις στον τύπο, διαφημίσεις κ.λ.π.

Πρακτικά αποτελεσμάτων

Μια συμπληρωμένη σειρά του προγράμματος, οι υπευθυνότητες και κ.λ.π. δεν συμβάλλουν μόνο ώστε να αποφευχθούν αμφιβολίες που πιθανόν να οδηγήσουν σε συγκρούσεις αλλά βοηθούν επίσης στην μεταφορά γνώσεων. Οποιοσδήποτε μετατροπές, προσαρμογές θα είναι πιο εύκολες. Επίσης βοηθά σε μελλοντικά προγράμματα και υλοποίηση παρομοίων προγραμμάτων.

4. Φάση Συμπλήρωσης

Στη φάση αυτή οι ακόλουθες δραστηριότητες αναλαμβάνονται

Αξιολόγηση και επαντροφοδότηση

Τα αποτελέσματα θα πρέπει να είναι μετρήσιμα και θα πρέπει να απαντιούνται οι πιο κάτω ερωτήσεις:

- ✓ Έχουν επιτευχθεί οι στόχοι σε σχέση με το περιεχόμενο;
- ✓ είναι οι έτεροι και τα άτομα στόχος του προγράμματος ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα;

Στο τέλος θα πρέπει να απαντηθούν οι πιο κάτω ερωτήσεις:

- ο Τι ήταν καλό και τι κακό στο πρόγραμμα
- ο Ποια λάθη έγιναν; Μπορούσαν να αποφευχθούν;
- ο Τι πρέπει να γίνει διαφορετικά την επόμενη φορά;

Τελική έκθεση

Στο τέλος του προγράμματος, θα πρέπει να υποβληθεί έκθεση στην βάση των εγγραφών και των αποτελεσμάτων της τελικής συνάντησης των εταίρων.

Πιθανό περιεχόμενο της έκθεσης:

- Περιγραφή προγράμματος / έναρξη, αποτελέσματα της ανάλυσης αναγκών, στόχοι, προϋπολογισμός, περιεχόμενο.
- Σχεδιασμός προγράμματος σε λεπτομέρεια, προγραμματισμός προϋπολογισμού, χρονοδιαγράμματα
- Υλοποίηση προγράμματος (αλλαγές, μέτρα, έλεγχοι, προβλήματα, εμπειρίες)

- Αποτελέσματα
- Εισηγήσεις για περαιτέρω επεξεργασία
- Ενθάρρυνση για μελλοντικά προγράμματα

Η τελική έκθεση πρέπει να αξιοποιηθεί από άτομα και οργανισμούς που ενδιαφέρονται για το θέμα.

Λήξη του προγράμματος

Η επίσημη λήξη του προγράμματος γίνεται με την απαλλαγή των εταίρων από το πρόγραμμα με την υπογραφή της τελικής έκθεσης.

Προγραμματισμός του προγράμματος: βήμα, βήμα

Σε αυτό το τμήμα θα ασχοληθούμε με τις διάφορες φάσεις του προγράμματος και ανάλογες δραστηριότητες, τα χρήσιμα εργαλεία προγραμματισμού, τα σημαντικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Παράδειγμα: TAXI για ηλικιωμένους / οι ηλικιωμένοι του Grobdorf

Συχνά ακούμε ότι υπάρχουν δυσκολίες και προβλήματα στην κοινότητα του Grobdorf για μετάβαση στα καταστήματα με το αυτοκίνητο τους, για αυτό γίνεται εισήγηση στο συμβούλιο για εισαγωγή του TAXI για τους ηλικιωμένους. Θα γίνεται μερική χρηματοδότηση και η μεταφορά θα γίνεται με ειδική τιμή. Στο συμβούλιο τα μέλη έχουν αμφιβολίες για την ανάγκη αυτού του μέτρου. Σου ανατέθηκε να μαζέψεις στοιχεία και να ετοιμάσεις ένα πιλοτικό πρόγραμμα ενός έτους και να παρουσιάσεις στο συμβούλιο.

Τι είναι μια εισήγηση / σχέδιο προγράμματος

Στη φάση αυτή ένα πιθανό πρόγραμμα περιγράφεται με λεπτομέρεια και αποτελεί μια βάση για απόφαση από τα υπεύθυνα όργανα του οργανισμού. Συνήθως ο οργανισμός προτού αναλάβει να μελετήσει ένα πρόγραμμα απαιτεί αυτό να υποβληθεί με τυπικά κριτήρια και πρότυπα.

Περιγραφή της αρχικής θέσης

Πριν την έναρξη του σχεδιασμού του προγράμματος θα πρέπει να μας απασχολήσει η κατάσταση που επικρατεί και που θέλουμε να εξερευνήσουμε ή να μελετήσουμε με το

πρόγραμμα που σχεδιάζουμε . Οι προσωπικές μας παραστάσεις για την κατάσταση που επικρατεί πολλές φορές είναι διαφορετικές από την πραγματικότητα. Μια έρευνα είναι απαραίτητη για να δώσει αντικειμενικά στοιχεία, θα εντοπισθούν οι ανάγκες και μετά ακολουθεί ένας προγραμματισμός

Δραστηριότητα 2

Έρευνα για την ανάγκη του TAXI ηλικιωμένου

Το πρόγραμμα θα στηριχθεί στα αποτελέσματα της έρευνας για αυτό θα πρέπει η έρευνα να οργανωθεί προσεκτικά. Οι πιο κάτω ερωτήσεις και κριτήρια θα πρέπει να εξεταστούν και απαντηθούν

- Ποιες πιθανότητες για έρευνα αναγκών υπάρχουν
- Ποιες είναι οι καλύτερες μέθοδοι για να ακολουθηθούν
- Πόσος είναι το μέγεθος του κόστους
- Ποιες ερωτήσεις θα απαντηθούν;
- Πως θα ερμηνευθούν τα αποτελέσματα;

Πρόχειρος σχεδιασμός του προγράμματος

Οι πιο κάτω ερωτήσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για να σε βοηθήσουν να συγκεκριμενοποιήσουν τις ιδέες του προγράμματος και να αναπτυχθεί ο σχεδιασμός του προγράμματος.

Θέμα	Ερωτήσεις
Καθορισμός του στόχου, το πλαίσιο και της ομάδας στόχου	- Σε ποιο πλαίσιο το πρόγραμμα θα αναπτυχθεί - Ποιες συνέπειες αναμένονται - Γιατί πρέπει να διεξαχθεί - Ποια αποτελέσματα αναμένονται - Ποιοι θα ωφεληθούν από το πρόγραμμα;
Περιεχόμενο προγράμματος	- Ποια είναι τα θέματα και το περιεχόμενο του προγράμματος; - Ποιες προσεγγίσεις και μέθοδοι θα επιλεγούν; - Ποιες δραστηριότητες θα αναληφθούν; - Ποιο γενικό πλαίσιο απαιτείται για να διεξαχθεί το πρόγραμμα
Που και Πότε	-Που θα διεξαχθεί το πρόγραμμα; - Πόσο θα διαρκέσει - Πότε θα αρχίσει;

Πρακτικές	Ποιες διοικητικές μέριμνες απαιτούνται; - Ποια πρακτικά θέματα θα πρέπει να επιλυθούν
Χρηματοδότηση	Ποιο το συνολικό κόστος; - Ποιος θα αναλάβει το κόστος;
Έτεροι	Ποιοι είναι οι έτεροι / συνεργάτες; Ποιο ρόλο έχουν Πως συντονίζεται η συνεργασία των εταίρων
Επικοινωνία	Εσωτερική επικοινωνία. Πως οι πληροφορίες θα διοχετεύονται; - εξωτερική επικοινωνία: Χρειάζεται η κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
Αξιολόγηση και Εφαρμογή	Πότε θα αξιολογείται το πρόγραμμα - Ποια μέρη του προγράμματος; Γιατί αυτά; Τι θα γίνει μεταγενέστερα;

Πρόγραμμα του προγραμματισμού

Μέσα από τα αποτελέσματα της έρευνας, θα γνωρίζουμε αν υπάρχει η ανάγκη για διεξαγωγή του προγράμματος. Τώρα θα πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν οι στόχοι και τι θα επιδιώξει το πρόγραμμα. Ο καθορισμός των ομάδων στόχος θα πρέπει να αποφασιστεί ποια μέτρα θα ληφθούν και τι αλλαγές θα αναμένονται

Όταν καθορίζονται οι στόχοι θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τους κανόνες του SMART

S – Οι στόχοι να συγκεκριμενοποιηθούν, τι θα επιτύχουν

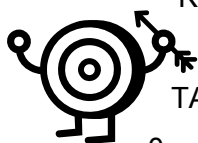
M – Να γίνεται μέτρηση αν οι στόχοι επιτεύχθηκαν

A – Είναι οι στόχοι εφαρμόσιμοι και τα μέσα στη διάθεση μας;

R – Μπορεί κάποιος να πετύχει τους στόχους με τα μέσα που έχει;

T – Πότε θα επιτευχθούν οι στόχοι;

Δραστηριότητα 3

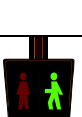
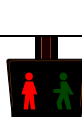
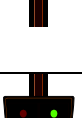
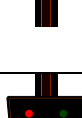
Καθορισμός του όρου TAXI ηλικιωμένων

Έχεις κάνει την έρευνα και τώρα γνωρίζεις ότι υπάρχει η ανάγκη για TAXI ηλικιωμένων. Τώρα σκέψου για τους στόχους του προγράμματος. Τι θα επιδιωχθεί με την εισαγωγή του TAXI για τους ηλικιωμένους; Τι θα πρέπει

να αλλάξει ύστερα από την πιλοτική εφαρμογή του για ένα χρόνο.

Τα ΝΑΙ και τα ΟΧΙ

	Συζητήστε τους στόχους με όσους εμπλέκονται		Μη συγχύσεις – αναμίξεις τους στόχους με τις δραστηριότητες και τα μέτρα
	Διερωτήσου κατά πόσο θα είσαι ποτέ έτοιμος να αξιολογήσεις τους στόχους; Πότε και πως είναι δυνατόν;		Μη διστάσεις να διαφοροποιήσεις τους στόχους όταν κρίνεις απαραίτητο
	Να έχεις στο μυαλό σου: Αν δεν είσαι βέβαιος για τους στόχους σου, κανείς δεν θα είναι.		Μη ορίσεις στόχους που δεν σχεδιάζεις να υλοποιήσεις.
	Γράψε τους στόχους και χρησιμοποίησε τους στην επικοινωνία στο για το πρόγραμμα		Μη ορίσεις ιδεατούς, μη μετρήσιμους στόχους

Έταίρος – συνεργάτης στο πρόγραμμα

Η επιλογή κατάλληλων και σταθερών εταίρων είναι σημαντικός παράγων επιτυχίας. Ο διευθυντής / συντονιστής του προγράμματος όπως και οι άλλοι εταίροι πρέπει να έχουν ικανότητες (επαγγελματική συμπεριφορά, μεθοδικότητα, κοινωνικές δεξιότητες, Ηγετικές ικανότητες) που απαιτούνται στους τομείς που αναλαμβάνονται. Ακόμη, είναι ανάγκη να υπάρχει καθαρή εικόνα των ευθυνών κάθε έτερου. Συνήθως ο συντονιστής αναλαμβάνει όλες τις διοικητικές λειτουργίες (σχεδιασμός, καθοδήγηση, οργάνωση, συντονισμός, πληροφόρηση). Οι έτεροι εκτελούν τις δραστηριότητες.

Δραστηριότητα 4

Η ομάδα εταίρων για το TAXI ηλικιωμένων

Θα πρέπει να αποφασιστεί ποιοι έτεροι θα συνεργαστούν στενά με το συντονιστή για το πρόγραμμα «TAXI ηλικιωμένων». Θα αποφασιστεί ποιους ρόλους θα έχει ο κάθε εταίρος.

Ένα πακέτο εργασίας θα πρέπει να δοθεί για κάθε φάση, για όλο το περιεχόμενο που περιέχεται στο πρόγραμμα. Θα πρέπει να αναφέρεται καθαρά ποιος είναι υπεύθυνος για αυτή την εργασία και ποιους έχει την ευθύνη για την τάδε δραστηριότητα. Ακολουθεί μια παρουσίαση δομημένου σχεδίου του προγράμματος (PSP). Το σχέδιο διαιρεί τη γενική εργασία σε ελεγχόμενες υποεργασίες και δραστηριότητες και περιέχει όλα τα πιθανά βήματα που απαιτούνται για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος. Το PSP παρουσιάζεται γραφικά όπως πιο κάτω:

Παράδειγμα: Απλή δομή του σχεδίου του προγράμματος

Δραστηριότητα 5

Δομή προγράμματος «ΤΑΧΙ» Ηλικιωμένων

Τώρα έχεις συνεργαστεί με τους εταίρους που θα σε βοηθήσουν στην υλοποίηση του προγράμματος. Όλοι συμφωνούν να συνεργαστούν όμως επιθυμούν να γνωρίζουν με ακρίβεια τα καθήκοντα τους. Αποφάσισε σε ποιο υποπρόγραμμα θα ανατεθούν π.χ. οι υπηρεσίες ΤΑΧΙ. Δημιούργησε μια απλή δομή που να φαίνονται όλα τα πακέτα εργασιών και οι ευθύνες.

Χρονοδιάγραμμα

Χρειάζεται ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα. Διαίρεσε το χρόνο σε φάσεις ώστε να λειτουργήσει ένα ορόσημο για κάθε φάση με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Ορόσημο: Είναι ένα συμβάν – γεγονός, ιδιαίτερης σημασίας. Το ορόσημο είναι σημαντική ορολογία στα προγράμματα και στην διεύθυνση τους αφού όλοι οι υποστόχοι, τα πακέτα εργασίας, επιτυγχάνονται σε καθορισμένα χρονοδιαγράμματα – ορόσημα.

Πρακτικά τα χρονοδιαγράμματα παρουσιάζονται στη μορφή όπως ο πίνακας που ακολουθεί

Απλός πίνακας χρονοδιαγράμματος

	Arbeitspakete	Jänner				Februar				März			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	Arbeitspaket AP01	■	■										
2	Arbeitspaket AP02		■	■	■								
3	Arbeitspaket AP03			■	■	■	■						
4	Arbeitspaket AP04				■	■	■	■					
5	Arbeitspaket AP05					■	■	■	■				
6	Arbeitspaket AP06						■	■	■	■			
7	Arbeitspaket AP07						■	■	■	■	■		
8	Arbeitspaket AP08							■	■	■	■		
9	Arbeitspaket AP09											■	
10	Arbeitspaket AP10												■

Δραστηριότητα 6

Χρονοδιάγραμμα TAXI για ηλικιωμένους

Όλα τα πακέτα εργασίας διανέμονται στους εταίρους. Τώρα δημιούργησε τη δομή χρονοδιαγράμματος όπου θα αναφέρονται τα χρονοδιαγράμματα για κάθε φάση και πακέτο εργασίας. Σκέψου για ένα πίνακα και τόπο που να δίνει μια συνολική εικόνα της πορείας του προγράμματος.

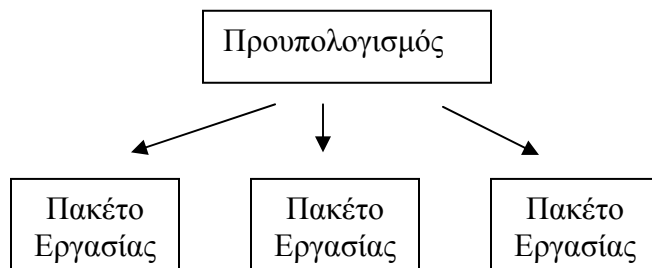
Δημιουργία σχεδίου του προϋπολογισμού: Υπολογισμός εξόδων

Κάθε πρόγραμμα απαιτεί ένα προϋπολογισμό. Ο προϋπολογισμός είναι ο υπολογισμός των εξόδων και του κόστους του προγράμματος όπως επίσης και τα έσοδα τα οποία καλύπτουν τα έξοδα. Όταν καθοριστεί το περίγραμμα του προγράμματος, ακολουθεί υπολογισμός των εξόδων και εσόδων. Τα πιο κάτω υπολογίζονται:

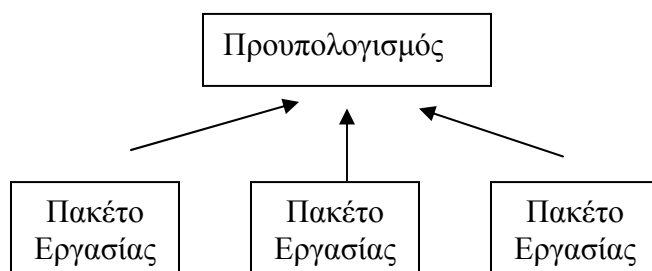
- Προσωπικοί πόροι (εργασιακές εμπειρίες)
- Άλλοι πόροι (στέγαση, υλικά, μεταφορικά, επικοινωνιακά μέσα κ.λ.π.)

Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι υπολογισμού του κόστους

- **Από την κορυφή στη βάση.** Αυτή η μέθοδος ξεκινά από την θέση για διανομή των πόρων στα πακέτα εργασίας. Το πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι ότι οι στόχοι του προγράμματος έχουν προτεραιότητα με την διανομή των πόρων. Εντούτοις υπάρχει ο κίνδυνος, ο προϋπολογισμός να μην αρκέσει για τα πακέτα εργασίας.

- **Από την βάση στην κορυφή.** Υπάρχει ήδη μια λεπτομερής περιγραφή των πακέτων εργασίας, το ολικό κόστος μπορεί να υπολογιστεί από το κόστος κάθε πακέτου εργασίας. Το πλεονέκτημα εδώ είναι ότι μπορεί να γίνει πιο ρεαλιστικός προγραμματισμός. Το μειονέκτημα είναι ότι ένα χρηματοδοτικό πλαίσιο μπορεί να ξεπεράσει τον υπολογιζόμενο προϋπολογισμό.

Για να συγκρίνουμε τις δύο μεθόδους συνήθως τις συνδυάζουμε.

Δραστηριότητα 7

Υπολογιζόμενο Κόστος του ΤΑΧΙ ηλικιωμένων

Υπολογίζουμε τα κόστη που είναι αναγκαία για το ΤΑΧΙ ηλικιωμένων.

Δημιουργούμε ένα κατάλογο με όλους τους τύπους εγγράφων των

διαφόρων κόστων. Παρουσιάζουμε αν αυτά τα κόστη είναι σταθερά ή μετακινούμενα.

Συνδυάζουμε τα κόστη με το κάθε πακέτο εργασίας. Μετά επιλέγουμε μια από τις δύο

μεθόδους που περιγράψαμε πιο πάνω και καθορίζουμε το κόστος για το πιλοτικό

πρόγραμμα ενός έτους.

Μετά τον υπολογισμό του κόστους του προγράμματος, γεννάται το ερώτημα αν το πρόγραμμα είναι προσοδοφόρο. Σε περίπτωση που το κόστος είναι πιο μεγάλο σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό που έχουμε στη διάθεση μας, τότε θα πρέπει να ξανασκεφτούμε αν θα μειώσουμε τα κόστη των πακέτων εργασίας ή αν είναι δυνατό να γίνουν εξοικονομήσεις.

Δ. Εφαρμογή του προγράμματος

Ο συντονιστής / διευθυντής του προγράμματος θα πρέπει να ελέγχει τα πάντα.

Θα ελέγχει (α) την πρόοδο (β) Το κόστος (γ) Το χρονοδιάγραμμα

1. Πρόοδος

Είναι αρκετά δύσκολος ο έλεγχος του προγράμματος. Μόνο ότι έχει σχεδιαστεί προηγούμενα μπορεί πιο εύκολα να ελεγχθεί.

2. Το κόστος

Πολύ σημαντικό είναι να υπάρχει έλεγχος ώστε να μη γίνει υπέρβαση του προγραμματισμένου κόστους. Ο έλεγχος του κόστους όπως και του καθορισμένου χρόνου κάθε πακέτου εργασίας.

3. Έλεγχος χρονοδιαγράμματος

Αν υπάρχει πρόβλημα να πετύχουμε τα ορόσημα που τέθηκαν και τα τελικά χρονοδιαγράμματα τότε θα πρέπει να αποφασιστούν αλλαγές όσο το δυνατό πιο σύντομα.

Αίτημα για αλλαγές

Αλλαγές μπορεί να καταστούν αναπόφευκτες όχι μόνο λόγω ανεπαρκείας προγραμματισμού αλλά και κατόπιν αιτήματος / παράκλησης του συντονιστή ή άλλων εταίρων λόγω άλλων απρόβλεπτων καταστάσεων. Αυτές οι αλλαγές πρέπει να είναι ελεγχόμενες.

Δραστηριότητα 8

Εφαρμογή TAXI ηλικιωμένων

Υπέθεσε ότι αναλαμβάνεις αρχηγός του προγράμματος για εφαρμογή του προγράμματος TAXI ηλικιωμένων.

Ποιες πιθανότητες έχεις για να ελέγξεις ικανοποιητικά το πρόγραμμα και ιδιαίτερα το κόστος και τα χρονοδιαγράμματα.

Ποια μέθοδος ταξινόμησης εγγράφων θα χρησιμοποιήσεις;

Ποιες βασικές μεταβολές πιθανόν να συμβούν κατά την εφαρμογή;

Ποιες επιπτώσεις (επίτευξη στόχων, κόστους, χρονοδιαγράμματος) θα έχει η προβληματική εφαρμογή τους;

Ε. Λήξη του προγράμματος

Τελική έκθεση

Στο τέλος του προγράμματος θα πρέπει να υποβληθεί έκθεση στη βάση των εγγράφων και των αποτελεσμάτων της τελικής συνάντησης των εταίρων.

Πιθανό περιεχόμενο της έκθεσης

* Περιγραφή προγράμματος (Έναρξη, αποτελέσματα της ανάλυσης αναγκών, στόχοι, προϋπολογισμός, περιεχόμενο)

* Σχεδιασμός προγράμματος σε λεπτομέρεια (Προγραμματισμός προϋπολογισμού, χρονοδιάγραμμα)

* Υλοποίηση προγράμματος (Αλλαγές, μέτρα ελέγχου, προβλήματα, εμπειρίες)

* Αποτελέσματα

* Εισηγήσεις για περαιτέρω επεξεργασία

* Ενθάρρυνση για μελλοντικά προγράμματα

Η τελική έκθεση πρέπει να αξιοποιηθεί από άτομα και οργανισμούς που ενδιαφέρονται για το θέμα.

Επίσημη Λήξη

Ένα πρόγραμμα θεωρείται ότι έληξε, όταν οι στόχοι του επιτευχθούν και όταν όλοι όσοι εμπλέκονται είναι ικανοποιημένοι από τα αποτελέσματα. Η επίσημη λήξη γίνεται με την απαλλαγή των εταίρων από το πρόγραμμα και την υπογραφή της τελικής έκθεσης

Bibliography

Abrignani, Bernard/Gomes, Rui/De Wilder, Dirk, 2000: Project management T-kit.
Download of 20th March, 2008 from <http://www.jugendfuereuropa.de/downloads/4-20-58/t-kit3.pdf>

Websites:

www.pm-handbuch.com/

<http://www.akademie.de/fuehrung-organisation/projektmanagement/kurse/projektmanagement-kopie/projektplanung/kosten-kalkulieren.html>

<http://www.akademie.de/fuehrung-organisation/projektmanagement/kurse/projektmanagement-kopie/projektdurchfuehrung/aenderungswuensche.html>

http://www.akademie.de/fuehrung-organisation/projektmanagement/kurse/projektmanagement-kopie/projektdurchfuehrung/projektabschluss.html#n4_4_1

<http://de.wikipedia.org/wiki/Projektphase>

